

T Ü R M O B

**TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ**
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

VERGİ RAPORU

2004

TÜRMOB YAYINLARI - 244
ANKARA - 2004

VERGİ RAPORU

2 0 0 4

TÜRMOB YAYINLARI- 244
ANKARA - 2004

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın Yayın Servisi

Baskı
Ziraat Matbaacılık A.Ş.
(0.312) 384 73 44

SUNUŞ

TÜRMOB olarak vergi sistemimize ilişkin görüŖ ve önerilerimizi hemen hemen her platformda dile getirmeye çalışıyoruz. 15'nci Genel Kurulumuza, diğer raporlarımızın yanı sıra, ilk defa Vergi Raporu isimli çalışmamızı da sunmuş bulunuyoruz.

Türk vergi sistemimiz önemli sorunlara sahiptir. Gelir idaresinden vergi mevzuatına, uygulamadan ekonominin kavranmasına kadar her alanda büyük sorunlar yaşamaktadır. Vergi gelirlerimiz, kamu giderlerini karşılamaktan uzaktır. Sürekli verilen bütçe açıkları, yüksek borç stoklarının oluşmasına sebep olmuştur. Kayıtdışı ekonomi büyük boyutlara ulaşarak, kayıtlı ekonomiyi tehdit eder hale gelmiştir. Basit usul gibi uygulamalar, belge düzenini bozarak, vergi adaletini zedelemiştir. Ayrıca bu tür uygulamalar, yaratmış olduğu haksız rekabetten dolayı vergiye karşı direnci de artırmıştır. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılmamış olması, adeta kayıtdışını teşvik etmektedir.

Çok sık değişen vergi kanunları yüzünden, vergi mevzuatının sistematığı bozulmuş ve içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Son 24 yılda vergi mevzuatı 189 kez değişikliğe uğradı. Yapılan 189 düzenlemeyle, mevzuatımıza yeni hükümler eklendi, değişiklikler yapıldı ya da mevcut hükümler kaldırıldı. Ana vergi kanunlarımızda neredeyse asıl madde sayısı kadar geçici madde bulunmaktadır. Yasalarla yapılan düzenlemelerin yanı sıra, Bakanlar Kurulu Kararları, tebliğler, iç genelgeler ve sirkülerle düzenlemeler yapılmaktadır.

TÜRMOB olarak bugüne kadar hep ülke çıkarlarını ön planda tutan politikalar ürettik ve üretmeye devam edeceğiz. Ülkemizin geleceği için, temel öncelik kayıtdışı ekonomiyle mücadele olmalıdır. Vergi sistemini basitleştirecek ve vergi tabanını genişletecek vergi reformu yapılmalıdır. Vergi reformu yapılırken gelir idaremiz de çağdaş bir yapıya kavuşturularak, yılların birikimiyle oluşan sorunların çözülmesi hedeflenmelidir.

Vergi raporumuzla temel sorunları saptayarak çözüm önerileri sunmayı hedefledik. Ayrıca çeşitli ülkelerin vergi istatistiklerine yer verdik ve bir karşılaştırma yapma imkanı yaratmaya çalıştık.

Vergi Raporu'muzun, odalarımıza, üyelerimize ve konuyla ilgilenen tüm kesimlere yararlı olacağına inanıyorum.

Mehmet TİMUR
TÜRMOB Genel Başkanı

İÇİNDEKİLER

KAMU MALİYESİ VE VERGİ SİSTEMİ	1
BORÇ STOĞU	2
BÜTÇE GELİRLERİ VE VERGİ POLİTİKASI	6
VERGİ POLİTİKASI	7
1. Kamu Harcamaları Vergi Gelirleri İle Finanse Edilmemektedir	7
2. Toplanan Vergiler Faiz Ödemeleri İçin Kullanılmaktadır	9
3. Vergi Yükünün Adaletli ve Dengeli Dağılımı Sağlanamamıştır. Mevcut Vergi Sistemi Gelir Dağılımını Daha Eşitsiz Hale Getirmektedir	11
Vergilerin İl Bazında Dağılımı	13
Kurumlar Vergisini Kimler Ödüyor?	15
Gelir Vergisini Kimler Ödüyor	16
4. İstihdam Üzerindeki Vergi Yükü Ağırdır	18
5. Ülkemizdeki Vergi Yükü Ağırdır	20
6. Ülkemizde Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları Kayıtlı Ekonomiye Tehdit Eder Hale Gelmiştir	21
7. Vergi Kanunları Çok Sık Değişmektedir ve Yapılan Değişiklikler Sonucu Vergi Kanunlarındaki Sistemik Bozulmuştur	22
8. Vergi Kanunları Yeniden Yazılmalıdır	23

9. Maliye İdaresi İle SM, SMMM ve YMM'ler Arasındaki Olumlu Diyalog ve İşbirliği Artarak Güçlendirilmelidir	.24
2004 YILI BÜTÇE PERFORMANSI VE FAİZ DIŞI FAZLA	.25
ÖNERİLERİMİZ	.30
VERGİ İSTATİSTİKLERİ	.39
Vergi Yasalarında Yapılan Değişiklikler	.41
Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı	.54
Gelir Stopaj Vergisi Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı	.58
Basit Usulde Vergilendirilen Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı	.62
Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı	.66
Katma Değer Vergisi Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı	.70
Yıllara Göre Mükellef Sayıları	.74
Vergi İnceleme Sonuçları	.77
Vergi Gelirleri	.79
Yatırım Harcamaları	.81
Transfer Harcamaları	.83
Faiz Ödemeleri	.85
İller Bazında Vergi Gelirlerinin Tahakkuk ve Tahsilatı	.91
İller Bazında Konsolide Bütçe Gelir ve Giderlerinin Karşılaştırılması	.95
İller Bazında Genel ve Katma Bütçe Giderleri	.99
Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri	.102
Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin GSMH İçindeki Payı	.103
Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin Bütçe Payları	.104

Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin Artış Oranları	105
Konsolide Bütçe Gelirleri	106
Artış Oranları	107
1990-2003 Bütçe Gelir Gerçekleşmelerinin GSMH İçindeki Payı	108
1990-2003 Bütçe Gider Gerçekleşmelerinin GSMH İçindeki Payı	109
Kişi Başına Düşen Vergi Gelirleri	110
Toplam Vergi Gelirlerinin GSYİH İçindeki Payı	112
Toplam Vergi Gelirlerinin GSYİH İçindeki Payı (Sosyal Güvenlik Primleri Hariç)	116
Vergi Gelirlerinin Ana Başlıkları İtibariyle Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı	118
Vergi Gelirlerinin Ana Başlıkları İtibariyle GSYİH İçindeki Payı	120
AB İçindeki İşgücü Üstündeki Toplam Vergi Oranı	123
AB’de Uygulanan En Yüksek Kurumlar Vergisi	124
AB’de GSYİH %’si Olarak Toplam Vergiler (Sosyal Güvenlik Kesintileri Dahil)	126
AB’de GSYİH %’si Olarak Toplam Dolaylı Vergiler	128
AB’de Toplam Vergilerin %’si Olarak Toplam Dolaylı Vergiler	130
AB’de GSYİH %’si Olarak Toplam Doğrudan Vergiler	132
AB’de GSYİH %’si Olarak Tüketim Üzerinden Alınan Vergiler Toplamı	134
AB’de Toplam Vergilerin %’si Olarak İşgücü Üzerinden Alınan Vergilerin Toplamı	136

KAMU MALİYESİ VE VERGİ SİSTEMİ

1980 yılından bu yana Türkiye ekonomisi, kronik ve yüksek enflasyonun hüküm sürdüğü, makro ekonomik göstergeleri sağlıklı, 3 yıl büyüyen ardından küçülen hemen hemen her 4 yılda bir krize giren bir ekonomi görünümüne sahiptir.

Ekonomide istikrarı sağlamak üzere uygulamaya konulan IMF destekli veya destek-siz tüm programlar başarısızlıkla sonuçlanmış ve son olarak 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizleri yaşanmıştır.

2001 yılının Şubat ayı, Türk ekonomisinin yaşadığı en derin krize sahne olmuştur. Yaşanan bu krizin büyüklüğü, ekonomiyi öylesine derinden etkilemiştir ki; bütün makro ekonomik göstergeler bozulmuş, enflasyon oranı hızla yükselmiş ve böylece Türkiye büyük bir durgunluk ve küçülme süreci içerisine girmiştir.

2002 yılından başlanılan, 2003 ve 2004 yıllarında da tavizsiz bir şekilde uygulanma-ya devam edilen sıkı maliye politikaları sonucunda, son üç yılda ekonomik göster-gelerde nispeten olumlu gelişmeler yaşanmış, özellikle enflasyonla mücadelede bü-yük mesafe alınmış ve her üç yılda da ekonomik büyüme gerçekleşmiştir. Yine bu dönemde ihracatımız artmış, hazinenin borçlanma faizleri de gerilemiştir.

Diğer taraftan bu iyimser gelişmelere rağmen, 2003 yılında GSMH ve enflasyon ra-kamları dışında hiçbir veri 1999 ve 2000 yılı rakamlarına ulaşamadığı da bir gerçek-tir. Hatta sosyal göstergeler bakımından 2002 yılı rakamlarının bile altında kalmış-tır. Yatırımlar, personel harcamalarının GSMH'ya oranı, ücret artışlarının enflasyona oranı, dolaylı vergilerin, toplam vergi gelirleri içindeki payının artması, kamuda is-tihdam payının azalması, istihdam ve işsizlik konularında yaşanan olumsuz geli-şmeler gibi pek çok göstergeye göre Türk halkı; 2003 yılı boyunca, 2002'den bile da-ha zor şartlarda yaşamak zorunda bırakılmıştır.

2003 yılında enflasyon, GSMH ve milli gelir konusunda ciddi iyileşmeler görül-ür; bu iyileşmeler, daha fazla işsizlik ve dar gelirli küçük esnaf, çiftçi, memur, işçi ve istihdam sağlayan üreticinin üstüne yüklenen yeni vergi artışlarını, dolaylı vergi-leri ve ek vergileri de beraberinde getirmiştir.

Diğer taraftan, yatırım yapan, istihdam sağlayan ve üretim yaparak kar elde edenler-den alınan vergi, adeta bir ceza niteliğinde iken; faiz ve rant gelirleri üzerinden alı-nan vergi yok denecek kadar azdır. 26.07.2001 tarihinden sonra ihraç edilmiş bir ha-zine bonusu veya devlet tahvilinden 314.000.000.000 TL. faiz geliri elde eden bir kişi devlete hiç vergi ödemez iken, ticari faaliyet karı 314.000.000.000 TL. olan bir kişi 128.400.000.000 TL. vergi ödemektedir.

Yukarıdaki örnek uygulanan vergi politikalarının, sermaye sahiplerinin, yatırım yapmak yerine devlete borç vererek faiz geliri elde etmesini ve rant ekonomisini teşvik ettiğini çarpıcı bir şekilde açıklamaktadır. Böyle bir ortamda, gerek istihdam üzerinden, gerekse kazanç gelirlerinden alınan vergi yoluyla özel sektör yatırımları engellenirken, devlet de kamunun ekonomideki payını küçülterek faiz dışı fazla uğruna yatırım harcamalarını kısmakta ve yeni istihdam imkanları yaratılamamaktadır. Bunun sonucunda artan işsizlik; ücret ve vergi politikaları yoluyla oluşan gelir dağılımı adaletsizliği ve GSMH'dan hak ettiğini alamayan, yoksul bir toplum oluşturulmaktadır.

Diğer taraftan son üç yılda enflasyon ve milli gelir rakamlarında yakalanan olumlu hava ve gösterilen başarılı performansı da göz ardı etmemek gerekmektedir. Ancak bu başarılar Türkiye ekonomisinin artık doğru yolda olduğu anlamına mı gelmektedir? Bu sorunun cevabına hemen evet demenin çok da doğru olmadığını düşünüyoruz.

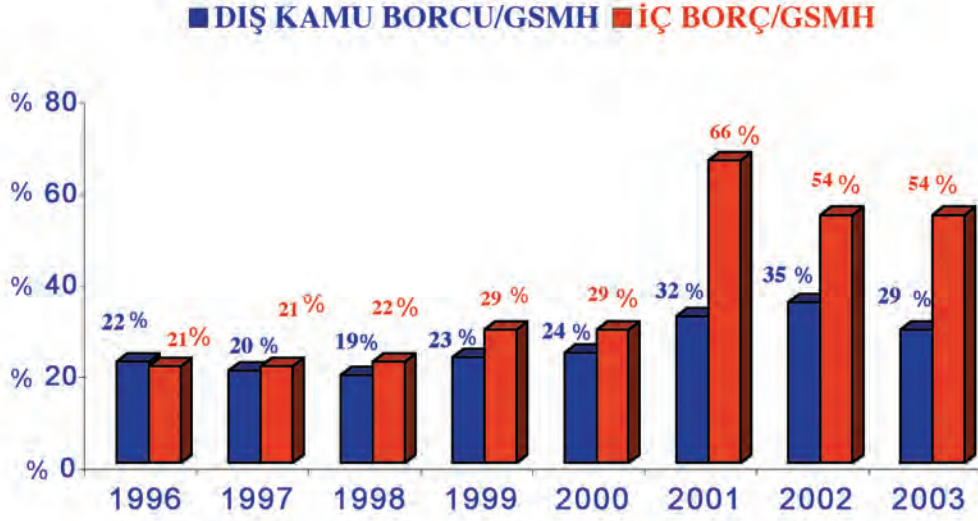
Bunun en önemli nedeni, kamu maliyesi ve dar anlamda kamu finansmanındaki kırılganlığın devam etmesi ve kamu maliyesinin yani bütçenin hassas dengeler üzerinde biraz da zorlayarak yürümesidir.

Şu gerçek kimse tarafından inkar edilemez, “kamu maliyesinde kalıcı iyileşme sağlanmadan, ekonomide kalıcı iyileşme sağlanamaz. Bunun sonucunda da ekonomide sürdürülebilir büyüme koşulları yaratılamaz, yatırım ve üretim ortamı iyileştirilemez ve yabancı sermaye çekilemez.”

Kamu maliyesinde mali disiplinin sağlanması denilince akla üç şey geliyor, birincisi harcamaların disiplin altına alınması, ikincisi gelirlerin doğal olarak vergi gelirlerinin harcamaları karşılayacak ölçüde düzenli ve yeterli olması ve üçüncü kamu borç stoğunun sürdürülebilirliği.

BORÇ STOĞU

Söze son söyledüğimizden yani kamu borç stoğu ile başlayalım. Türkiye'nin kamu borç stoğunun GSMH'ya oranını diğer ülkeler ile özellikle Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyasladığımızda çok da yüksek olmadığını görüyoruz. Örneğin 2002 yılında Türkiye için bu oran yüzde89 iken, Belçika, İtalya ve Yunanistan için yüzde100 ile yüzde110 arasında.

Ancak borç oranlarının arkasında endişe verici ve daha önemli olan unsurlar var. Birincisi Türkiye'de borç stoğunun vadesi çok kısadır. Yani borç stoğu yüksek gibi görünen Avrupa Birliği ülkeleri, borç stoklarının her sene sadece yüzde 5 veya 6'sını çevirmek durumunda iken, Türkiye borç stoğunun tamamını her sene çevirmek zorunda.

Örneğin 2000 yılında yüzde 75 olan çevirme oranı, ekonomik kriz nedeniyle faizlerin aşırı biçimde yükseldiği 2001 yılında yüzde 114'e kadar çıkmıştı.

Daha sonra IMF desteğiyle uygulanan ekonomik program kapsamında öngörülen faiz dışı fazla ve programın makro dengelerde sağladığı iyileşme sürecinde gerileme trendine giren iç borcu çevirme oranı, 2002 sonunda yüzde 108.9 düzeyine indi. Ancak Hazine 92.5 katrilyonluk iç borç servisi gerçekleştirdiği anılan yılda da nakit bazda 100.7 katrilyonla geri ödemelerden daha yüksek tutarda borçlanmaya devam etti.

Geçen yıl ise nakit bazda toplam 145.3 katrilyon liralık geri ödeme gerçekleştiren Hazine'nin nakit bazdaki iç borçlanması ise anapara olarak 134.8 katrilyon lirada kaldı. Böylece Hazine, 2000'den bu yana ilk kez nakit bazda ödediği iç borç anapara ve faiz tutarından daha az anapara borçlanması gerçekleştirdi ve borç çevirme oranı 2003 yılında yüzde 92.8 oldu.

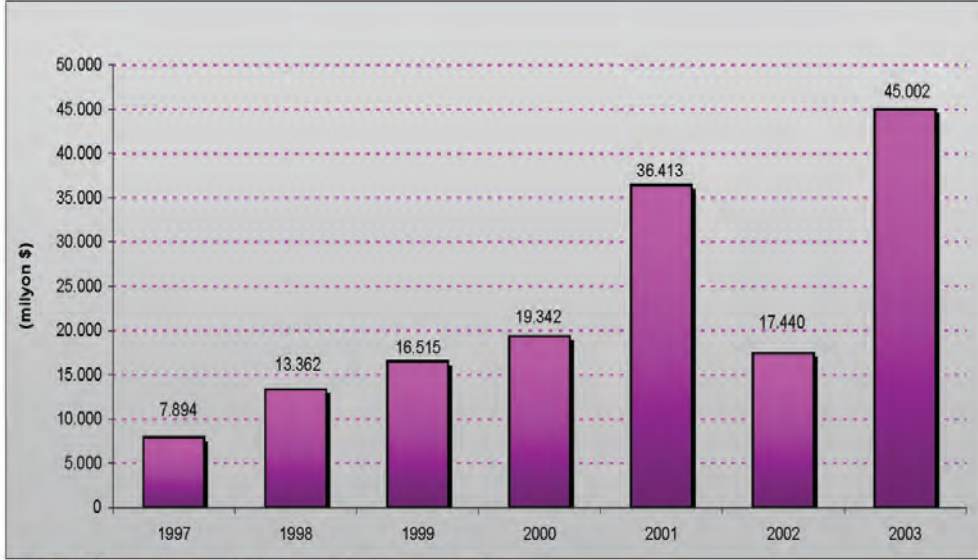
İçinde bulunduğumuz 2004 yılındaki gelişmeler ise pek de umut verici değil. 2003 yılında yakalanan iç borcu çevirme oranındaki düşüş, bu yılın ilk çeyreğinde devam etmedi. Hazine'nin nakit bazdaki projeksiyonlarına göre bu yılın ilk üç ayında nakit bazda 28.4 katrilyonu anapara, 12.1 katrilyonu da faiz olmak üzere 40.5 katrilyon liralık iç borç geri ödemesi gerçekleştirildi. Aynı dönemdeki iç borçlanmanın anapara tutarı da 38.4 trilyon lirayla geri ödemelerin yüzde 94.8'i düzeyinde oluştu.

Hazine, 88.4 katrilyonu anapara, 35.4 katrilyonu faiz olmak üzere 123.8 katrilyon liralık iç borç servisi gerçekleştirilecek olan yılın kalan döneminde, anapara olarak 104.7 trilyon liralık iç borçlanma planlıyor. Böylece, nisan-aralık dönemindeki iç borç çevirme oranının yüzde 84.6 olması hedefleniyor. Bu projeksiyonlara göre yılın tümünde iç borçlarda yaklaşık 165 katrilyon liralık anapara ve faiz geri ödemesine karşılık, anapara olarak 143.1 katrilyon lira tutarında yeni iç borçlanma öngörülüyor. Bu gelişmelerle 2004 yılındaki iç borçlarda çevirme oranının yüzde 87.1'e çekilmesi hedefleniyor. Bakalım bu hedef yakalanabilecek mi?

Diğer taraftan, borç çevirme oranının 2004 yılında öngörülen düzeye indirilmesi de yani yüzde 87.1 olması da iç borç stokunun reel olarak küçülme sürecini başlatmaya yeterli bulunmuyor. IMF'nin Türkiye ile ilgili yaptığı projeksiyonlara göre, stokun reel olarak aynı düzeyde kalması için bile iç borç çevirme oranının yüzde 80'i aşmaması; GSMH'ye oranının sabit tutulabilmesi için de en fazla yüzde 85 olması gerekiyor. Türkiye'nin 2003 sonu itibariyle milli gelirinin yüzde 81'i düzeyinde gerçekleşen iç-dış toplam borç stokunun, orta vadede, "sürdürülebilir" düzey olan GSMH'nin yüzde 60'ına çekilebilmesi için ise iç borç çevirme oranının yüzde 70'lere çekilmesi gerektiği belirtiliyor.

Gelelim iç borç stoğunun miktarına. Geride bıraktığımız iki yıl içinde Türkiye borcunu bir şekilde çevirdi. Bunun en önemli nedeni ise faiz dışı fazla hedeflerinin tutturulmuş olmasıdır. Bu aslında son 10 yıllık süreç gözönüne alındığında küçümsemeyecek bir gelişmedir. Ancak borçlar artmaya devam etmektedir. Uygulanan ekonomik programa rağmen, Türkiye iç borç stokunun reel olarak küçülmesi sürecine henüz girememiştir.

2003 yılında iç borç stoku cari fiyatlarla yüzde 29,7, sabit fiyatlarla da yüzde 3,3 oranında artarak 194,4 katrilyon lira olmuştur. Mayıs 2004 sonu itibariyle, Hazine'nin borç stoku 225 milyar dolara ulaşmıştır, 155 milyar iç, 70 milyar dış borç stoku. Ayrıca 2003 yılı borçlanma açısından Cumhuriyet tarihinin en büyük borçlanmasının gerçekleştiği yıl olmuştur, 45 milyar dolar.

KAYNAK: T.C.Başbakanlık Hazine Müst. Muhasebat Gn.Md.lüğü Kamu Hs.Bült.

Şimdi Türkiye'de kamu açıklarının en önemli kaynağını oluşturan bütçe açıklarına ve bu bağlamda bütçe harcamaları ve bütçe gelirlerinde yıllar itibariyle meydana gelen gelişmelere bakalım.

BÜTÇE HARCAMALARI (Trilyon TL)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
CARİ	645	1.286	2.788	5187	9.172	13.613	20.448	31.049	38.418
YATIRIM	102	255	640	999	1.544	2.475	4.149	6.887	7.165
TRANSFER	975	2.419	4.621	9.427	17.367	30.615	55.981	77.548	94.470
GENEL TOPLAM	1.722	3.960	8.049	15.613	28.083	46.703	80.578	115.484	140.053

Tablodan da görüleceği üzere bütçe harcamaları sürekli olarak artış göstermiştir. 1995 yılında yaklaşık 2 katrilyon lira olan toplam bütçe harcamaları, 2003 yılında 70 kat artarak 140 katrilyona yükselmiştir.

Bütçe harcamalarının en büyük bölümünü borç faiz ödemeleri ve sosyal güvenlik kuruluşlarının açıklarını kapatmak için yapılan transferler oluşturmaktadır. Örneğin 2000 yılı bütçesinde faiz ödemelerinin toplam bütçe harcamaları içerisindeki payı yüzde 44, 2001 yılında yüzde 51, 2002 yılında yüzde 45 ve 2003 yılında ise yüzde 42 olmuştur.

Yine söz konusu yıllar için sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferlerin toplam bütçe harcamalarına olan oranına baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır, 2000 yılında yüzde 7, 2001 yılı için yüzde 6, 2002 yılı için yüzde 9,6 ve 2003 yılı için yüzde 11,4.

Bu rakamlar da göstermektedir ki, son üç yılda bütçe harcamalarımızın yarısından daha fazlası faiz ödemelerine ve sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferlere gitmekte, geriye kalan bölümü ile de maaşlar ödenmekte, sağlık ve eğitim harcamaları yapılmakta ve yatırım yapılmaktadır.

Örneğin 2003 yılı konsolide bütçesinin yüzde 41,8'i faiz ödemelerine, yüzde 11,4'ü ise sosyal güvenlik kuruluşlarının açıklarına gitmektedir. Faiz ödemeleri, sosyal güvenlik kuruluşlarının açıkları ve diğer transfer harcamaları toplamı bütçe giderlerinin yüzde 67,5'ini alıp götürmektedir. Borcu çevirme ve açıkları kapatma kaygısı, bütün diğer kaygıların önüne geçmekte ve en küçük bir sosyal harcama çabası dahi kaynak sorunu ile karşılaşmaktadır. Devletin adalet, eğitim, sağlık gibi asli görevlerini yerine getirmesi için kalan yüzde 32,5 gibi küçük bir paydır.

BÜTÇE GELİRLERİ ve VERGİ POLİTİKASI

Bütçe harcamalarında meydana gelen bu artışların doğal olarak bütçe gelirleriyle karşılanması gerekir. Bu anlamda kamu gelirlerinde 1995-2003 yılları arasındaki döneme bakalım.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Vergi Gelirleri	1.084	2.244	4.745	9.228	14.802	26.503	39.735	59.634	84.334
Vergi Dışı Normal Gelirler	86	159	404	1221	1.883	3.486	7.418	10.876	14.030
Özel Gelir ve Fonlar	217	280	576	1.185	1.971	3.050	3.736	4.097	130
Katma Bütçe Gelirleri	21	42	88	175	275	399	652	1.098	1.742
TOPLAM	1.409	2.727	5.815	11.811	18.933	33.440	51.542	76.400	100.238

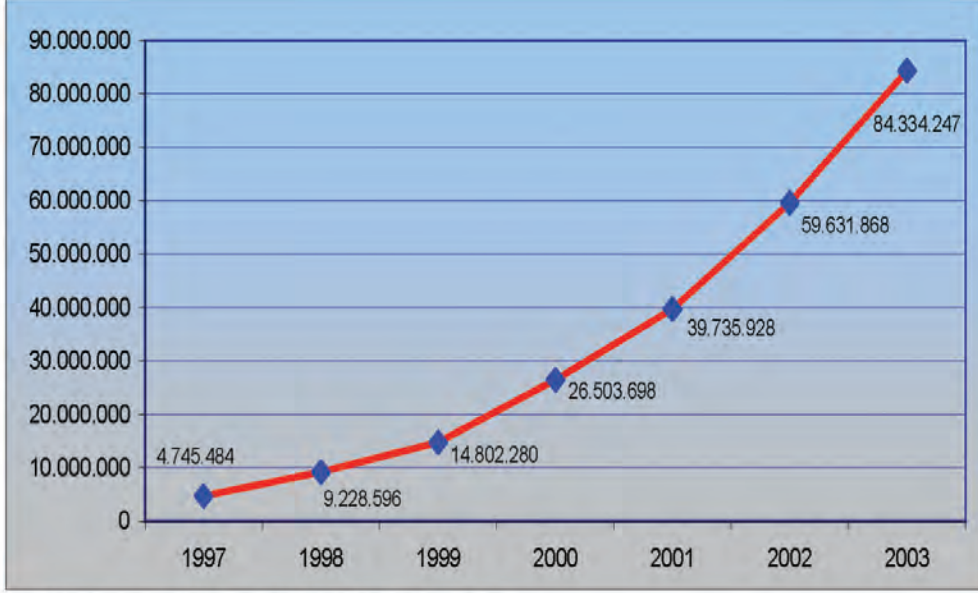
Bütçe gelirleri 1995 yılında 1.4 katrilyon iken, 2003 yılında 100.238 katrilyon lira-ya ulaşmıştır. Bütçe gelirlerinin artışında her yıl en büyük pay vergi gelirlerinde olmuştur. 1995 yılında vergi gelirleri 1 katrilyon lira iken, 2003 yılında yaklaşık 85 katrilyon lira olmuştur. Ancak gelirlerde meydana gelen bu artış harcamalardaki artışın gerisinde kalmış ve bütçemiz sürekli olarak artan bir şekilde açık vermeye devam etmiştir.

VERGİ POLİTİKASI

Türkiye'de 1920'li yıllardan bu yana uygulanan vergi politikaları sonucunda bugün geldiğimiz noktada şu tespitleri yapmak mümkündür.

1. Kamu Harcamaları Vergi Gelirleri İle Finanse Edilememektedir.

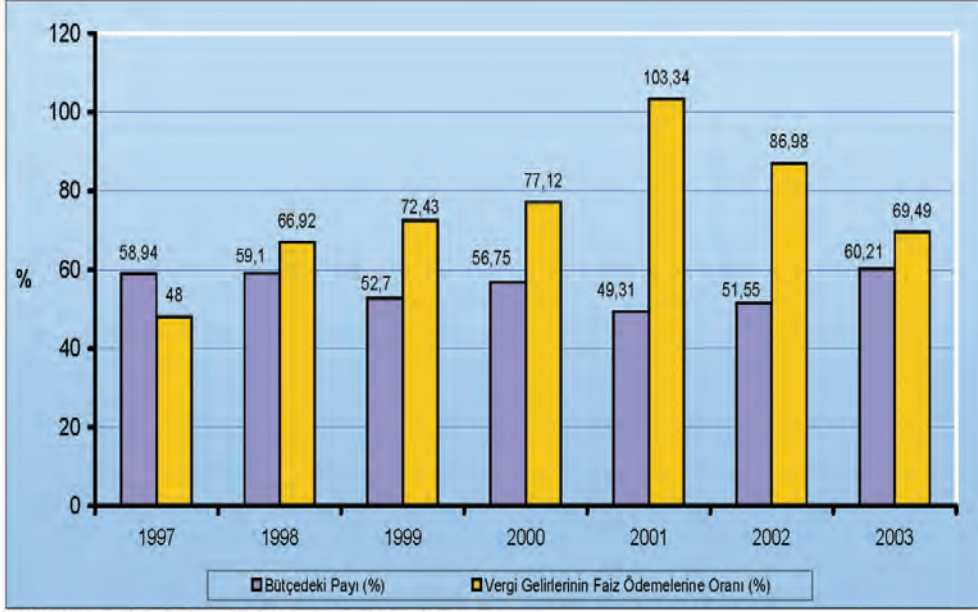
Vergi kamu harcamalarını finanse etmenin en sağlıklı yoludur. Bilindiği üzere kamu harcamaları esas olarak iki şekilde finanse edilir, vergi toplamak ve borçlanmak. Türk kamu mali yönetiminde 80'li yıllardan bu yana “vergi alma borç al” prensibi hakim olmuştur. Bunun sonucunda da bugün ülkemizin konsolide bütçe toplam borç stoku yaklaşık 225 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakamın 70 milyar doları dış borç, 155 milyar doları ise iç borçtur. Aşağıdaki tablo yıllar içinde vergi gelirlerinin izlediği seyri göstermektedir.

KAYNAK: T.C. Başbakanlık Hazine Müst. Muhasebat Gn. Md. İüğü Kamu Hs. Bül.

Vergi gelirlerindeki artış trendinin esas nedeni, ne yazık ki, verginin tabana yayılmasından değil, oranlarda meydana gelen artışlardan ve olağanüstü vergiler ile vergi barışı gibi af kanunu gelirlerinden kaynaklanmaktadır.

Son üç yılda konsolide bütçe vergi gelirlerinin konsolide bütçe giderlerini karşılama oranlarına baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır. 2001 yılında 49,3, 2002'de yüzde 51,7, 2003 yılında ise yüzde 60 olmuştur. 2004 yılındaki hedef ise yüzde 61,5'tir. Bu oranları şu şekilde de okuyabiliriz. Örneğin 2002 yılında devlet yapmış olduğu personel ödemeleri, yatırım harcamaları ve transfer harcamalarının sadece yarısını vergi gelirleriyle karşılayabilmiştir. Geriye kalan kısım için ya borçlanmıştır ya da malvarlığını (özelleştirme) satmıştır. 2004 yılında ise yine bu harcamalarının sadece yüzde 61,5'inin vergi gelirleri ile karşılanması planlanmaktadır. Geriye kalan bölüm için ise yine yeniden borçlanılacak veya özelleştirme yolu ile ki, özelleştirme hiçbir zaman bütçe geliri olarak kabul edilemez, malvarlığı satışı ile karşılanacaktır. Aşağıdaki tabloda vergi gelirlerinin bütçe içersindeki payı ile faiz ödemelerini karşılama oranları yer almaktadır.

KAYNAK: T.C.Başbakanlık Hazine Müst.Muhasebat Gn.Md.lüğü Kamu Hs.Bült.

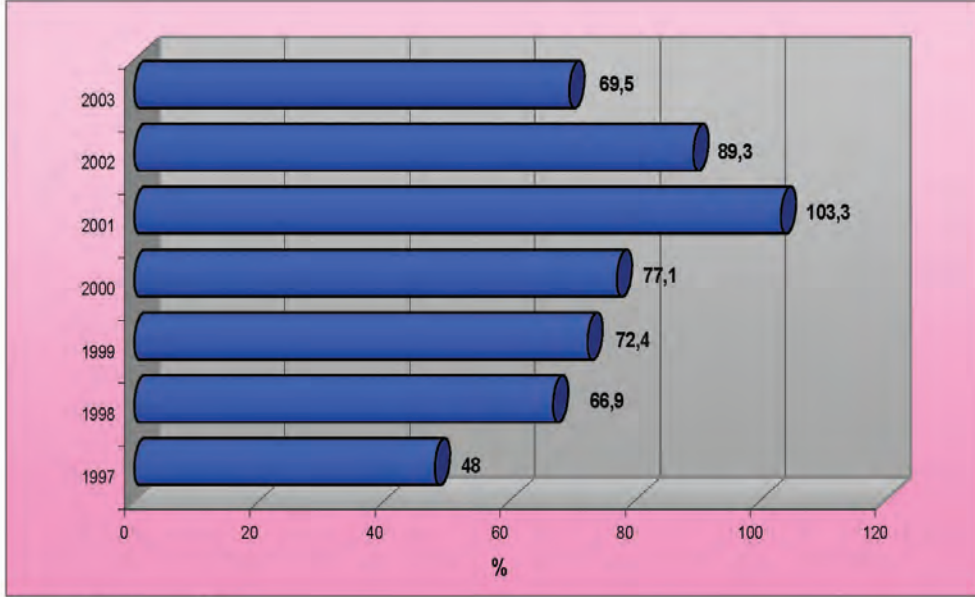
Tablodan da görüleceği üzere 2003 yılında toplanan vergiler, bütçenin sadece yüzde 60'ını oluşturmaktadır.

2. Toplanan Vergiler Faiz Ödemeleri İçin Kullanılmaktadır.

Vergi gelirlerimizin konsolide bütçe harcamalarını karşılamakta yetersiz kaldığını belirtmiştik. Manzaraya biraz daha yakından baktığımızda durumun aslında daha vahim olduğunu görüyoruz. Çünkü topladığımız vergiler eğitim harcamalarına, sağlık harcamalarına veya yatırıma da gitmiyor. Yani kamu harcamalarının kaynağı yüksek eğitim veya sağlık harcamaları değil, faiz ödemeleri. Vergiler de bu ödemeleri karşılamak için kullanılıyor.

Bütçedeki vergi gelirlerimizin ne kadarının borç faizlerine gittiğini, aşağıdaki tablodan daha net görebiliriz.

KAYNAK: MALİYE BAKANLIĞI

Tablodan da görüldüğü üzere ek vergi, normal vergi, vergi barışı vs. topladığımız tüm vergilerin yüzde 70'i eğitime, sağlığa veya yatırıma harcamalarına değil, doğrudan borçların faizini ödemek için kullanılıyor.

2004 yılında Türkiye'nin GSMH rakamı 420 katrilyon olarak tahmin ediliyor. Yine 2004 yılı bütçesinde iç borç faiz ödemeleri için 60 katrilyon lira ayrılmış durumda. Yani 2004 yılı içerisinde 70 milyon insanımızın yarattığı milli gelirin yüzde 14,5'u devlete borç verenlere gidecek.

Devlete borç verenlerin elde ettiği faiz gelirin 314 milyar lirası için ise beş kuruş vergi alınmayacak. (314 milyar lira 2003 için geçerli, 2004 yılında bu tutar daha da artacak.)

Oysa 2004 yılında ekonomide mal ve hizmet üreterek 100 TL gelir elde eden herkes, bunun yaklaşık 20 lirasını devlete vergi olarak verecek, devlet ise bu 20 liranın 12 lirasını sadece kendisine borç verenlere faiz olarak ödeyecektir. Ödenen bu faizler ise büyük tutarlar için 3-5 bin, diğerleri için ise aileleri ile birlikte yaklaşık 1 milyon kişiye gidecek.

3. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı sağlanamamıştır. Mevcut vergi sistemi gelir dağılımını daha eşitsiz hale getirmektedir.

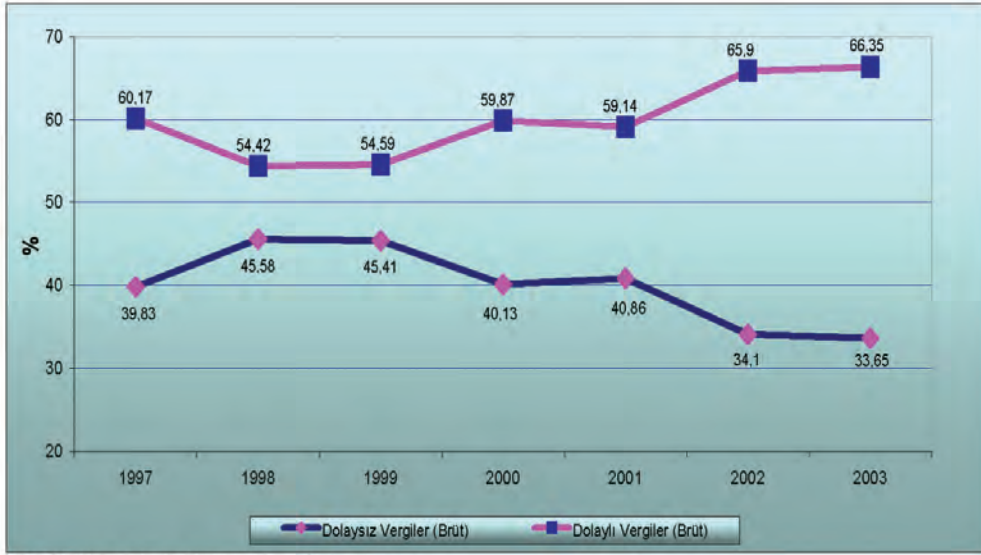
Anayasamızın 73'üncü maddesine göre herkes kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ise maliye politikasının sosyal amacıdır.

Bir ülkedeki vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı incelenirken toplanan vergiler içindeki dolaylı ve dolaysız vergilerin oranlarının karşılaştırılması çok kullanılan bir yöntemdir. Bilindiği üzere dolaysız vergiler gelir üzerinden alınır ve vergi adaletini sağlamada daha etkilidir. Çünkü artan oranlı vergi tarifeleri, indirim, istisna, muafiyet ve en az geçim indirimi gibi uygulamalarla doğrudan vergi ödeme gücü ile ilişki kurulabilir.

Dolaylı vergiler ise “tersine artan oranlı (refresif) bir yapıya sahiptir. Yani ödenen vergi alt gelir grubundaki kişiler için daha büyük önem ifade etmektedir. Dolaylı verginin uygulandığı ürünlerin düşük gelirli bütçesindeki payı, yüksek gelirlilere göre daha fazladır. Vergi yükü asıl olarak düşük ve sabit gelirliler üzerinde kalmaktadır.

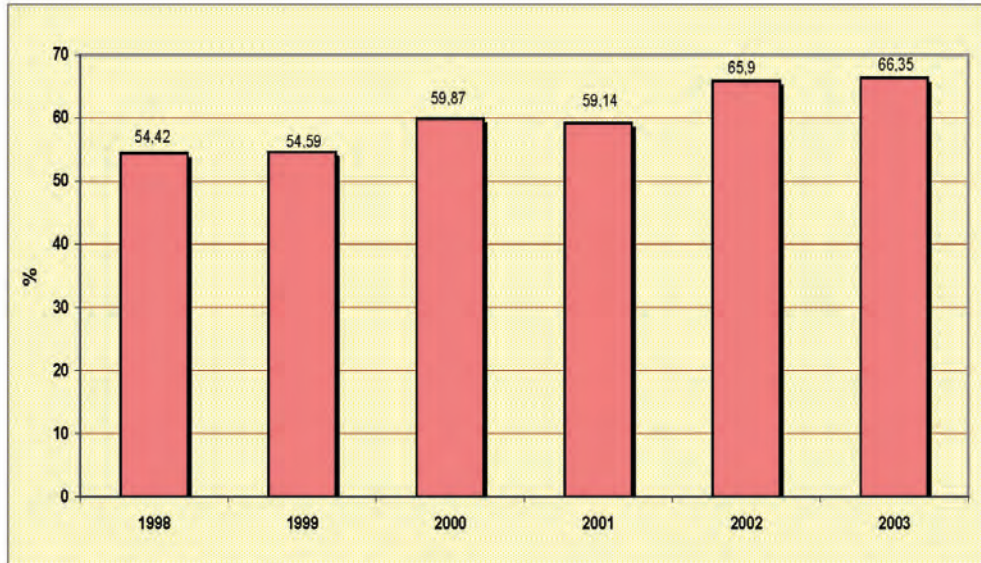
Ülkemizde son yedi yıllık dönemde toplam vergi gelirleri içerisindeki dolaylı-dolaysız vergilerin oransal dağılımı ile dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki oranı aşağıdaki gibi olmuştur.

Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Oranları

KAYNAK: Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

Dolaylı Vergilerin Toplam Vergi Gelirleri İçerisindeki Oranı

KAYNAK: Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü

Tablo incelendiğinde toplam vergi gelirleri içerisindeki dolaylı vergilerin payının oransal olarak sürekli arttığı ve 2003 yılında bugüne kadarki en yüksek düzeyi olan yüzde 66,35'e ulaştığı görülmektedir. 2004 yılı bütçesine göre ise bu oran yüzde 67 olarak öngörülmüş durumdadır. Bunun anlamı vergi gelirlerimizin yaklaşık yüzde 67'sinin adil olmayan dolaylı vergilerden sağlanıyor olmasıdır. Bu durum vergi sistemimizde dikey adaleti (az kazananın az, çok kazananın çok vergi al), dolayısıyla da gelir dağılımını bozmaktadır.

Vergi yükünün adaletli dağılımını tespit etme yolunda kullanılabilecek bir diğer ölçüt, tevkif (stopaj) yoluyla toplanan vergi ile ücretlilerin ödediği vergilerin toplam gelir vergisi içindeki payıdır. Çünkü stopaj yoluyla toplanan vergilerde kazanç tutarı ne olursa olsun sabit bir oranda vergi alınmakta, artan oranlı tarife uygulanmamaktadır. Bu durumda 1 milyar kazananın da, 100 milyar kazananın da aynı oranda vergi alınmakta ve dolayısıyla da vergi yükünün mali güce göre alınması mümkün olmamaktadır.

Ülkemizde stopaj yoluyla alınan gelir vergisinin toplam gelir vergisine oranı 1988'te yüzde 73.1 iken, 1995'te yüzde 88.6'ya, 1999'da, yüzde 89.6'ya, 2000'de yüzde 95.2'ye ve son olarak 2002 yılında ise yüzde 91'e, 2004 yılının ilk 5 aylık bütçe gerçekleştirmelerine göre ise yüzde 92'ye ulaşmıştır.

Ülkemizde ağır olan vergi yükü mükellefler arasında da eşit dağılmamaktadır. Yukarıda olayı dolaylı-dolaysız vergi ile stopaj yoluyla toplanan vergiler açısından ele aldık. Aşağıda ise ülkemizde vergilerin bölgesel dağılımına ve gelir üzerinden alınan vergiler, yani gelir ve kurumlar vergisini kimlerin ödediğini inceleyeceğiz ve olaya bir de bu yönden bakacağız.

Vergilerin İl Bazında Dağılımı

2003 yılı bütçe gerçekleştirmelerine baktığımızda 2003 yılında toplam 84 katrilyon 334 trilyon lira vergi tahsil edildiğini görüyoruz. Biraz daha ayrıntıya girip, bu vergilerin ülkemizin hangi illerinden tahsil edildiğini incelediğimizde ise karşımıza oldukça çarpık ve düşündürücü bir tablo çıkıyor.

Buna göre 2003 yılında toplanan 84 katrilyon 334 trilyon lira verginin yüzde 81'i sadece 4 ilden (İstanbul, Kocaeli, Ankara ve İzmir), geriye kalan yüzde 19'u ise 77 ilden toplanmış.

Olaya illerden tahsil edilen vergiler ve bu illerde yapılan kamu harcamaları yönünden baktığımızda ise ülkemizdeki 81 ilden 10'unun 2003 yılı gelirinin, 2003 yılı harcamalarından fazla olduğunu görüyoruz. Gelirleri, giderlerinden fazla olan iller, oran sırasıyla şu şekilde;

İLLER	GELİR/GİDER (yüzde)
Kocaeli	1.577
İstanbul	436
Tekirdağ	258
İzmir	253
Zonguldak	171
Bursa	145
İçel	144
Ankara	139
Hatay	120
Antalya	111

Kalan 71 ilin gelirleri, giderlerini karşılamıyor.

Bu çarpık tablo bize ülkemizde bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılığını da ortaya koyuyor. Yapılması gereken, vergi toplanamayan, gelirleri giderlerini karşılamayan tüm illerin ekonomik ve sosyal sorunlarının masaya yatırılması ve gerekli adımların atılmasıdır. Bu açıdan 4325 sayılı Kanun'un devamı niteliğinde olan 5084 sayılı Kanunun çıkarılmış olmasını olumlu buluyor, ancak bölgeler itibariyle sağlanan vergisel teşviklerin sektörler açısından da getirilmesini öneriyoruz.

Kurumlar Vergisini Kimler Ödüyor?

Türkiye'de Kurumlar vergisinin mükellef sayısı, 2004 Haziran sonu itibariyle 619.622, 2003 sonu itibariyle ise 605.020'dir. Haziran 2004 tarihi dikkate alınarak, kurumlar vergisini mükellef sayısı açısından iller bazında değerlendirdiğimizde en fazla mükellefin 249.003 adetle İstanbul'da, en az mükellefin ise 158 adetle Tunceli'de olduğunu görmekteyiz.

Maliye Bakanlığı verilerine göre, 2003 yılına ilişkin olarak yaklaşık 605 bin mükellef tarafından ödenen kurumlar vergisinin, yüzde 61'i sadece 100 mükellef tarafından ödenmiştir. Tabloyu biraz daha genişlettiğimizde yine 2003 yılı kazançları üzerinden tahsil edilen kurumlar vergisinin yüzde 87'sinin 5.000 mükellef tarafından ödendiğini, geriye kalan yüzde 13'ünün ise 600.000 mükellef tarafından ödendiğini görüyoruz.

Diğer taraftan, toplam 605 bin adet mükellefin kazançları üzerinden ödeyeceği kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı ise olması gerekenden çok uzak durumdadır ve 2003 yılında yaklaşık yüzde 10,1 olarak gerçekleşmiştir (9,1 katrilyon lira).

Yukarıdaki rakamlar gözönüne alındığında kurumlar vergisinde bazı köklü değişikliklere gitmenin zamanının geldiği hatta geçtiği net bir şekilde görülmektedir. Kurumlar vergisi hasılatındaki düşüklük ve dağılımındaki adaletsizlik üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

Kurumlar vergisi hasılatının düşüklüğündeki nedenlerden en önemlisi, çok fazla sayıda muafiyet ve istisna tanınmış olmasıdır.

İkincisi kurumlar vergisi ile ilgili mevzuatın dağınıklığı ve bu dağınıklığın oluşturduğu vergisel boşluklardır. Yine bu bağlamda ve iştirak ilişkileri kapsamında çokuluslu şirketlerin ayrıca masaya yatırılması, off-shore veya vergi cenneti olarak adlandırılan bölgelerle ilişkilerinde düzene bağlanması gerekmektedir.

Üçüncüsü, serbest bölgeler, teknoloji bölgeleri, organize sanayi bölgeleri vb. vergisiz alanlar yaratılması, bu bölgelerde denetimin yetersizliği ve denetimin muvazaalı veya peçelenmeli işlemler üzerine hemen hemen hiç gidememesi şeklinde özetlenebilir.

Gelir Vergisini Kimler Ödüyor?

Türkiye'de gelir vergisi mükellef sayısı, 2004 Haziran sonu itibariyle 1.770.660'dır. Aralık 2003 sonu itibariyle ise bu rakam 1.735.722 olarak gerçekleşmiştir. Haziran 2004 tarihinde gelir vergisi mükellef sayısını iller bazında değerlendirdiğimizde en fazla mükellefin 489.458 adetle İstanbul'da, en az mükellefin ise 1.115 adetle Bayburt'ta olduğunu görmekteyiz.

Vergi gelirlerinin yüzde 90'a yakın bölümünün toplandığı otomasyonlu vergi dairelerine verilen gelir vergisi beyannameleri incelendiğinde aşağıdaki ilginç veriler göze çarpıyor.

En fazla matrah beyan eden meslek grubu noterler. Noterler 2003 yılında ortalama 233 milyar lira kazanç beyan etmişler. Noterleri ortalama 36 milyar lira ile sanatçılar izlemiş. Eczaneler 29 milyar lira kazanç beyan ederek üçüncü sırayı, deterjan imali ile işgal edenler ise 24 milyar lira ile dördüncü sırayı almışlar.

Gelelim 2003 yılında yıllık kazancı yaklaşık 3,6 milyar lira olan asgari ücretliye yakın veya daha az kazananlara;

SEKTÖR / İŞKOLU	YILLIK KAZANCI
DETERJAN SANAYİİ (TİCARET)	1.533.267.-TL
DERİDEN MAMUL EŞYA İMALİ	2.147.482.-TL
LOKANTALAR	2.207.135.-TL
DİŞ PROTEZ VE LABORATUVARLARI	2.422.544.-TL
MOBİLYA	2.440.300.-TL
KÜRK İMALİ TOPTAN VE PERAKENDE	2.572.985.-TL
BAKKALİYE VE SÜPERMARKET	2.596.735.-TL
BİNA İNŞAAT	2.645.979.-TL
AYAKKABI İMALİ	2.941.358.-TL

SEKTÖR / İŞKOLU	YILLIK KAZANCI
AYAKKABI TOPTAN, PERAKENDE	2.964.920.-TL
MENSUCAT SANAYİİ (KUMAŞTAN YAPILAN EŞYA)	3.026.134.-TL
İNŞAAT MALZEMELERİ TOPTAN VE PERAKENDE	3.059.696.-TL
SEYAHAT VE TURİZM İŞLETMESİ	3.418.342.-TL
DERİDEN MAMUL EŞYA SATIŞI	3.450.254.-TL
KONFEKSİYON (PERAKENDE)	3.634.763.-TL
DİŞ HEKİMİ	3.720.645.-TL
FIRINLAR	3.939.361.-TL
ET VE ETTEN MAMUL MADDELER (İMALAT - TİCARET)	4.024.791.-TL
ALTIN İMALAT VE TİC.	4.038.784.-TL
DERİ İMALİ	4.092.557.-TL
KONFEKSİYON (TOPTAN)	4.240.828.-TL
KONFEKSİYON (İMALAT)	4.584.156.-TL
DERİ TİCARETİ	4.606.153.-TL
MENSUCAT SANAYİİ (İPLİK VE İMALAT)	4.901.036.-TL
ELEKTRİKLİ EV ALETLERİ (İMALAT)	4.949.690.-TL
ELEKTRİKLİ EV ALETLERİ (TOPTAN-PERAKENDE)	5.198.074.-TL
OTELLER-MOTELLER	5.441.640.-TL

Bu tablodan daha vahimi, basit usulde vergilendirilenler açısından geçerli olan durum. Ülkemizde basit usule tabi 820 bin mükellef var, bunların her biri 2003'de, yıllık olarak 46 milyon 698 bin lira vergi ödemişler. Bu da kanamaya devam eden başka bir yara.

Diğer bir konu vergi sistemimizin, zaten bozuk olan gelir dağılımını daha eşitsiz hale getiriyor olması. Örneğin, 2003 yılı sonu itibariyle bankacılık sistemimizde vade-li mevduat hesaplarında yaklaşık 110 katrilyon lira mevduat bulunuyor. Bu mevduatın tutar olarak yüzde 17 ila 20'si, toplam mevduat sahiplerinin sadece yüzde 0,05 oranındaki kişinin elinde. 1 trilyon ve üzerinde mevduatı olanların sayısı 3 ila 5 bin kişi ve bu 3-5 bin kişinin mevduat toplamı 66-70 bin kişinin toplamına eşit durumda.

Vergi sistemimize göre mevduat hesaplarından ne kadar fazi geliri elde edilirse edilsin ister 500 milyon lira, isterse 500 milyar lira kesilen verginin oranı aynı, ortalama yüzde 18. (Stopaj oranı vadenin süresine göre değiştiği için ortalama oran kullanılmıştır.)

Oysa mali güce göre vergi alınabilmesi için vergi tarifesinin artan oranlı olması gerektiği bilinen bir gerçek.

4. İstihdam Üzerindeki Vergi Yükü Ağırdır.

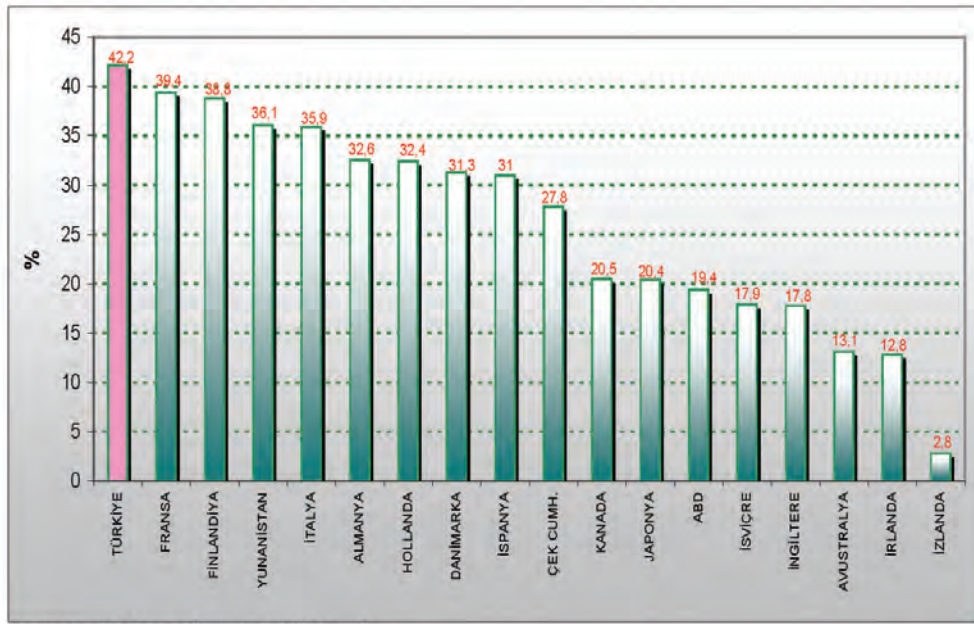
Türkiye, son yıllarda yakaladığı ekonomik büyüme performansına rağmen, işsizlik sorununu bir türlü azaltamamakta ve hüküm süren yüksek işsizlik oranıyla, Polonya, Slovakya ve İspanya'nın arkasından en yüksek işsizlik yaşanan dördüncü ülke durumunda.

Ülkemizi bu alanda birinci olmaktan ise işgücüne katılma oranının diğer ülkelere göre oldukça düşük kalması oldu. OECD'nin yayınladığı **“OECD: 2004 İstihdam Görünümü”** raporuna göre, OECD ülkelerinde ortalama yüzde 6.9 olan işsizlik oranı Türkiye'de yüzde 10.8 düzeyinde bulunuyor. İşsizlik oranında Türkiye'nin üzerinde yüzde 11.4 ile İspanya, yüzde 17.6 ile Polonya ve yüzde 20 ile Slovakya geliyor. Ancak Türkiye'nin üzerindeki ülkelere Polonya ve Slovakya'da işsizlik oranı 2003 yılında bir önceki yıla göre azalırken ve İspanya'da ise aynı oranda kaldı. Türkiye'de ise 2003 yılında işsizlik oranı yüzde 10.6'dan yüzde 10.8'e çıktı.

Bu sorunun kaynakları muhtelif. Ancak bize göre istihdam üzerinden alınan yüksek

vergiler (ve sosyal güvenlik kesintileri) bu sorunun çözülememesinin en önemli kaynaklarından birisidir.

Aşağıdaki tabloda ülkeler itibariyle istihdam üzerindeki vergi yükleri karşılaştırılmaktadır.

KAYNAK:MALİYE BAKANLIĞI, HAZINE MÜSTEŞARLIĞI

Tablodan da görüleceği üzere ülkemiz bu alanda maalesef yüzde 42,2 oranı ile başı çekiyor. Gelirler Genel Müdürlüğü ise yüzde 42,2 oranının gerçekçi olmadığını, ülkemizde istihdam üzerindeki vergi yükünün yüzde 38 olduğunu açıkladı. Türkiye'de istihdam üzerindeki vergi ve benzeri mali yüklerin oranı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

Türkiye'de imalat sanayiinde çalışan işçiler için, 2003 yılı itibariyle sosyal güvenlik primleri ve vergiler birlikte dikkate alındığında ortalama işçi maliyetine oranı yüzde 42,1 dir.

Ortalama işçi maliyetine toplam gelir ve damga vergisinin oranı yüzde 12,1'dir.

Bunun yanı sıra işçi ve işveren tarafından SSK'ya prim ödenmektedir. İşçi maliyetine primlerin toplam oranı ise yüzde 30,0'dır.

Belirtilen her iki oran da, Türkiye için, işçinin evli, çocuklu veya bekar olması açısından değişiklik arzmemektedir.

Özel gider indirimi de hesaplamalara dahil edildiğinde (vergi matrahı kadar belge topladığı varsayılırsa); ortalama işçi maliyeti içindeki toplam gelir ve damga vergisi oranı yüzde 12,1'den yüzde 8,0'e düşmektedir.

Sonuçta, özel gider indirimi sonrası toplam yükün, işçi maliyetine oran yüzde 38,0 olmaktadır.

Görüldüğü üzere ülkemizde bir işçi ücretinin yüzde 38'i eline geçmeden vergi olarak alıkonur iken, çalışmayan, üretmeyen ve sermayesini hazine bonolarına yatıran ve 2003 yılında yaklaşık 314 milyar lira hazine bonusu faiz geliri elde eden birinden hiç bir vergi alınmamaktadır. Oysa emeği ile çalışan ve aylık brüt 444 milyon asgari ücret alan birisi ise yıllık 720 milyon lira gelir ve damga vergisi ödemektedir.

Bu hesaplamada SSK kesintileri gözönüne alınmamıştır. SSK kesintileri dikkate alındığında bir asgari ücretlinin ücretinden yapılan yasal kesintilerin yıllık tutarı yaklaşık 1 milyar 600 milyon liraya ulaşmaktadır.

5. Ülkemizdeki vergi yükü ağırdır.

Vergi yükü ekonomideki kaynakların ne kadarlık bölümünün devlet tarafından vergi veya benzeri isimler altında kamuya aktarıldığını gösteren bir kavramdır. Çok değişik hesaplama yöntemleri olmakla birlikte klasik olarak, bir ülkede bir yıl içinde toplanan kamu gelirlerinin ülkenin gayri safi yurt içi hasılasına oranını ifade etmektedir.

Bu açıklamalar çerçevesinde son on yıllık süreçte ülkemizdeki vergi yükü gelişimine baktığımızda 90'lı yılların başında yüzde 16 olan bu oranın sürekli artarak 2003 yılı itibarıyla yüzde 27'lere ulaştığını görmekteyiz. Avrupa Birliği ülkelerinde ise söz konusu oran ortalama olarak yüzde 41,6'dır.

Avrupa Birliği ortalamasına bakarak ülkemizdeki vergi yükünün düşük olduğu ve Avrupa Birliği ülkelerine göre daha az vergi ödendiği kanaatine varılabilir. Ancak bu kanaat kesinlikle yanlıştır. Çünkü böyle karşılaştırma yapmak için ülkelerin sa-

tın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen milli gelir düzeylerinin de dikkate alınması gerekir.

Sonuç olarak oransal olarak az gibi görünse de nihai olarak ülkemizde mükelleflerin gelirleri üzerindeki vergi yükü çok yüksektir ve bu durum yaşam standartlarını düşürmektedir.

6. Ülkemizde Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları Kayıtlı Ekonomiye Tehdit Eder Hale Gelmiştir.

Kayıtdışı ekonomi uzun yıllardır ülkemizin gündeminde bulunan ve üzerinde en yoğun ve hararetli tartışmaların yapıldığı konulardan biridir. Toplumun hemen hemen her kesimi bu olgudan rahatsız ve şikayetçidir. Çünkü kayıt dışı ekonomi, kamu finansman dengesinde meydana getirdiği olumsuzluğun yanı sıra devlete karşı vergi dahil her türlü mali yükümlülüklerini tam ve zamanında yerine getiren vatandaşlar aleyhine de bir haksız rekabet ve ticaret ortamı yaratmaktadır.

Kayıt dışı ekonomi en genel anlamıyla, milli gelir hesaplamalarında kavranamayan faaliyetlerin tümüdür. Bu faaliyetler yasal da olabilir, yasa dışı da. Önemli olan nokta sistem tarafından kavranamamasıdır.

Değişik yöntemler kullanılarak yapılan tahminler göstermektedir ki, ülkemizdeki kayıtdışı ekonominin büyüklüğü ciddi boyutlara ulaşmış durumdadır (GSMH'nın yüzde 40'ı) ve giderek kayıtlı ekonomiye tehdit hale eder hale gelmiştir.

Kayıt dışı ekonomi büyüdükçe devletin vergi kaynakları da dolaysız vergilerden dolayı vergilere doğru kaymaktadır. Bu da bize vergi sistemimizi daha adil hale getirebilmek için öncelikle kayıt dışı ekonomiyle mücadele etmemiz gerektiğini göstermektedir. Dolaylı vergiler, dolaysız vergilere göre toplanması kolay, maliyeti düşük ve hemen gelir yaratıcı olmaları gibi özelliklerinden dolayı tercih edilmektedir.

Ülkemizde kayıt dışı ekonominin kayıtlı ekonomiye oranının yüksekliği (GSMH'nın yüzde 40'ı) devlet gelirlerindeki kaybın ne kadar büyük olduğunu göstermektedir.

Bu sorunun çözümlenmesiyle devlet gelirlerinde belirgin bir artış olacaktır. Bu sebep bile tek başına kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasının önemini göstermektedir.

Örneğin 2004 yılı bütçesinde vergi gelirlerinin yaklaşık 99 katrilyon olacağı tahmin

edilmektedir. En son yapılan araştırmalara göre Türkiye ekonomisinin yüzde 40'ı kayıt dışındadır. Yani bir anlamda vergi dışındadır. Kayıt dışı ekonominin en az yüzde 70'ini kayıt altına alabilmiş olsak, vergi gelirlerimizi yaklaşık olarak 28 katrilyon (19,2 milyar dolar) arttırabiliriz. 2004 yılı bütçesinde 46 katrilyon borçlanma dikkate alındığında kayıt dışı ekonominin yzde70'inin kayıt altına alınması, borçlanma miktarımızı yüzde 60 oranında azaltabilecektir. Bu azalma beraberinde kamu borçlarının döndürülme riskinin azalmasına ve kamuoyunda çok sık tartışılan yüksek reel faizlerin düşmesine neden olacaktır. Böylelikle mükelleflerden toplanan vergiler doğrudan doğruya devlete yüksek reel faizler ile borç verenlere değil, ucuz eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri olarak dar gelirli olan ancak toplumun büyük bir kısmını oluşturan kesime dönecektir. Bütçe açığının vergiler ile finansmanı sonucu bütçe açığı azalacak bunun sonucunda da sosyal güvenlik açıkları azalacaktır. İş-gücü üzerindeki ağır vergi ve sosyal güvenlik ödemeleri düşürülebilecek bu sayede de ekonomideki istihdam ve yatırım ortamı iyileştirilebilecektir.

7. Vergi Kanunları ok Sık Değişmektedir ve Yapılan Değişiklikler Sonucu Vergi Kanunlarındaki Sistemik Bozulmuştur.

Sadece 1980 sonrası geçen yaklaşık 24 yıllık süreç içerisinde Türk vergi ve vergiye ilişkin usul kanunlarında değişiklik yapan veya yeni düzenlemeler getiren toplam 189 adet kanun çıkmış bulunmaktadır. Başka bir anlatımla, bu dönemde her yıl yaklaşık olarak 8 adet kanun, ya vergi mevzuatını değişirmiş, ya da yeni düzenlemeler getirmiştir.

Geçen 24 yıllık süreç boyunca ülkemizin vergi sistemini oluşturan kanunlarda bu kadar çok değişiklik ve yeni düzenlemenin yapılmış olması beraberinde birtakım olumsuzlukları da getirmiştir. Bu olumsuzlukların bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- Vergi sistemi basit ve anlaşılabilir olmaktan uzaklaşmıştır
- Mükelleflerin vergi mevzuatına uyumları (tax compliance) azalmıştır.
- Vergi sisteminin yapısal bütünlüğü bozulmuştur. Bunun en önemli nedenlerinden birisi, vergi düzenlemeleri yapılırken vergicilik ilkelerinden uzaklaşılmış olmasıdır. Örneğin, K.V.K.'nin mükerrer 45'inci maddesinde yer alan ve kurum kazancının tespitine ilişkin indirimlerle ilgili düzenlemelerin "Kurumlar Vergisi Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'na hüküm eklenmek veya bu kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle yapılmasına" dair amir hk-

müne rağmen, münferit kanunlar ile kurum kazancının tespitine ilişkin yeni hükümler getirilmiştir.

- Vergi mevzuatında yapılan değişiklik ve yeni düzenlemeler incelendiğinde, eğilimin vergi kanunlarındaki istisna ve muafiyetlerin artırılması, ancak vergi oranlarının yükseltilmesi şeklinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Oysa, diğer ülkelerde, özellikle de Avrupa Birliği içerisindeki eğilim bunun tam tersi yöndedir.
- Son söylediğimiz sonucunu olarak, gelir ve kurumlar vergisi gibi dolaysız vergilerin toplam vergi gelirlerimiz içerisindeki payı giderek azalmış, buna karşılık dolaylı vergilerin payı artmıştır. 2004 yılı programına göre vergi gelirlerimiz içerisinde dolaylı vergilerin payı yüzde 67, dolaysız vergilerin payı ise yüzde 33 olarak öngörülmektedir.

Ülkemizde hala yüksek düzeyde kayıt-dışı ekonomiden söz ediliyor olması da, yapılan düzenlemelerin verginin tabana yayılması ve adil vergi yükü dağılımını sağlamada sergilediği performansı ortaya koymaktadır.

Yapılması gerekenlerin en başında ise, tüm bu olumsuzluklar ile mücadele edebilme imkanı olmayan mevcut Gelir İdaresi'nin yeniden yapılandırılması, bu yapılırken de insan unsuruna gereken önemin verilmesidir.

8. Vergi Kanunları Yeniden Yazılmalıdır.

1980 sonrası geçen yaklaşık 24 yıllık süreç içerisinde Türk vergi ve vergiye ilişkin usul kanunlarında 185 ayrı kanunla yapılan değişiklik veya yeni düzenlemelerle vergi kanunlarının neredeyse ana maddesi kadar geçici maddesi olmuş, uygulamadan kalkan veya ertelemeler nedeniyle yıllardır uygulanamayan çok sayıda maddeleriyle karmaşık bir hale gelmiş ve bu durum kanun sistematığının kaybolmasına neden olmuştur.

Bu çerçevede örneğin Gelir Vergisi Kanunu'nda ana madde sayısı 126, geçici madde sayısı ise 66 iken, Kurumlar Vergisi Kanunu'nda ise 48 ana maddeye karşın 32 geçici madde bulunmaktadır. Vergi Usul Kanunu'nda da ana madde sayısı 417, geçici madde sayısı ise 25'tir.

Zaman içerisinde bazı geçici maddeler, ana maddelerin yerine almış durumdadır ve bu durum kanun tekniğine de aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca 1982, 1983 yılların-

dan beri uygulamada olan ve 9-10 defa yürürlük süresi uzatılan geçici maddeler bile bulunmaktadır.

Diğer taraftan, vergi kanunlarındaki birçok madde, çeşitli tarihlerde uygulamadan kaldırılmış olmasına rağmen halen kanun metninde durmaktadır.

Tüm bu olumsuzluklar, vergi konusunda uzman olanların bile içerisinden çıkmakta güçlük çektiği, dolayısıyla da uygulanması zor bir mali mevzuata sahip olduğumuzun bir göstergesidir.

Bu karışıklık bir yandan mükelleflerin vergiye uyumlarını azaltırken, diğer yandan da çok sayıda olayın dava konusu edilmesi sonucu idare ile mükellefi karşı karşıya getirmekte ve mükellefler için vergi konusu, ödenmesi bir yana, neredeyse bir işkence aracı haline gelmektedir.

Oysa anlaşılması ve uygulanması kolay, sade ve basit bir vergi mevzuatının hem vergi idaresine gelirlerin artırılması yönünde, hem de mükelleflere ödenmesi yönünde çok sayıda avantaj getireceği muhakkaktır.

Bu nedenle 4 temel kanundan, yani vergi usul, gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi kanunlarından başlamak üzere mali mevzuatımızı oluşturan diğer tüm kanunlar masaya yatırılmalı ve bir sistematik içerisinde basit, anlaşılabilir ve birbirleriyle uyumlu olacak şekilde yeniden yazılmalı ve yeniden düzenlenmelidir.

9. Maliye İdaresi İle SM-SMMM ve YMM'ler Arasındaki Olumlu Diyalog ve İşbirliği Artarak Güçlendirilmelidir.

Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler, vergi ile ilgili sorunlara hem mükellefler, hem de devlet açısından bakmakta ve her ikisi arasında tarafsız bir iletişim köprüsü görevi görmektedir. Vergi sistemimizi, ekonomik koşulları, mali sistemde yapılan ve yapılması düşünülen değişiklikleri yakından izlemekte ve bunların mükellefler üzerinde oluşturduğu neticeleri görmekte ve bunlarla ilgili gerekli eleştiri ve görüşlerini dile getirmektedir

Ülkemizin vergilenebilir kapasitesinin artırılarak borç belasından kurtulmak ve mükellefler üzerindeki ağır ve adil olmayan vergi yükünün azaltılması tüm kesimlerin ortak dileğidir. Bu amaç doğrultusunda vergi mevzuatında yapılması düşünülen değişiklikler konusunda bizlerin görüş ve önerilerimizin de dikkate alınması, daha başlanmadan bir çok yanlışın önüne geçilmesine sebep olacak ve böylelikle de ül-

kemiz çok değerli zamanı yersiz ve maceracı politikalar yerine, Türkiye gerçeklerine uygun, akılcı, uygulanabilir ve mükellefler üzerinde olumsuz etki uyandırmayacak politikaların izlenmesinde kullanılacaktır.

Bu doğrultuda son dönemlerde maliye idaresi ve vergi konseyi ile geliştirdiğimiz olumlu diyalog ve verimli işbirliğinin artarak devam etmesini ülkemiz ve insanımız açısından gerekli görüyoruz.

Maliye idaresi ile meslek mensupları arasındaki verimli işbirliğinin en önemli örneğini vergi barışı kanunu ve uygulama sonuçları göstermektedir.

2003 yılında çıkartılan Vergi Barışı Kanunu gerek mükellefler ve gerekse de ülke ekonomimiz açısından yaşanan olumlu gelişmelerden biri olmuştur. 2003 şubat ayında yürürlüğe giren kanun, camiamızın da büyük destek ve katkıları sonucu tüm hedef ve tahminlerin üzerinde başvuru sayısına ve tahsilat tutarına ulaşarak, mükellefler - meslek mensubu - idare ilişkilerinde yeni bir döneme yelken açılmasına neden olmuştur.

Geçen 18 aylık süreçte Türkiye genelinde Vergi Barışı Kanunundan yararlanmak için yapılan başvuru sayısı 3.475.144 olmuş ve Haziran 2004 tarihi itibariyle 4.302 trilyon TL tahsilat gerçekleşmiştir.

Bu başarı Maliye İdaresi ile Meslek Mensupları arasındaki dayanışma ve işbirliğinin en güzel örneklerinden biri olmuş ve geleceğe yönelik olarak olumlu ve yapıcı mesajların alınmasına yol açmıştır.

Diğer taraftan neredeyse her dört yılda bir çıkan mali afların toplumdaki adalet duygusunu yaraladığını, vergisini zamanında ödeyen mükellefler üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ve bir daha vergi affı veya benzer uygulamalara gidilmemesi gerektiğini de bir kez daha vurgulamakta fayda görüyoruz.

2004 YILI BÜTÇE PERFORMANSI VE FAİZ DIşI FAZLA

Türkiye son 10 yıldır faiz dışı bütçe fazlasını olabildiğince artırmak suretiyle borç stoğunu azaltmayı hedefleyen bir maliye politikası uyguluyor. Yani kamu maliyesinde tek hedef faiz dışı bütçe fazlasını artırmak. Örneğin 2003 yılında faiz dışı fazla hedefini (GSMH'nın yüzde 6,5) tutturabilmek için hem yatırımları azalttık hem de olmadık ek vergiler getirdik ve 18.8 katrilyon faiz dışı fazla verdik. 2004 yılında ise bu rakam 20,2 katrilyon lira olması öngörülüyor.

2004 yılının ilk yedi ayında gerçekleşen faiz dışı fazla rakamları ve bütçe gerçekleştirmelerine baktığımızda, yılın ilk yedi ayında bütçe politikası açısından oldukça ilginç gelişmeler yaşandığı gözlemleniyor. Bütçenin “faiz dışı bütçe fazla”, yani faiz ödemeleri hariç gelir-gider dengesine bakıldığında yılın ilk yarısında, kamunun 19 katrilyon TL (yani 13 milyar dolar) civarında bir tasarruf yaptığı görülüyor. Bu rakam geçen yılın aynı döneminde ulaşılan rakamın yüzde 27 üzerinde ve yıl sonu hedefinin ise yüzde 94,5'ine tekabül ediyor. Hatırlanacağı üzere 2003 yılının tümünde 12.6 milyar dolarlık faiz dışı fazla verilmişti.

Peki kamuda bu yüksek tasarruf nasıl sağlandı? Vergi gelirleri mi arttı, yoksa harcamalara mı birşeyler oldu?

Bu sorunun cevabını bulmak için yaptığımız analiz ve aşağıdaki tablo, bize ilginç bazı tespitler yapma imkanı sağlıyor.

2004 Ocak-Temmuz Bütçe Gerçekleşme Sonuçları

TL Katrilyon	Ocak-Temmuz 2004	2003'e göre artış oranı
Gelirler	60.659	% 14
Vergi Gelirleri	48.305	% 9,6
Vergi Dışı Gelirler	10.636	% 16
Harcamalar	76.588	% 1,8
Faiz	35.037	(- % 12,1)
Faiz Dışı	41.551	(% 8,8)
Bütçe Dengesi	(-15.929)	(- % 45,8)
Faiz Dışı Fazla	19.109	% 82

Tabloda görüldüğü üzere, vergi gelirleri yılın ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9,6 oranında artarken, harcamalar neredeyse hiç artmamış. Diğer bir deyişle bütçede ilk 7 ayda sağlanan tasarrufun büyük bir kısmı vergi gelirlerindeki artıştan ziyade harcamaların kısılmasından kaynaklanmış durumda.

Bütçede sağlanan tasarrufun harcamaların disiplin altına alınmasından veya vergi gelirlerindeki kısmi artıştan kaynaklanması elbetteki olumlu. Ancak bunu söylerken vergi gelirlerinin istenilen oranda artırılmamış olmasını da gözden kaçırmamak gerekiyor. Hatta bu gelirlerin bir kısmının da bir defalık vergi barışından gelen gelirler olduğu dikkate alındığında, durumun ciddiyeti kendini bir kat daha fazla gösteriyor.

Diğer taraftan vergi gelirlerindeki artışın, oranlarda yapılacak artışlarla değil, vergiyi tabana yayan reformlar sayesinde olması gerektiğini de bir kez daha ifade etmekte de fayda görüyor ve kamu maliyesinde kalıcı tasarrufun ancak bu şekilde sağlanabileceğine olan inancımızı da koruyoruz.

2004 bütçesinin ilk 7 aylık uygulama sonuçlarına bakıldığında bizi en çok sevindiren gelişme faiz harcamalarında meydana gelen azalma. Geçen yılın aynı dönemine göre faiz harcamalarımızı yüzde 12,1 oranında azaltarak, 39,8 katrilyondan yaklaşık 35 katrilyona düşürmüştük. Esasen 2004 yılının ilk 7 ayında bütçemizde meydana gelen olumlu gelişmelerin altında da faiz ödemelerinde sağlanan bu tasarruf yatıyor.

Tüm bu olumu gelişmeler sayesinde 2004 yılının tamamı için öngörülen 20,2 katrilyon faiz dışı fazla hedefinin yüzde 94,5'ine ilk 7 ayda ulaşılmıştır. Ancak bu rakamlara bakarak rehavete de kapılmamak ve özellikle yılın son aylarına doğru kamu kesiminin harcamalarında meydana gelmekte olan geleneksel artışa da dikkat etmek gerekiyor. İlk 7 ayda kısılan harcamalar yılın ikinci yarısında artabilir ve faiz dışı fazla hedefine ulaşmak konusunda tereddütler oluşabilir.

Yeri gelmişken faiz dışı fazla konusunda şu eleştirel noktayı da belirtmekte fayda var. Yeni yapılan bazı akademik araştırmalara göre bugünkü faiz dışı fazla hedefine kilitlenmiş politikalar yerine, servetlerin vergilendirilmesiyle ve işçilerin vergi yüklerinin aşağıya çekilmesiyle birlikte eğitime daha çok kaynak ayrılacağı ve böylece de çok daha nitelikli insanlar yetiştirileceği yolunda güçlü bulgular bulunmaktadır. Buna göre eğitime gereken önemi veren ülkeler, rekabet güçlerini geliştirmede ve küreselleşmenin imkanlarından yararlanmada çok önemli fırsatlar yakalayabilmektedirler. Bilişimde büyük atılım yapan Hindistan da bunun en güzel örneğini oluşturmaktadır.

Türkiye'nin geleceğini şekillendirecek olan da insan kalitesidir. Bu kaliteyi artırmanın tek yolu iyi eğitimidir. Ama biz bu imkanı değerlendiremiyoruz. 30 yıl önce, genel bütçenin yüzde 15.1'i eğitime tahsis edilirken, 2003'te bu oran ne yazık ki, yüzde 6,9'a düşmüş durumdadır.

Rekabet ettiğimiz ülkelerle karşılaştığımızda da, kamunun eğitime ve sağlığa ayırdığı kaynakların GSMH içindeki payının, ülkemizde çok düşük olduğu net bir şekilde görülmektedir. Eğitime, sağlığa, toplumsal barışın temeli olan adalete ve alt yapı yatırımlarına daha çok kaynak ayırabilmek için kamu finansmanındaki sorunlarımızı bir an önce çözmek zorundayız.

Bu konuda ülkemiz açısından yapılmış ilginç bir diğer tespit, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından hazırlanan bir raporda yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) "2004 İnsani Gelişme Raporu"na göre Türkiye 175 ülkenin arasında 88'inci durumda. UNDP'nin her yıl açıkladığı raporda, BM'ye üye 175 ülke ile Hong-Kong ve Filistin, ekonomik durum, sağlık ve eğitim hizmetleri, kadınlarla ilgili gelişmeler ve benzeri bir çok gösterge kullanılarak sıralanıyor. UNDP, yaptığı değerlendirmede ülkeleri "Yüksek İnsani Gelişmişlik", "Orta İnsani Gelişmişlik" ve "Düşük İnsani Gelişmişlik" olarak üç ayrı kategoriye ayırıyor. Türkiye, toplam 86 ülkenin yer aldığı Orta İnsani Gelişmişlik Kategorisi'nde yer alıyor. Yüksek İnsani Gelişmişlik kategorisinde 55, Düşük İnsani Gelişmişlik Kategorisinde ise 36 ülke bulunuyor.

Bulgaristan, Rusya Federasyonu, Libya, Malezya, Makedonya, Panama, Arnavutluk, Surinam, Romanya, Ukrayna, Brezilya, Kazakistan, Ermenistan, Türkmenistan gibi ülkeler, Türkiye ile Orta İnsani Gelişmişlik kategorisinde yer almakla birlikte Türkiye'nin üzerinde bulunuyorlar.

UNDP'nin raporuna göre Türkiye'nin altında ise Ürdün, Çin, Azerbaycan, Tunus, Gürcistan, İran, El Salvador ve benzeri ülkeler yer alıyor.

Raporda yer alan verilere göre, Türkiye "OECD'ye üye ülkeler" arasında orta gelişmişlik düzeyinde kalan tek ülke konumunda bulunuyor. İlk sıradaki Norveç'te 78.9 yıl olan doğuştan sonra ortalama yaşam beklentisi Türkiye'de 70.4 yıl düzeyinde kalıyor. 15 yaş ve üzerindekiilerin yüzde 86.5'i okuma yazma biliyor. İlk sıralardaki bir çok ülkede bu oran yüzde 100 düzeyinde seyrediyor. Satın alma gücü paritesine göre ilk sıradaki Norveç'te 36 bin 600 dolar olarak hesaplanan satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelir Türkiye'de ise 6 bin 390 dolar olarak belirleniyor. Türkiye nüfusunun yüzde 2'si günlük 1 doların, yüzde 10.2'si ise günlük 2 doların altında

bir gelirle geçiniyor. Beş yaşın altındaki çocukların yüzde 13.5'i olması gereken kilodan daha düşük bir kiloda bulunuyor. Nüfusun yüzde 18'i iyileştirilmiş su kaynaklarına ulaşamıyor. Türkiye'de her 1000 kişiye 281 sabit telefon, 347 mobil telefon düşüyor. Her bin kişiden ancak 72'si internet kullanıyor.

Tüm bu söylediklerimizden, mali disiplinin bozulmasını, faiz dışı fazla hedefinden vazgeçilmesini önerdiğimiz anlaşılmalıdır. Sıkı bütçe politikası mutlaka devam ettirilmelidir, “ama nereye kadar kemer sıkılacaktır? sıkı bütçe politikalarının orta ve uzun vadede yaratacağı sosyal ve ekonomik yan etkiler sonra nasıl telafi edilecektir?”. Bu konular üzerinde de durulmalı ve alternatif plan ve programlar üretilerek ülkemiz insanının eğitim ve insani gelişmişlik düzeyi bir an önce yükseltilmelidir.

Yukarıda değişik biçimlerde de ifade edildiği üzere 1920'li yıllardan bugüne kadar Türk Vergi Sisteminde yapılan değişiklikler ve reform çalışmaları ne yazık ki beklentilere cevap verememiş, istenen sonuçlar doğurmamıştır.

TÜRMOB olarak, konumuz gereği, sorunlara hem mükellefler, hem de devlet açısından bakıyoruz. Vergi sistemimizi, yapılan ve yapılması düşünülen değişiklikleri yakından izliyoruz, ortaya çıkan sorunlarla ilgili eleştiriler yapıyoruz ve çözümler öneriyoruz. Netice itibarıyla ciddi bir vergi reformu ve yeniden yapılanma ihtiyacının ortada olduğunu ve bu konudaki görüşlerimizi dün olduğu gibi bugün de kamuoyu ile paylaşmayı bir görev sayıyoruz. Uygulanabilir, gerçekçi önerilerin uygulamacılar tarafından geldiği yönündeki genel kabul görmüş ilkeyi esas alarak TÜRMOB olarak yapılacak bir vergi reformu ve yeniden yapılanma da dikkate alınması gereken önerilerimizi ortaya koyuyoruz. Aşağıda daha önce de değişik platformlarda dile getirmiş olduğumuz önerilerimizin bir kısmını tekrar kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

ÖNERİLERİMİZ;

- Vergi sistemimizde çok sayıda ve belirli bir amaç doğrultusunda aralarında eşgüdüm sağlanamamış vergisel muafiyet ve istisnalar bulunmaktadır. vergi sisteminde bulunan bu tür vergi muafiyet ve istisnaları ülkemizin içinde bulunduğu şartlar, ekonominin gerekleri ve kamu finansman ihtiyaçları dikkate alınarak yeniden değerlendirilmelidir.
- Tüm modern vergi sistemlerinde olduğu gibi mutlaka gelir ve servet çözümleri ile harcama düzeyi arasında bağ oluşturan bir otokontrol mekanizması ihdas edilmelidir.
- Üniter vergi sistemine geçilmelidir. Daha önce ortaya konulan sorunlar gerçek bir üniter vergi sistemini zorunlu kılmaktadır. Bu gerçekten hareketle ücret gelirleri hariç olmak üzere kaynağı ve tutarı ne olursa olsun her türlü gelir toplanarak beyan edilmelidir. Yani Gelir Vergisi Kanunu'nun toplama ve beyan ile ilgili hükümleri yeniden düzenlenerek üniter bir vergi sistemi oluşturulmalıdır. Zira bu günkü toplama ve beyan sistemi pek çok geliri beyan dışı bıraktığı gibi, getirdiği maktu hadlerle ilgili sınırlamalar yoluyla da adaletsiz sonuçlar doğuran vergi yükleri ortaya çıkarmaktadır.
- Ücretlilerin düşük oranlı bir vergi tarifesine göre -hem daha düşük oranlı ve hem de daha yüksek dilimli- vergilendirilmesi esası getirilmelidir. Zira ücretlinin amortismanı ve gideri yoktur. Ayrıca enflasyonunun peşinden sürüklenen gelir artışları söz konusudur. Öte yandan vergisi tevkif yoluyla enflasyona karşı değer yitirmeden ödenmektedir. Bununla birlikte ücretli kesim ülkemizde sosyal devlet olmanın gereği olarak en çok korunmaya gereksinim duyulan kesimi oluşturmaktadır. Bu nedenlerle yüzde 10'dan başlayan ve yüksek dilimli bir tarife içinde vergilendirilmeleri verginin adaletli ve dengeli dağılımı Anayasal amacına ve sosyal devlet olma gereklerine daha uygun olacaktır.
- Halen yürürlükte bulunan harcama üzerinden alınan vergi kanunları ile gelir üzerinden alınan vergi kanunları arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi gerekir.
- Artık Vergiye İlişkin Af Kanunları çıkarılmamalıdır.

- Vergi ceza sistemi yeniden oluşturulmalıdır. Vergi zıya ve suçla orantılı, kendi içinde hiyerarşik bir yapısı ve isimlendirilmesi bulunan, basit, uygulanabilir, ucu açık olmayan ve kamu vicdanında kabul gören ve caydırıcı etkileri idari süreçlerle kesilmeyen bir vergi ceza sistemi oluşturulmalıdır.
- Yeni çıkarılan vergi kanunları, yasalastığı dönemi takip eden hesap dönemi başında itibaren yürürlüğe konulmalıdır. Cari hesap dönemi içinde çıkarılan vergi yasalarının cari döneme uygulanması, hesap döneminin kapanmadığı, verginin henüz tahakkuk etmediği gerekçeleriyle Anayasa Mahkemesi kararlarında gerçek olmayan geriye yürüme olarak tanımlanmakta ve dolayısıyla geçerli kabul edilmektedir.
- Kayıt dışı veya diğer bir ifade ile vergi dışı ekonomi ile uzun soluklu, etkin ve tutarlı bir mücadele başlatılarak kayıt altına alınmalıdır. Bu noktadan olmak üzere, hamiline yazılı ekonomiden nama yazılı ekonomiye geçilmelidir.
- Daha çok üreten bir Türkiye borç stokunu küçültebilir. Daha çok üreten bir Türkiye'de istihdam artar, devlet de daha çok vergi geliri elde eder ve kamu finansmanında denge daha çabuk sağlanabilir. Vergi reformu kapsamında getirilecek değişikliklerle, vergi uygulamalarının, büyümeyi teşvik eden, yatırım ve üretimi destekleyen bir yapıya gelmesi sağlanmalıdır. Mevcut durum bunun tam tersidir. Vergi uygulamaları, bir taraftan, üreticinin yatırıma dönüştüreceği kaynakları, diğer taraftan da tüketicinin harcanabilir gelirini küçültmektedir. Örneğin Gelir Vergisi ve Damga Vergisi olarak, 2003'te brüt ücreti üzerinden yüzde 11.14 oranında vergi ödeyen asgari ücretlinin vergisi; 2004'te yüzde 13.35'e yükselirken, yine 2003 yılında 314 milyar liralıyı aşmayan devlet tahvili ve hazine bonusu faiz gelirleri vergi dışında bırakılmıştır. Basit usule tabi 817 bin Gelir Vergisi mükellefi, 2003'te aylık ortalama 5 milyon TL yani asgari ücretlinin 9'da biri kadar vergi ödemiş. Defter tutan bir milyonun üzerinde Gelir Vergisi mükellefinin çoğu, asgari ücretli kadar vergi ödemiştir.
- Türk vergi sisteminde yavaş yavaş bir faciaya dönüşen adı kadar basit olmayan basit usul kesinlikle kaldırılarak söz konusu mükellefler gerçek usulde vergilendirilmelidir. Zira basit usul yerine ikame edildiği götürü usulden daha az vergi hasılası sağlamaktadır. Buna ek olarak basit usul kayıt dışı ekonomi besleyen bir mekanizmaya dönüşmüştür. Sahte ve muhteviyatı itibarıyla

belge yatağına dönüşme eğilimde olan basit usulün kaldırılması ve bu kamburun sistemin sırtından alınması zorunludur. Bu noktadan olmak üzere gerekirse söz konusu mükelleflerin, gerçek usulde tespit edilen kazançları 5 yıl süreyle yarısı matrah olarak esas alınabilir.

- Vergi kanunları çok sık değişmektedir ve bu durum mükelleflerin vergiye olan uyumlarını bozmakta ve dürüst mükellefler için vergi ödemek, ödememekten daha zor ve külfetli hale gelmektedir.
- Vergi kanunların çok sık değişmesi sonucu vergi kanunlarındaki sistematik bozulmuş, bu kanunlar anlaşılması zor ve karışık hale gelmiştir. Bu nedenle öncelikle 4 temel kanundan başlamak üzere vergi kanunları yeniden yazılması ve düzenlenmelidir.
- Globalleşme ile birlikte uluslararası sınırlar ortadan kalkmaya başladı. Ülkeler arası ticaretin artması ile finans piyasaları birbirine entegre oldu. Bu durum döviz kurlarının ve dolayısıyla da çapraz kurlar ile kur farklarının sürekli olarak değişmesi sonucunu beraberinde getiriyor. Döviz bazlı işlemlerin kur ve faiz oranlarının dalgalanmaya tabi olması, işletmelerin geleceğe yönelik stratejilerinde belirsizlik yaratarak riski artırıyor. Bunun sonucunda söz konusu riskleri azaltmak amacıyla çeşitli finansal araçlar geliştirilmiştir. Bunların başında; finansal kiralama (leasing), factoring, forfaiting, bartering, forward ve swap işlemleri gibi enstrümanlar gelmektedir. Halen yürürlükte bulunan vergi sistemimiz ekonomik olaylar ve gelişmeler karşısında yeterli esnekliğe sahip değildir. Ekonomide yaşanan gelişme sonucunda ortaya çıkan ve Vergi Kanunları içerisindeki yeri tartışmalı olan finansal enstrümanlarla ilgili tereddütleri ortadan kaldıracak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.
- E-Ticaret ve elektronik ortamda yapılan diğer işlemlerin vergi hukuku açısından sağlam bir zemine oturmadığı açıktır. Uluslararası hukuk kuralları da dikkate alınarak vergi kanunlarında e-ticaret ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmalı ve vergi kanunları bu sürecin engeli olmaktan çıkarılmalıdır.
- Vergi kanunlarında yer alan teşvik, koruma, indirim ve istisnalar yeniden gözden geçirilerek selektif, etkin, basit, açık ve uygulanabilir bir yapı oluşturulmalıdır.

- Vergi oranları içinde yaşanılabilir bir vergi sistemi yaratacak düzeye indirilmeli, diğer parafiskal yükler kademeli olarak azaltılmalıdır. Daha önce dile getirdiğimiz öneriler dikkate alındığında gerekli vergi hasılasını sağlayan bir sistem dizayn edilmiş olacaktır. Bu tespitten hareketle, vergi oranları kademeli olarak indirilmelidir. Karmaşık ve sonucu aynı noktaya çıkan tali vergiler asıllarına dahil edilmelidir. Yani fon payı gibi tali vergiler mutlaka kaldırılmalıdır. Vergi oranları farklılaştırmalarından kaçınılmalı ve vergi oranlarının farklılaştırılmasının kayıt dışı ekonomiyi besleyen mekanizmalar olmasına izin verilmemelidir. Çok oranlı katma değer vergisi uygulamaları salt fiskal kaygılarla çözüm olarak ortaya konulmaktadır. Bu konuda izlenecek temel kriter Avrupa Birliği normlarıdır. Bu noktadan olmak üzere, vergi sisteminin gelir üzerinden alınan vergilere geri dönmesi gerekmektedir. Zira harcamalar üzerinden alınan vergiler ödeme gücü ilkesini dikkate almadığı için adil olmaktan uzaktır. Oysa Anayasamızın 73. maddesi, vergi yükünün adil ve dengeli dağılımını genelde maliye politikasının ve özelde ise vergi politikasının temel amacı olarak kabul etmektedir. Bu amaç ise ancak, gelir üzerinden alınan vergilerle sağlanabilir. Harcamalar üzerinden alınan vergileri asli vergi haline getirmek, her defasında çözümü vergi oranlarının yükseltilmesinde bulan bir anlayış aynı zamanda kayıt dışı ekonomiyi teşvik eden, sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanımını artırarak iki yönlü matrah aşınmasına yol açan bir mekanizma oluşturmaktadır. Kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması konusunda kamuoyu aydınlatılmalı ve sorun ülke sorunu kabul edilerek toplumun tüm kesimlerinin etkin desteği sağlanmalıdır. Vergi tanımını gereği toplumsal uzlaşması yasal zeminde sağlayan bir olgudur. Dolayısıyla temel sorunları sadece siyasi ve idari kadroların meselesi olmaktan çıkarmak gerekir. Başarı için bu şarttır. Toplumun tüm kesimlerinin görüşü, desteği ve katılımı esas alınarak bu mücadele yapılmalı ve özellikle kamuoyu ikna edilmelidir. Aksi takdirde başarılı olunamayacağı yaşanan tecrübelerle ispatlanmıştır. Yapılan düzenlemeler ve verilen mücadeleler toplumun tüm kesimlerinin desteğinden yoksun olduğunda veya kamu vicdanında kabul görmediğinde ortaya çıkan sonuçlar konusunda Türkiye sosyolojik olarak eşine az rastlanır bir laboratuardır. Bu tür sorunların çözümü bireysel gölge kahramanlarla mümkün değildir.
- Özerk, etkin, motivasyonu yüksek, olayları geriden takip etmeyen, vergi sistemine hakim, beşeri sermayesi üst düzeyde olan ve maddi anlamda da tatmin

edilmiş bir vergi idaresi oluşturulmalıdır. Klasikleşmiş bir söz vardır. Çok iyi kanunlar kötü uygulamacıların elinde istenen sonuçları aldırılmayabilir ama nispeten kötü kanunlarla bile iyi uygulama yapıldığında istenen sonuçlar alınabilir. Bu güne kadar reform iddiasıyla pek çok vergi yasası çıkarılmıştır. Ancak hiç birinden beklenen sonuç hasıl olmamıştır. Vergi ciddi bir iştir ve adil uygulama gerektirir. Vergi kanunlarını uygulayacak idare unutulmuş sonuç alınmaz. Yukarıda öngördüğümüz yeni vergi sistemi, uzmanlığı tartışma konusu olmayan, etkinliğinden kuşku duyulmayan, adil olduğuna inanılan, personelinin birikimi ve motivasyonu üst düzeyde ve ücret ve diğer özlük hakları açısından tatmin edilmiş, her türlü çürüme ve erozyondan korunmuş bir vergi idaresini gerektirmektedir. Bu yapılmadığı takdirde hiç bir yasal düzenleme ile sonuç alınamayacağı son 24 yıllık sürede çıkarılan 190'ı aşkın vergi kanunu ile ispatlanmıştır. Vergi dairesini yok sayarak vergi alınmaz.

- Vergi reformlarına mali faaliyetin diğer bir yönü olan kamu harcamaları açısından da bakmak gerektiği yönünde yoğun tartışmalar yapılmaktadır. Bu tartışmalara göre vergi reformunun, kamu yönetiminin ve kamu harcamalarının reformu ile başlaması gereklidir. Vergi mükellefleri kamunun ne kadar gelir elde edip, ne kadar harcama yaptığını; sonuç olarak devlete ödediği paraların nerelere harcandığını bilmek istemektedirler. Vergi mükelleflerinin bu isteği, demokrat toplumlarda haklı bir istemdir. Gerçekten de vergilerin kimlerden ve nasıl alınacağı ayrıntılı biçimde düzenlendiği halde, kamu harcamalarının kimler için ve nasıl yapılacağına dair düzenlemeler yoktur. Vergi mükellefinde, toplanan vergilerin “hastane, okul, köprü v.s” olarak geri dönmediği ve israf edildiği izlenimi uyandığında, vergi ödeme fedakarlığının siyasal ve kamusal ilişkilerdeki karşılığının alınamaması sonucu, mükellef vergi ödemede titizleşerek, vergi kaçırmaya çalışacağı muhakkaktır.
- Vergi idaresi örgüt yapısı itibariyle tahsilat fonksiyonuna ağırlık vermiş, denetim açısından ise gerekli nitel ve nicel kapasiteye ulaşamamıştır. Bugün vergi dairesince alınan pek çok beyanname eksik bildirilen geliri içermektedir. Dolayısıyla yıllık denetim planları tamamen tecrübeye dayalı olarak yapılmaktadır. Denetim elemanlarına, inceleyecekleri sektör veya mükellef gruplarına ilişkin olarak denetimi kolaylaştırıcı istihbarat bilgileri sunulmamaktadır. Vergi yönetiminin çağdaş vergi yönetimlerinin denetim esasına göre kurulmama-

sı, inceleme birimleri arasında eşgüdüm ve birim içi planlama noksanlığı, vergi suçu niteliğindeki suçların takibinde uzman elamanların yokluğu ve vergi denetimine yardımcı olabilecek istihbarat arşivlerinin yetersizliği denetim etkinliğini doğrudan etkilemektedir. Vergi idare birimlerinin her birinin direk vergi idaresine bağlı olmaması ve aralarında hiyerarşik düzen içinde yetki ve sorumluluk sınırlarının kesin ölçülerle belirlenmemesi sistemi karıştırmaktadır.

- Tahsilat işlemlerinde kolaylık sağlanmalıdır. Otomasyona önem verilmeli ve bu amaçla programlar geliştirilmelidir. Vergi dairelerinde halkla ilişkilere daha fazla önem verilmelidir. Ülkemizde vergi dairelerinde sıkışıklığa, aksaklığa yol açan uygulamaların rızaen ve cebren “tahsilat işleri”nden kaynaklandığı gözlenmektedir. Hemen her ay, beyanname verme ve vergi yatırma dönemlerinde vergi daireleri çalışmaz duruma gelmektedir. Cebren tahsilatta ise, hacizli malların saklanması ve paraya çevrilmesi sorun olmaktadır. Tahsilatta arzu edilen etkinliğin sağlanamaması, vergi idaresini üniter sistemden uzaklaşmaya zorlamış, bu da vergilenmede yatay ve dikey eşitliğin bozulmasını beraberinde getirmiş ve toplumda beyanname verme alışkanlığının kaybolmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, yeni örgütlenmede vergi dairelerinin “tahsilat” fonksiyonu olmamalıdır. Vergi dairelerinin iş yükünü artıran vezne servisleri kaldırılarak tahsilat için bankacılık sisteminin kullanılması yaygınlaştırılmalıdır.
- Vergi idaresi çalışanları mükellefleri kaliteli hizmet sunulması gereken müşteriler olarak görmelidir. Ayrıca, sadece vergi idaresi çalışanları değil mükelleflerle ilgili tüm kamu görevlileri de mükelleflere kolaylık sağlamalıdır.
- Verimi olmayan vergiler (Örneğin, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Damga Vergisi) ve harçlar kaldırılmalı, ana vergi yasaları sadeleştirilmeli, vergi yasaları arasında paralellik ve bütünlük sağlanmalıdır. İşlemlere açıklık getirmek ve basitleştirmek amacıyla vergi hukukunun kaynaklarından olan “özelgelerin” yayınlanması sağlanmalıdır. Gelir İdaresi'nin son dönemdeki “Sirküler Yayınlama” uygulamasını bu anlamda atılan olumlu bir adım olarak değerlendirmek gerekir.
- Türk vergi sisteminin daha iyi işler hale getirilmesi için vergi idaresinin iyileştirilmeleri çalışmalarıyla birlikte vergi yargısı bir an önce kurulmalıdır. Ver-

gi yargısı itiraz komisyonu işlevinden kurtarılmalıdır. Sayıştay gibi bağımsız, özerk yapıya sahip “Vergitay” kurulmalıdır. Vergitay, toplanan vergilerin inceleme ve denetiminden sorumlu olmalıdır. Vergi yargısının süratle karar verebilecek şekilde çalışmasının sağlanabilmesi için vergi inceleme elemanları savcılara benzer, mali müşavir ve muhasebeciler de noter-avukat karışımı, bir hukuki yapıya kavuşturulmalıdır. İktisadi ve idari bilimler fakültesi “maliye ve işletme” bölümü lisans mezunlarına vergi avukatlığı unvanı verilebilmelidir.

- Vatandaşlık ile vergi mükellefliliği özdeşliği sağlanmalı, kamuoyu bilincinde, vatandaş olabilmek için vergi yükümlüsü olma gereği yerleştirilmelidir. Bazı vatandaşlık haklarının kullanılabilmesi için vergi mükellefi olma ön-şartı aranmalıdır. İktisadi faaliyet gösteren bütün gerçek ve tüzel kişiler teşvik edici şekilde vergilendirilmeli, vergi mükellefi olmanın avantajları olmalı bu amaçla gelir ve kurumlar vergisi ödenmesi ve miktarı sosyal ve ekonomik itibar dayanağı yapılmalıdır.
- Düşük gelir gruplarındaki vergi yükünü üst gelir gruplarına yaymak ve aktarmak için vergi sistemimizde rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Üretken olmayan sektörlerde, her türlü rant ve spekülatif kazanç sahiplerine vergi yükü kaydırmaları gerçekleştirilmelidir.
- Stopaj uygulaması nihai vergilendirme aracı olarak değil, otokontrol ve peşin vergi aracı olarak kullanılmalıdır. Stopaj yöntemi yerine ekonomik gelir-gider kavramına geçilerek gerçek vergiciliğe yönelinmelidir.
- Vergi istatistiklerinin milli gelirden pay alan kesimlerin vergi yüküne ne kadar katlandıklarının gösterecekleri bir özelliği yansıtır nitelikte düzenlenmelidir. Vergilemede şeffaflık gereklidir. Gerçek verginin toplanmadığını, hangi kesimler üzerinde verginin yoğunlaştığını, kimlerin vergi yükünün artırılması gerektiği kamuoyuna anlatılmalıdır.
- Yürürlükteki vergi sistemimiz yerel yönetimlerin kentsel rantlarını etkin bir vergileme kapsamına almamaktadır. İmar planlarına, ekonomik gelişmeye ve genel teşvik politikalarına bağlı olarak ortaya çıkan kentsel rantlar mutlaka etkin bir biçimde vergilendirilmelidir. Kentsel rantların sunduğu vergi potansi-

yelinin etkin bir şekilde vergilendirilmesi ve bunun adil bir biçimde yerel/merkezi yönetimler arasında paylaşımı sağlanmalıdır. Özellikle belediye hizmetleri sayesinde değeri artan (şehir rantı) gayrimenkuller üzerinden “Gayrimenkul Değer Artış Vergisi” uygulaması getirilmelidir. Kentsel rantlar, potansiyel hasılaya göre değil, gayrimenkullerin satışı sırasında vergiye tabi tutulmalıdır.

- Vergi denetiminin etkinliğini artırmak amacıyla mali müşavirlik kurumundan daha etkin bir şekilde yararlanılmalıdır. Son olarak Vergi Barışı Kanunu'nun uygulanmasında meslek mensuplarının göstermiş olduğu büyük gayret ve özveri, mali idare tarafından iyi değerlendirilmeli ve Türk Vergi Sisteminin yeniden düzenlenmesi ve değişiklik yapılması konularında da görüş ve desteğine daha yoğun başvurulmalıdır.

Son sözden olmak üzere, etkin vergi idaresi ile etkin bir müşavirlik kurumunun işbirliği, sağlıklı ve verimli bir vergi sistemi için olmazsa olmaz koşuldur.

VERGİ

İSTATİSTİKLERİ

**01.01.1980 tarihinden sonra Türk Vergi ve Vergiye İlişkin Usul
Kanunlarında Yapılan Yeni Düzenleme ve Değişiklikler**

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
1	2320	17.10.1980	23.10.1980 17140	193 sayılı G.V.K.
2	2343	21.11.1980	28.11.1980 17174	210 sayılı D.K.K.
3	2344	21.11.1980	28.11.1980 17174	488 sayılı D.V.K.
4	2345	21.11.1980	28.11.1980 17174	492 sayılı H.K.
5	2346	26.11.1980	28.11.1980 17174	1318 sayılı F.K.
6	2347	26.11.1980	28.11.1980 17174	6183 sayılı A.A.T.U.H.K.
7	2348	26.11.1980	28.11.1980 17174	197 sayılı M.T.V.K.
8	2350	08.12.1980	11.12.1980 17187	1319 sayılı E.V.K.
9	2351	08.12.1980	11.12.1980 17187	1318 sayılı F.K.
10	2352	08.12.1980	11.12.1980 17187	1319 sayılı E.V.K.
11	2353	08.12.1980	11.12.1980 17187	7338 sayılı V.İ.V.K.
12	2361	24.12.1980	27.12.1980 17203	193 sayılı G.V.K.
13	2362	24.12.1980	27.12.1980 17203	5422 sayılı K.V.K.
14	2365	30.12.1980	31.12.1980 17207 mük.	213 sayılı V.U.K.
15	2366	30.12.1980	31.12.1980 17207 mük.	492 sayılı H.K.
16	2367	30.12.1980	31.12.1980 17207	488 sayılı D.V.K.
17	2380	02.02.1981	05.02.1981 17242	Bel.İl Öz.İd.Gen.Büt. Ver.Gel.Pay Ver.Hk.Kanun
18	2380	02.02.1981	05.02.1981 17242	1319 sayılı E.V.K. 197 sayılı M.T.V.K.
19	2430	20.03.1981	22.03.1981 17287	492 sayılı H.K.
20	2431	20.03.1981	22.03.1981 17287	2431 sayılı Tahsilatın Hızlandırılması Hakkında Kanun

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
21	2433	24.03.1981	26.03.1981 17291	1318 sayılı F.K.
22	2434	24.03.1981	26.03.1981 17291	197 sayılı M.T.V.K.
23	2447	17.04.1981	19.04.1981 17315	6802 sayılı G.V.K.
24	2454	01.05.1981	05.05.1981 17331	193 sayılı G.V.K.
25	2455	01.05.1981	05.05.1981 17331	213 sayılı V.U.K.
26	2456	01.05.1981	05.05.1981 17331	İşletme Vergisi Kanunu
27	2463	20.05.1981	22.05.1981 17347	1598 sayılı Kanun
28	2464	26.05.1981	29.05.1981 17354	Belediye Gelirleri Kanunu
29	2471	04.06.1981	06.06.1981 17362	1318 sayılı F.K.
30	2484	25.06.1981	27.06.1981 17383	1318 sayılı F.K.
31	2535	16.10.1981	18.10.1981 17488	488 sayılı D.V.K.
32	2536	16.10.1981	18.10.1981 17488	1319 sayılı E.V.K.
33	2546	27.10.1981	28.10.1981 17498	2431 sayılı T.H.H.K.
34	2562	11.12.1981	15.12.1981 17545	1319 sayılı E.V.K.
35	2572	31.12.1981	05.01.1982 17565	1598 sayılı Mali Denge Vergisi Kanunu
36	2573	31.12.1981	05.01.1982 17565	5422 sayılı K.V.K.
37	2574	31.12.1981	05.01.1982 17565	193 sayılı G.V.K.
38	2575	06.01.1982	20.01.1982 17580	Danıştay Kanunu
39	2576	06.01.1982	20.01.1982 17580	B.I.M.İ.M.V.M.K.G.H.K.
40	2577	06.01.1982	20.01.1982 17580	İ.Y.U.H.K.
41	2577	06.01.1982	20.01.1982 17580	213 sayılı V.U.K.
42	2582	14.01.1982	21.01.1982 17581	827 sayılı Rıhtım Resmi Kanunu
43	2586	21.01.1982	26.01.1982 17586	6802 sayılı G.V.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
44	2587	21.01.1982	27.01.1982 17587	1319 sayılı E.V.K.
45	2588	21.01.1982	27.01.1982 17587	492 sayılı H.K. 1318 sayılı F.K. 193 sayılı G.V.K.
46	2589	21.01.1982	27.01.1982 17587	2464 sayılı B.G.K.
47	2590	21.01.1982	27.01.1987 17587	488 sayılı D.V.K.
48	2591	21.01.1982	27.01.1987 17587	7338 V.İ.V.K.
49	2686	23.06.1982	29.06.1982 17739	213 sayılı V.U.K., 210 sayılı D.K.K
50	2769	28.12.1982	30.12.1982 17914	828 sayılı İthalde Alınacak Damga Resmi Hakkında Kanun
51	2772	31.12.1982	31.12.1982 17915 (2.mük.)	193 sayılı G.V.K. 1598 sayılı Kanunun Yür. Kal. Hk. Kanun
52	2773	31.12.1982	31.12.1982 17915 (2.mük)	5422 sayılı K.V.K.
53	2791	21.01.1983	22.01.1983 17936	213 sayılı V.U.K. 210 sayılı D.K.K.
54	2801	22.02.1983	24.02.1983 17969	Bazı Kamu Al. Uz.Yolu İle Tah. Hk.Kanun
55	2856	23.06.1983	25.06.1983 18088	257 sayılı B.İ.M.V.M.K.G.H.K.
56	2970	04.01.1984	14.01.1984 18281	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K.
57	2974	31.01.1984	08.02.1984 18306	Bazı Kamu Kur.ve Kur. Borç.Tah.Hk.Kanun
58	2975	31.01.1984	08.02.1984 18306	6183 sayı A.A.T.U.H.K
59	2978	02.02.1984	08.02.1984 18306	Üc.Ver.İad.Hk.Kanun
60	2982	24.02.1984	01.03.1984 18328	Kon.İnş.Kal.Önc.Yör. Yap.Yat. Ver.Res.Harç İstisna ve Muaf.Tan.Hk.Kanun

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
61	2995	18.04.1984	27.04.1984 18384	193 sayılı G.V.K. 213 sayılı V.U.K.
62	2997	18.04.1984	27.04.1984 18384	7338 sayılı V.İ.V.K.
63	3004	09.05.1984	15.05.1984 18402	2380 sayılı B.İ.Ö.İ.G.B. V.G.P.V.H.K.
64	3048	03.10.1984	06.10.1984 18537	2464 sayılı B.G.K.
65	3065	25.10.1984	01.11.1984 18563	K.D.V.K.
66	3065	25.10.1984	01.11.1984 18563	6802 sayılı G.V.K.
67	3074	07.11.1984	20.11.1984 18581	A.T.V.K.
68	3074	07.11.1984	20.11.1984 18581	2464 sayılı B.G.K.
69	3075	07.11.1984	15.12.1984 18606	488 sayılı D.V.K.
70	3088	29.11.1984	06.12.1984 18597	197 sayılı M.T.V.K.
71	3089	29.11.1984	06.12.1984 18597	1318 sayılı F.K.
72	3094	04.12.1984	12.12.1984 18603	213 sayılı V.U.K.
73	3099	06.12.1984	15.12.1984 18606	3065 sayılı K.D.V.K
74	3100	06.12.1984	15.12.1984 18606	K.D.V.M.Ö.K.C.K.M.H.K.
75	3158	27.02.1985	02.03.1985 18682	2978 sayılı Ü.V.İ.H.K.
76	3174	26.03.1985	29.03.1985 18709	3065 sayılı K.D.V.K.
77	3180	10.04.1985	13.04.1985 18724	492 sayılı H.K
78	3181	10.04.1985	17.04.1985 18728	213 sayılı V.U.K.
79	3208	30.05.1985	04.06.1985 18774	1319 sayılı E.V.K.
80	3209	30.05.1985	04.06.1985 18774	6183 sayılı A.A.T.U.H.K.
81	3210	30.05.1985	04.06.1985 18774	213 sayılı V.U.K.
82	3218	06.06.1985	15.06.1985 18785	Serbest Bölgeler Kanunu
83	3219	06.06.1985	15.06.1985 18785	7338 sayılı V.İ.V.K.
84	3238	07.11.1985	13.11.1985 18927	3065 sayılı K.D.V.K

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
85	3239	04.12.1985	11.12.1985 18955	213 sayılı V.U.K.193 sayılı G.V.K 5422 sayılı K.V.K. 2978 sayılı Ü.V.İ.H.K. 492 sayılı H.K. 488 sayılı D.V.K. 1319 sayılı E.V.K. 2464 sayılı B.G.K. 3074 sayılı A.T.V.K. 2380 sayılı B.İ.Ö.İ.G.B.V.G.P.V.H.K. 6802 sayılı G.V.K. 210 sayılı D.K.K.
86	3291	28.05.1986	03.06.1986 19126	3238 sayılı Kanun
87	3293	28.05.1986	03.06.1986 19126	492 sayılı H.K.
88	3294	29.05.1986	14.06.1986 19134	Sos.Yard.Day.Teş.Kanunu
89	3297	03.06.1986	20.06.1986 19140	3065 sayılı K.D.V.K 6802 sayılı G.V.K.
90	3308	05.06.1986	19.06.1986 19278	Çır.Mesl.Eğ.Kan
91	3316	05.11.1986	11.11.1986 19278	3065 sayılı K.D.V.K
92	3318	05.11.1986	11.11.1986 19278	5422 sayılı K.V.K.
93	3319	05.11.1986	11.11.1986 19278	193 sayılı G.V.K.
94	3332	25.03.1987	31.03.1987 19417 mük.	5422 sayılı K.V.K. 213 sayılı V.U.K.
95	3336	26.03.1987	30.03.1987 19417 mük.	3065 sayılı K.D.V.K
96	3365	18.05.1987	26.05.1987 19471	1319 sayılı E.V.K. 2464 sayılı B.G.K.
97	3380	12.06.1987	24.06.1987 19497	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K.
98	3393	19.06.1987	30.06.1987 19503	193 sayılı G.V.K. 488 sayılı D.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K 7338 sayılı V.İ.V.K. 2982 sayılı Kanun

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
99	3405	29.12.1987	31.12.1987 19681	1988 Mali Yılı Gen.Kat.Büt. Kan.Kadar Dev. Harc. Yap. Dev. Gel. Tah.Yet.Ver.Hk.Kanun
100	3410	24.02.1988	02.03.1988 19742	2576 sayılı B.İ.M.V.M.K.G.H.K.
101	3418	24.03.1988	31.03.1988 19771 (2.mük.)	Eğ.Genç.Spor Sağ.Hiz. Ver. İhd.Hk.Kanun
102	3418	24.03.1988	31.03.1988 19771 (2.mük.)	3074 sayılı A.T.V.K. 197 sayılı M.T.V.K. 1318 sayılı F.K. 193 sayılı G.V.K. 213 sayılı V.U.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 492 sayılı H.K.
103	3482	26.10.1988	05.11.1988 19980	3100 sayılı K.D.V.M.Ö.K.C.K.M.H.K. 5422 sayılı K.V.K. 213 sayılı V.U.K. 7338 sayılı V.İ.V.K. 488 sayılı D.V.K.
104	3505	03.12.1988	10.12.1988 20015	213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 197 sayılı M.T.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K.
105	3517	12.01.1989	21.01.1989 20056	2464 sayılı B.G.K.
106	3520	01.02.1989	10.02.1989 20076	1318 sayılı F.K.
107	3558	18.05.1989	24.05.1989 20174	3418 sayılı Kanun 5422 sayılı K.V.K.
108	3568	01.06.1989	13.06.1989 20194	S.M.S.M.M.M.Y.M.M. Kanunu

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
109	3571	14.06.1989	20.06.1989 20201	5422 sayılı K.V.K. 193 sayılı G.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K. 3074 sayılı A.T.V.K. 3238 sayılı Kanun 827 sayılı R.R.K.
110	3595	27.12.1989	30.12.1989 20388 mük.	3418 sayılı Kanun 197 sayılı M.T.V.K. 2380 sayılı Kanun 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K.
111	3612	07.02.1990	16.02.1990 20435	2982 sayılı Kanun
112	3619	22.03.1990	10.04.1990 20488	2575 sayılı D.K.
113	3622	05.04.1990	10.04.1990 21488	2577 sayılı İ.Y.U.H.K.
114	3675	31.10.1990	03.11.1990 20684	İthalde Alınacak Damga Resmi Hak.Kanun
115	3689	15.12.1980	20.12.1990 20731	213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K.
116	3704	20.03.1991	24.03.1991 20824	3238 sayılı Kanun
117	3717	08.05.1991	16.05.1991 20873	492 sayılı H.K.
118	3762	28.08.1991	08.09.1991 20984	213 sayılı V.U.K 3100 sayılı Kanun
119	3787	21.03.1992	03.04.1992 21191	Bazı Kam.Al.Tah.Hız. Ve Mat Art.Hk.Kanun
120	3824	25.06.1992	11.07.1992 21281	5422 sayılı K.V.K 492 sayılı D.V.K. 238 sayılı B.İ.Ö.İ.G.B.P.V.H.K. 3238 sayılı Kanun 193 sayılı G.V.K. 213 sayılı V.U.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
121	3836	02.07.1992	11.07.1992 21281	Kamu Kur. Ve Kur. Birb. Olan Borç.Tah.Hk.Kanun
122	3858	23.12.1992	27.12.1992 21448	3065 sayılı K.D.V.K 1318 sayılı F.K. 197 sayılı M.T.V.K. 2982 sayılı Kanun
123	3914	15.07.1993	24.07.1993 21647	2464 sayılı B.G.K.
124	3946	26.12.1983	30.12.1993 21804	213 sayılı V.U.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 1318 sayılı F.K. 197 sayılı M.T.V.K. 2978 sayılı V.İ.H.K. 3065 sayılı K.D.V.K.
125	3986	04.05.1994	07.05.1994 21927	488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K. 3074 sayılı A.T.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K 193 sayılı G.V.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 2380 sayılı Kanun
126	4001	10.06.1994	18.06.1994 21964	2577 sayılı İ.Y.U.H.K.
127	4008	24.06.1994	06.07.1994 21982	213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K. 6802 sayılı G.V.K. 7338 sayılı V.İ.V.K. 3100 sayılı Kanun
128	4046	24.11.1994	27.11.1994 22124	5422 sayılı K.V.K.
129	4055	08.12.1994	11.12.1994 22138	2575 sayılı D.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
130	4108	25.05.1995	02.06.1995 22301	213 sayılı V.U.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K.
131	4120	07.07.1995	12.07.1995 22341	3238 sayılı Kanun
132	4124	23.07.1995	26.07.1995 22355	2577 sayılı İ.Y.U.H.K.
133	4134	18.11.1985	22.11.1985 22471	3065 sayılı K.D.V.K 2982 sayılı Kanun
134	4179	29.08.1996	03.09.1996 22746	6183 sayılı A.A.T.U.H.K.
135	4213	20.11.1996	30.11.1996 22833	Kıymetli Mad. Ve Ziy.Eşyası Bey.Hk.Kanun
136	4225	08.01.1997	14.01.1997 22877	3065 sayılı K.D.V.K
137	4264	05.06.1997	11.06.1997 23016	5422 sayılı K.V.K.
138	4306	16.08.1997	18.08.1997 23084	3418 sayılı Kanun
139	4315	22.12.1997	25.12.1997 23211	213 sayılı V.U.K.
140	4325	21.01.1998	23.01.1998 23239	193 sayılı G.V.K.
141	4358	02.04.1998	04.04.1998 23307	Vergi Kimlik Numarası Kullanımının Yaygınlaştırılması Hk.Kanun
142	4369	22.07.1998	29.07.1998 23417 mük.	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 213 sayılı V.U.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 3065 sayılı K.D.V.K 6802 sayılı G.V.K. 1319 sayılı E.V.K. 7338 sayılı V.İ.V.K. 197 sayılı M.T.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K. 2464 sayılı B.G.K. 3505 sayılı Kanun 1318 sayılı F.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
143	4387	29.12.1998	30.12.1998 23569	213 sayılı V.U.K. 492 sayılı H.K. 193 sayılı G.V.K.
144	4444	11.08.1999	14.08.1999 23786	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 213 sayılı V.U.K. 1319 sayılı E.V.K. 2464 sayılı B.G.K. 492 sayılı H.K.
145	4481	26.11.1999	26.11.1999 23888	210 sayılı D.K.K. 3074 sayılı A.T.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K.
146	4492	18.12.1999	21.12.1999 23913	2575 sayılı D.K. 2577 sayılı İ.Y.U.H.K.
147	4503	27.01.2000	29.01.2000 23948	3065 sayılı K.D.V.K 492 sayılı H.K. 3074 sayılı A.T.V.K. 1318 sayılı F.K. 213 sayılı V.U.K. 4481 sayılı Kanun
148	4538	24.02.2000	27.02.2000 23977	3074 sayılı A.T.V.K.
149	4575	02.06.2000	15.06.2000 24080	2575 sayılı D.K.
150	4577	08.06.2000	15.06.2000 24080	2576 sayılı B.İ.M.V.M.K.G.H.K. 2577 sayılı İ.Y.U.H.K.
151	4586	23.06.2000	29.06.2000 24094	1319 sayılı E.V.K.
152	4605	23.11.2000	30.11.2000 24246 mük.	197 sayılı M.T.V.K. 1318 sayılı F.K. 193 sayılı G.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K 5422 sayılı K.V.K. 4481 sayılı Kanun
153	4629	21.02.2001	03.03.2001 24335	2380 sayılı Kanun 2464 sayılı B.G.K. 197 sayılı M.T.V.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
154	4644	12.04.2001	21.04.2001 24380	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K.
155	4684	20.06.2001	23.07.2001 24451	213 V.U.K. 3418 sayılı Kanun 3074 sayılı A.T.V.K. 197 sayılı M.T.V.K. 1318 sayılı F.K. 193 sayılı G.V.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 492 sayılı H.K. 3100 sayılı Kanun 5422 sayılı K.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K
156	4691	26.06.2001	06.07.2001 24454	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K.
157	4697	28.06.2001	10.07.2001 24458	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K. 3065 sayılı K.D.V.K 488 sayılı D.V.K. 6802 sayılı G.V.K.
158	4702	29.06.2001	10.07.2001 24458	3418 sayılı Kanun
159	4705	29.06.2001	12.07.2001 24460	4481 sayılı Kanun
160	4706	29.06.2001	18.07.2001 24466	3065 sayılı K.D.V.K
161	4710	11.10.2001	24.10.2001 24563	193 sayılı G.V.K
162	4731	28.12.2001	30.12.2001 24626	213 sayılı V.U.K. 3065 sayılı K.D.V.K. 492 sayılı H.K.
163	4736	01.01.2002	19.01.2002 24645	1319 sayılı E.V.K. 3074 sayılı A.T.V.K.
164	4743	30.01.2002	31.02.2002 24657	488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K. 6082 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K
165	4747	20.03.2002	01.04.2002 24713	193 sayılı G.V.K 5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
166	4751	03.04.2002	09.04.2002 24721	213 sayılı V.U.K. 1319 sayılı E.V.K 492 sayılı H.K.
167	4756	15.05.2002	21.05.2002 24761	193 sayılı G.V.K 5422 sayılı K.V.K
168	4761	12.06.2002	22.06.2002 24793	193 sayılı G.V.K 5422 sayılı K.V.K 6082 sayılı G.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K
169	4760	06.06.2002	12.06.2002 24783	Özel Tüketim Vergisi Kanunu
170	4783	07.01.2003	09.01.2003 24988	193 sayılı G.V.K 5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K 7338 sayılı V.İ.V.K.
171	4786	08.01.2003	15.01.2003 24994	6183 sayılı A.A.T.U.H.K.
172	4811	25.02.2003	27.02.2003 25033	Vergi Barışı Kanunu
173	4837	03.04.2003	11.04.2003 25076	197 sayılı M.T.V.K. 1319 sayılı E.V.K
174	4842	09.04.2003	24.04.2003 25088	193 sayılı G.V.K. 5422 sayılı K.V.K 3065 sayılı K.D.V.K. 213 sayılı V.U.K. 492 sayılı H.K. 488 sayılı D.V.K. 2978 sayılı V.İ.H.K.
174	4849	17.04.2003	24.04.2003 25088	Vergi Barışı Kanununda Değ. Yapılması Hk. Kanun
175	4864	29.05.2003	06.06.2003 25130	4837 sayılı Kanun Değişiklik
176	4884	11.06.2003	17.05.2003 25141	213 sayılı V.U.K. 488 sayılı D.V.K.
177	4916	03.07.2003	19.07.2003 25173	193 sayılı G.V.K
178	4928	15.07.2003	19.07.2003 25173	2577 sayılı İ.Y.U.H.K.

Sayı	Kanun No	Kabul Tarihi	Resmi Gazete Tarih ve No	Ek ve Değişiklik Yapılan Kanunlar
179	4962	30.07.2003	07.08.2003 25192	5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K. 197 sayılı M.T.V.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 193 sayılı G.V.K 4760 sayılı Ö.T.V.K. 1319 sayılı E.V.K
180	5020	12.12.2003	26.12.2003 25328	197 sayılı M.T.V.K. 1319 sayılı E.V.K 3065 sayılı K.D.V.K.
181	5024	17.02.2003	30.12.2003 25332	5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K
182	5035	25.12.2003	02.01.2004 25334	5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 3065 sayılı K.D.V.K. 2978 sayılı V.İ.H.K. 197 sayılı M.T.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K.
183	5084	29.01.2004	06.02.2004 25365	Yatırım ve İstihdamın Teşviki K.
184	5086	10.02.2004	14.02.2004 25373	Yab. İkinci El Taşıtlı Satışı Hk.
185	5101	03.03.2004	12.03.2004 25400	6183 sayılı AATUHK
186	5105	04.03.2004	13.03.2004 25401	193 G.V.K 5422 K.V.K
187	5219	14.07.2004	21.07.2004 25529	2577 sayılı İ.Y.U.K
188	5226	14.07.2004	27.07.2004 25535	7338 sayılı V.İ.V.K 3065 sayılı K.D.V
189	5228	16.07.2004	31.07.2004 25539	5422 sayılı K.V.K 213 sayılı V.U.K. 193 sayılı G.V.K 3065 sayılı K.D.V.K. 488 sayılı D.V.K. 492 sayılı H.K. 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. 4760 sayılı Ö.T.V 6802 sayılı G.V.K

**Gelir Vergisi Faal Mükellef Sayılarının
İllere Göre Dağılımı**

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
01	ADANA	38,472	39,768
02	ADIYAMAN	6,643	6,698
03	AFYON	12,865	13,196
04	AĞRI	4,040	4,130
05	AMASYA	6,216	6,281
06	ANKARA	108,749	111,374
07	ANTALYA	57,527	59,849
08	ARTVİN	4,503	4,530
09	AYDIN	22,070	22,834
10	BALIKESİR	36,544	36,677
11	BİLECİK	4,735	4,887
12	BİNGÖL	2,040	2,065
13	BİTLİS	2,893	2,971
14	BOLU	8,409	8,170
15	BURDUR	7,088	7,319
16	BURSA	70,006	71,515
17	ÇANAKKALE	13,274	13,462
18	ÇANKIRI	3,307	3,256
19	ÇORUM	11,546	11,683
20	DENİZLİ	21,684	22,193
21	DİYARBAKIR	12,845	13,243
22	EDİRNE	10,028	10,074

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
23	ELAZIĞ	8,927	9,057
24	ERZİNCAN	3,748	3,786
25	ERZURUM	11,032	11,367
26	ESKİŞEHİR	18,794	19,390
27	GAZİANTEP	25,861	28,219
28	GİRESUN	7,624	7,652
29	GÜMÜŞHANE	1,969	2,006
30	HAKKARİ	1,415	1,461
31	HATAY	24,811	24,731
32	ISPARTA	8,314	8,500
33	İÇEL	35,839	37,651
34	İSTANBUL	477,892	488,581
35	İZMİR	115,849	118,120
36	KARS	3,708	3,819
37	KASTAMONU	9,978	9,914
38	KAYSERİ	23,121	23,632
39	KIRKLARELİ	9,698	9,802
40	KIRŞEHİR	4,520	4,631
41	KOCAELİ	35,404	36,413
42	KONYA	43,648	44,984
43	KÜTAHYA	11,418	11,647
44	MALATYA	12,043	12,421
45	MANİSA	28,849	29,255
46	KAHRAMANMARAŞ	13,936	14,287
47	MARDİN	17,252	15,876

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
48	MUĞLA	28,314	29,525
49	MUŞ	2,483	2,538
50	NEVŞEHİR	7,208	7,392
51	NİĞDE	6,049	6,189
52	ORDU	11,104	10,973
53	RİZE	7,493	7,458
54	SAKARYA	21,599	21,705
55	SAMSUN	23,941	24,637
56	SİİRT	2,068	2,077
57	SİNOP	4,229	4,316
58	SİVAS	10,867	10,904
59	TEKİRDAĞ	19,890	20,447
60	TOKAT	9,796	10,109
61	TRABZON	15,221	15,350
62	TUNCELİ	1,077	1,129
63	ŞANLIURFA	24,360	25,154
64	UŞAK	7,699	7,904
65	VAN	8,390	8,816
66	YOZGAT	8,713	8,876
67	ZONGULDAK	14,444	14,200
68	AKSARAY	5,550	5,826
69	BAYBURT	1,143	1,110
70	KARAMAN	4,155	4,350
71	KIRIKKALE	6,163	6,050
72	BATMAN	5,534	5,725

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
73	ŞIRNAK	15,359	14,806
74	BARTIN	3,991	4,063
75	ARDAHAN	1,456	1,423
76	IĞDIR	5,363	4,650
77	YALOVA	7,645	7,370
78	KARABÜK	5,977	5,948
79	KİLİS	2,471	2,420
80	OSMANİYE	7,205	7,616
81	DÜZCE	7,631	7,959

Kaynak: Dikmen BİM

**Gelir Stopaj Vergisi Faal Mükellef Sayılarının
İllere Göre Dağılımı**

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
01	ADANA	48,373	50,025
02	ADIYAMAN	3,570	4,006
03	AFYON	11,193	11,742
04	AĞRI	2,598	2,707
05	AMASYA	6,523	6,734
06	ANKARA	163,075	168,145
07	ANTALYA	75,713	80,324
08	ARTVİN	3,350	3,434
09	AYDIN	27,851	28,749
10	BALIKESİR	33,345	34,353
11	BİLECİK	4,304	4,482
12	BİNGÖL	1,906	1,952
13	BİTLİS	1,526	1,646
14	BOLU	6,497	6,474
15	BURDUR	7,024	7,298
16	BURSA	86,219	88,585
17	ÇANAKKALE	13,016	13,408
18	ÇANKIRI	2,713	2,896
19	ÇORUM	12,028	12,176
20	DENİZLİ	24,915	25,740
21	DİYARBAKIR	13,173	13,928
22	EDİRNE	11,717	11,858
23	ELAZIĞ	8,239	8,686

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
24	ERZİNCAN	3,357	3,523
25	ERZURUM	7,044	8,076
26	ESKİŞEHİR	22,461	23,012
27	GAZİANTEP	31,756	34,445
28	GİRESUN	5,887	6,035
29	GÜMÜŞHANE	1,301	1,355
30	HAKKARİ	1,165	1,221
31	HATAY	27,742	28,429
32	ISPARTA	8,054	8,420
33	İÇEL	45,082	47,404
34	İSTANBUL	645,711	662,761
35	İZMİR	154,007	158,840
36	KARS	3,144	3,283
37	KASTAMONU	7,763	7,879
38	KAYSERİ	27,364	28,148
39	KIRKLARELİ	9,641	9,880
40	KIRŞEHİR	3,979	4,339
41	KOCAELİ	44,919	46,682
42	KONYA	50,965	52,668
43	KÜTAHYA	10,134	11,022
44	MALATYA	14,187	14,823
45	MANİSA	31,061	31,762
46	KAHRAMANMARAŞ	11,290	11,806
47	MARDİN	4,439	4,289
48	MUĞLA	31,973	34,541

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
49	MUŞ	954	980
50	NEVŞEHİR	7,289	7,549
51	NİĞDE	4,590	4,707
52	ORDU	9,597	9,883
53	RİZE	5,172	5,412
54	SAKARYA	21,344	21,714
55	SAMSUN	26,783	27,600
56	SİİRT	1,393	1,496
57	SİNOP	3,920	3,982
58	SİVAS	7,877	8,143
59	TEKİRDAĞ	22,756	23,826
60	TOKAT	8,231	8,738
61	TRABZON	15,237	15,606
62	TUNCELİ	1,025	1,069
63	ŞANLIURFA	15,266	16,336
64	UŞAK	8,653	8,967
65	VAN	8,638	9,402
66	YOZGAT	6,672	6,954
67	ZONGULDAK	13,449	13,710
68	AKSARAY	6,758	7,118
69	BAYBURT	565	592
70	KARAMAN	4,209	4,423
71	KIRIKKALE	6,439	6,508
72	BATMAN	4,440	4,501
73	ŞIRNAK	7,720	7,625

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
74	BARTIN	2,908	2,996
75	ARDAHAN	1,267	1,284
76	IĞDIR	4,751	4,286
77	YALOVA	7,829	7,942
78	KARABÜK	6,680	6,677
79	KİLİS	1,859	1,854
80	OSMANİYE	6,947	7,574
81	DÜZCE	8,438	8,865
	TOPLAM	2,032,950	2,102,310

Kaynak: Dikmen BİM

**Basit Usulde Vergilendirilen Gelir Vergisi
Faal Mükellef Sayılarının İllere Göre Dağılımı**

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
01	ADANA	21,513	21,425
02	ADİYAMAN	7,664	7,719
03	AFYON	11,880	12,189
04	AĞRI	4,393	4,539
05	AMASYA	5,217	5,155
06	ANKARA	25,058	25,095
07	ANTALYA	28,134	28,267
08	ARTVİN	2,644	2,610
09	AYDIN	20,506	20,889
10	BALIKESİR	23,235	23,769
11	BİLECİK	2,114	2,163
12	BİNGÖL	2,490	2,528
13	BİTLİS	3,045	3,100
14	BOLU	2,603	2,592
15	BURDUR	4,969	4,923
16	BURSA	21,384	21,380
17	ÇANAKKALE	10,652	10,737
18	ÇANKIRI	1,726	1,735
19	ÇORUM	7,714	7,733
20	DENİZLİ	17,987	18,343
21	DİYARBAKIR	13,988	14,772
22	EDİRNE	8,260	8,337
23	ELAZIĞ	7,051	7,094

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
24	ERZİNCAN	2,834	2,905
25	ERZURUM	9,358	9,411
26	ESKİŞEHİR	5,303	5,156
27	GAZİANTEP	23,901	22,497
28	GİRESUN	8,940	9,055
29	GÜMÜŞHANE	2,230	2,204
30	HAKKARİ	1,791	1,804
31	HATAY	20,578	20,557
32	ISPARTA	6,325	6,408
33	İÇEL	22,275	23,063
34	İSTANBUL	59,791	57,846
35	İZMİR	36,780	37,057
36	KARS	4,279	4,414
37	KASTAMONU	6,063	6,048
38	KAYSERİ	8,962	8,937
39	KIRKLARELİ	6,678	6,702
40	KIRŞEHİR	3,119	3,105
41	KOCAELİ	12,097	12,124
42	KONYA	21,612	21,636
43	KÜTAHYA	9,172	9,318
44	MALATYA	9,811	9,857
45	MANİSA	23,893	24,107
46	KAHRAMANMARAŞ	15,276	15,730
47	MARDİN	7,293	7,484
48	MUĞLA	17,230	17,369

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
49	MUŞ	2,952	3,066
50	NEVŞEHİR	4,989	5,112
51	NİĞDE	4,824	5,092
52	ORDU	12,515	12,543
53	RİZE	6,579	6,575
54	SAKARYA	16,159	16,128
55	SAMSUN	17,698	17,589
56	SİİRT	2,602	2,613
57	SİNOP	3,495	3,424
58	SİVAS	7,958	8,015
59	TEKİRDAĞ	11,736	11,815
60	TOKAT	9,494	9,410
61	TRABZON	13,195	13,174
62	TUNCELİ	1,285	1,314
63	ŞANLIURFA	18,686	18,777
64	UŞAK	5,494	5,756
65	VAN	11,256	11,640
66	YOZGAT	6,664	6,845
67	ZONGULDAK	10,894	10,706
68	AKSARAY	4,955	5,101
69	BAYBURT	1,158	1,154
70	KARAMAN	3,908	4,076
71	KIRIKKALE	3,344	3,357
72	BATMAN	4,832	4,855
73	ŞIRNAK	2,704	2,636

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
74	BARTIN	4,091	3,893
75	ARDAHAN	1,652	1,691
76	IĞDIR	2,688	2,683
77	YALOVA	3,024	3,003
78	KARABÜK	2,840	2,816
79	KİLİS	2,603	2,610
80	OSMANİYE	7,316	7,497
81	DÜZCE	7,213	7,297
	TOPLAM	820,621	824,151

Kaynak: Dikmen BİM

**Kurumlar Vergisi Faal Mükellef Sayılarının
İllere Göre Dağılımı**

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
01	ADANA	13,058	13,112
02	ADİYAMAN	1,299	1,388
03	AFYON	3,047	3,160
04	AĞRI	836	874
05	AMASYA	1,022	1,084
06	ANKARA	72,825	74,309
07	ANTALYA	21,946	23,034
08	ARTVİN	731	755
09	AYDIN	5,271	5,379
10	BALIKESİR	4,897	4,998
11	BİLECİK	690	719
12	BİNGÖL	759	799
13	BİTLİS	521	557
14	BOLU	1,686	1,690
15	BURDUR	1,108	1,162
16	BURSA	19,969	20,405
17	ÇANAKKALE	2,452	2,538
18	ÇANKIRI	480	505
19	ÇORUM	1,855	1,909
20	DENİZLİ	6,052	6,236
21	DİYARBAKIR	4,109	4,289
22	EDİRNE	2,067	2,106
23	ELAZIĞ	1,880	1,940

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
24	ERZİNCAN	508	547
25	ERZURUM	2,070	2,223
26	ESKİŞEHİR	4,564	4,650
27	GAZİANTEP	7,604	7,907
28	GİRESUN	1,446	1,507
29	GÜMÜŞHANE	243	264
30	HAKKARİ	455	477
31	HATAY	6,138	6,280
32	ISPARTA	1,825	1,872
33	İÇEL	11,662	11,843
34	İSTANBUL	243,032	249,287
35	İZMİR	50,579	51,789
36	KARS	596	636
37	KASTAMONU	880	910
38	KAYSERİ	6,327	6,530
39	KIRKLARELİ	1,308	1,362
40	KIRŞEHİR	844	887
41	KOCAELİ	10,309	10,712
42	KONYA	13,132	13,292
43	KÜTAHYA	2,175	2,225
44	MALATYA	2,440	2,572
45	MANİSA	4,583	4,684
46	KAHRAMANMARAŞ	2,178	2,274
47	MARDİN	1,844	1,901
48	MUĞLA	8,116	8,474

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
49	MUŞ	614	632
50	NEVŞEHİR	1,388	1,456
51	NİĞDE	839	864
52	ORDU	2,041	2,102
53	RİZE	1,378	1,402
54	SAKARYA	4,617	4,730
55	SAMSUN	4,945	4,999
56	SİİRT	401	428
57	SİNOP	583	600
58	SİVAS	1,689	1,810
59	TEKİRDAĞ	4,569	4,730
60	TOKAT	1,616	1,674
61	TRABZON	3,312	3,388
62	TUNCELİ	149	159
63	ŞANLIURFA	2,688	2,794
64	UŞAK	1,556	1,622
65	VAN	2,116	2,225
66	YOZGAT	1,435	1,479
67	ZONGULDAK	2,189	2,249
68	AKSARAY	1,291	1,333
69	BAYBURT	162	166
70	KARAMAN	904	919
71	KIRIKKALE	1,291	1,314
72	BATMAN	1,385	1,441
73	ŞIRNAK	1,486	1,536

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
74	BARTIN	528	540
75	ARDAHAN	170	171
76	IĞDIR	626	640
77	YALOVA	1,384	1,424
78	KARABÜK	968	971
79	KİLİS	197	222
80	OSMANİYE	1,157	1,243
81	DÜZCE	1,928	2,012
	TOPLAM	605,020	621,328

Kaynak: Dikmen BİM

**Katma Değer Vergisi Faal Mükellef Sayılarının
İllere Göre Dağılımı**

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
01	ADANA	48,252	49,770
02	ADIYAMAN	7,016	7,181
03	AFYON	14,125	14,582
04	AĞRI	4,668	4,781
05	AMASYA	6,930	7,088
06	ANKARA	169,299	174,614
07	ANTALYA	73,703	77,629
08	ARTVİN	5,060	5,089
09	AYDIN	25,695	26,352
10	BALIKESİR	31,689	32,463
11	BİLECİK	4,925	5,111
12	BİNGÖL	2,648	2,706
13	BİTLİS	3,360	3,451
14	BOLU	8,746	8,790
15	BURDUR	7,258	7,517
16	BURSA	81,918	84,190
17	ÇANAKKALE	12,489	12,881
18	ÇANKIRI	3,080	3,145
19	ÇORUM	12,659	12,868
20	DENİZLİ	25,372	26,350
21	DİYARBAKIR	16,274	16,990
22	EDİRNE	10,501	10,701
23	ELAZIĞ	10,472	10,673

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
24	ERZİNCAN	4,040	4,142
25	ERZURUM	12,400	12,984
26	ESKİŞEHİR	22,342	22,936
27	GAZİANTEP	32,079	34,818
28	GİRESUN	7,831	7,943
29	GÜMÜŞHANE	2,215	2,278
30	HAKKARİ	1,735	1,807
31	HATAY	28,070	28,551
32	ISPARTA	8,989	9,248
33	İÇEL	43,911	46,146
34	İSTANBUL	656,707	674,324
35	İZMİR	149,658	154,735
36	KARS	4,190	4,346
37	KASTAMONU	9,372	9,588
38	KAYSERİ	27,903	28,617
39	KIRKLARELİ	9,557	9,731
40	KIRŞEHİR	4,841	5,043
41	KOCAELİ	43,346	44,856
42	KONYA	55,140	56,543
43	KÜTAHYA	12,569	13,102
44	MALATYA	14,303	14,903
45	MANİSA	30,371	31,053
46	KAHRAMANMARAŞ	15,320	15,748
47	MARDİN	18,853	17,505
48	MUĞLA	32,859	34,877

İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
49	MUŞ	3,185	3,260
50	NEVŞEHİR	7,748	8,006
51	NİĞDE	6,393	6,563
52	ORDU	12,183	12,335
53	RİZE	7,771	8,042
54	SAKARYA	22,329	22,679
55	SAMSUN	26,176	26,823
56	SİİRT	2,506	2,544
57	SİNOP	4,472	4,486
58	SİVAS	11,655	11,864
59	TEKİRDAĞ	21,379	22,184
60	TOKAT	10,163	10,507
61	TRABZON	17,041	17,080
62	TUNCELİ	1,223	1,274
63	ŞANLIURFA	26,091	26,988
64	UŞAK	8,797	9,124
65	VAN	10,477	11,201
66	YOZGAT	9,075	9,331
67	ZONGULDAK	14,310	14,445
68	AKSARAY	6,660	7,004
69	BAYBURT	1,225	1,204
70	KARAMAN	4,325	4,535
71	KIRIKKALE	6,330	6,448
72	BATMAN	6,102	6,195
73	ŞIRNAK	16,747	16,254

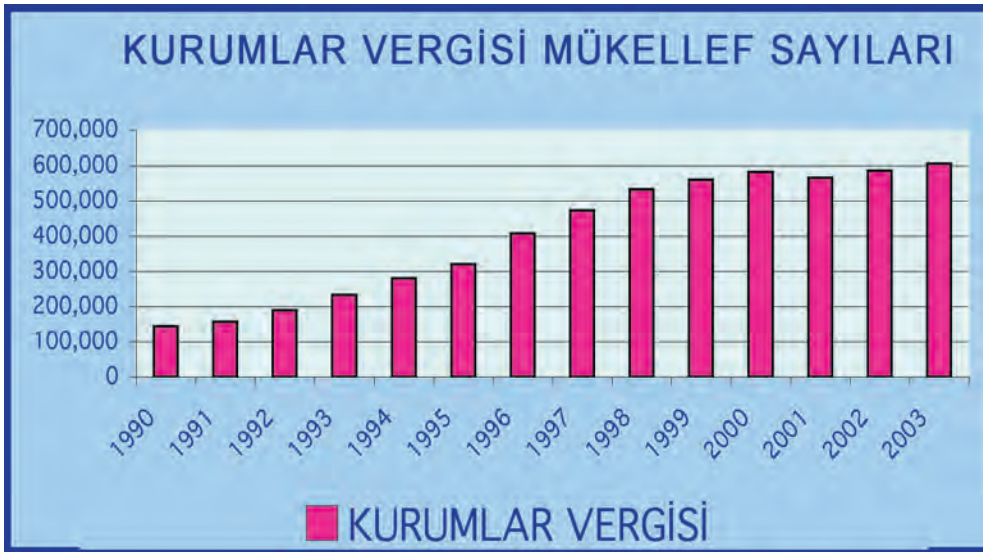
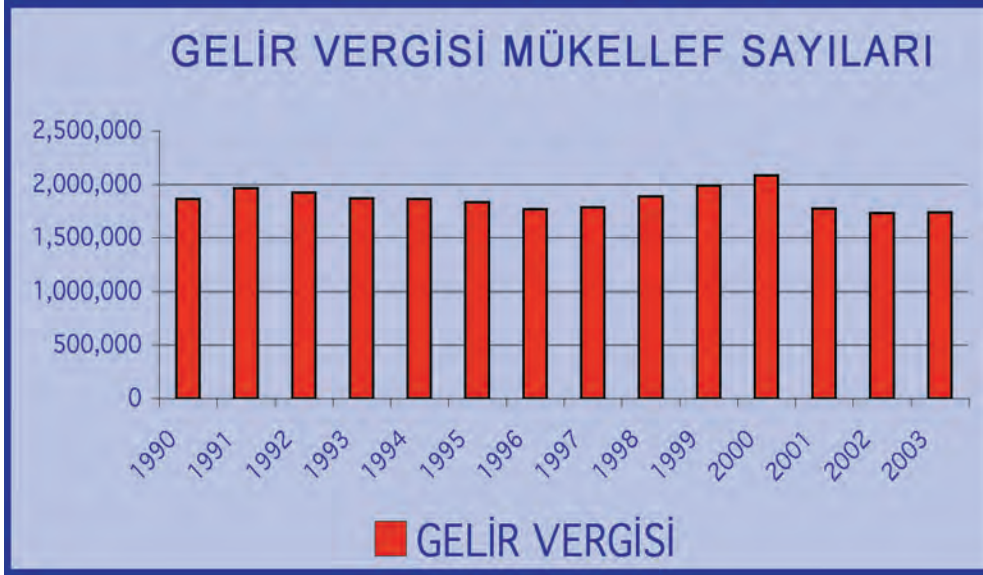
İL KODU	İLLER	ARALIK-2003	TEMMUZ-2004
74	BARTIN	4,202	4,282
75	ARDAHAN	1,665	1,641
76	IĞDIR	5,868	5,195
77	YALOVA	7,241	7,329
78	KARABÜK	6,530	6,511
79	KİLİS	1,914	1,893
80	OSMANİYE	7,578	8,156
81	DÜZCE	8,848	9,241
	TOPLAM	2,142,949	2,205,370

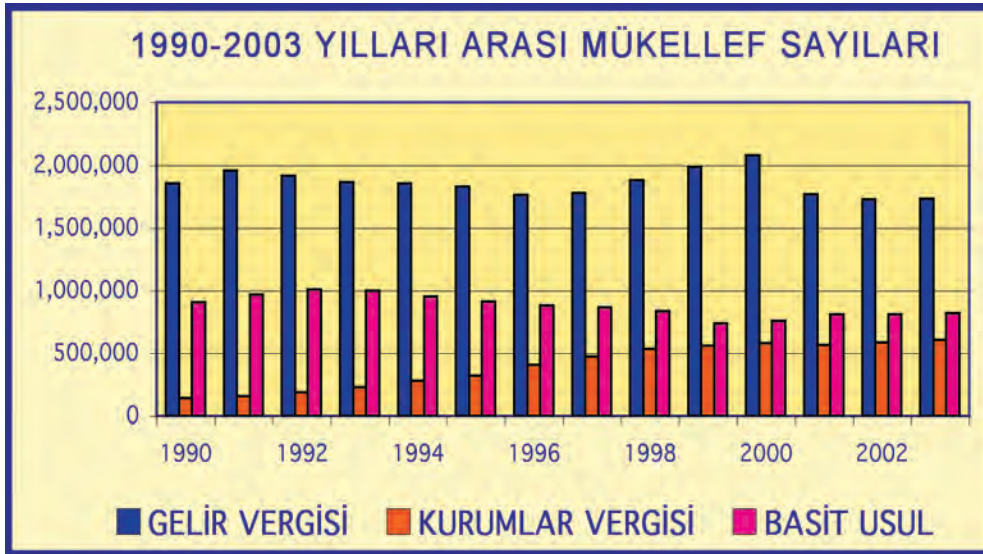
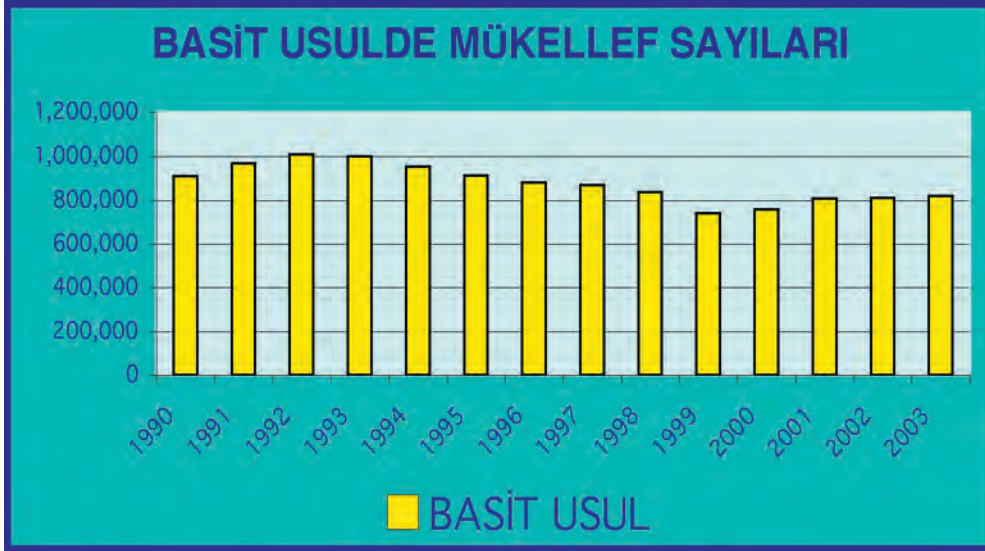
Kaynak: Dikmen BİM

Yıllara Göre Mükellef Sayıları

Yıllar	Gelir Vergisi	Kurumlar Vergisi	Basit Usul
1990	1.859.324	142.955	908.892
1991	1.960.817	155.920	969.988
1992	1.919.447	189.859	1.010.432
1993	1.865.253	232.091	1.000.778
1994	1.859.082	280.393	954.319
1995	1.829.995	319.698	911.811
1996	1.766.314	406.830	881.497
1997	1.780.142	472.899	869.721
1998	1.882.489	533.282	837.850
1999	1.988.007	560.411	739.639
2000	2.080.877	581.574	758.751
2001	1.768.653	565.556	808.787
2002	1.729.260	585.981	810.167
2003	1.735.722	605.020	820.621

Vergi İnceleme Sonuçları

Denetim Birimleri	Yılı	İnceleme Sayısı	İncelenen Matrah (Milyon TL)	Bulunan Matrah Farkı (Milyon TL)
Teftiş Kurulu Başkanlığı	1998	437	20.945.829	92.549.075
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	1998	4.174	714.904.254	184.860.388
Gelirler Kontrolörlüğü	1998	2.502	135.198.268	42.230.580
Vergi Denetmenleri	1998	61.635	892.309.537	264.580.795
Toplam		68.748	1.763.429.888	684.220.838
Teftiş Kurulu Başkanlığı	1999	266	949.882	1.253.548
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	1999	2.372	271.577.739	512.999.652
Gelirler Kontrolörlüğü	1999	1.287	132.258.743	192.873.769
Vergi Denetmenleri	1999	47.428	867.110.509	328.992.640
Toplam		51.353	1.271.896.873	1.036.119.609
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2000	272	43.616.463	59.070.136
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	2000	3.103	1.223.427.564	959.008.208
Gelirler Kontrolörlüğü	2000	1.650	658.274.904	430.973.298
Vergi Denetmenleri	2000	55.310	1.695.702.732	538.050.372
Toplam		60.335	3.621.021.663	1.987.102.014
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2001	171	20.199.426	4.712.672
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	2001	2.559	3.858.514.397	11.787.795.735
Gelirler Kontrolörlüğü	2001	2.594	275.498.146	550.108.491
Vergi Denetmenleri	2001	46.013	2.288.863.774	958.446.579
Vergi Dairesi Müdürleri (*)	2001	16.949	846.546.767	177.254.201
Toplam		68.286	7.289.622.510	13.478.317.678

Denetim Birimleri	Yılı	İnceleme Sayısı	İncelenen Matrah (Milyon TL)	Bulunan Matrah Farkı (Milyon TL)
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2002	3.109	106.857.163	88.630.031
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	2002	1.709	1.256.001.304	2.178.525.931
Gelirler Kontrolörlüğü	2002	3.078	6.806.929.429	3.605.275.778
Vergi Denetmenleri	2002	56.864	5.216.011.211	1.803.750.356
Vergi Dairesi Müdürleri	2002	48.484	477.592.948	295.148.552
Toplam		113.244	3.863.392.055	7.971.330.648
Teftiş Kurulu Başkanlığı	2003	1.917	347.946.563	117.195.149
Hesap Uzmanları Kurulu Bşk.	2003	1.241	4.518.510.330	9.649.903.504
Gelirler Kontrolörlüğü	2003	2.682	10.955.223.073	5.212.493.300
Vergi Denetmenleri	2003	47.886	8.699.782.793	3.309.729.644
Vergi Dairesi Müdürleri	2003	14.525	1.041.732.512	545.655.543
Toplam		68.251	25.563.195.271	18.834.977.140

Vergi Gelirleri**Milyar TL**

AYLAR	AYLIK MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	472,602	732,714	1,622,924	2,498,490	3,888,819	5,299,244
ŞUBAT	606,084	751,269	2,475,558	2,361,329	3,810,141	6,274,242
MART	562,482	722,781	1,877,845	2,205,099	3,997,000	5,137,476
NİSAN	645,657	1,078,961	1,951,662	2,718,986	3,610,126	5,684,540
MAYIS	960,964	1,546,778	2,258,048	3,699,111	5,730,990	8,352,393
HAZİRAN	682,855	1,087,966	2,129,114	3,077,746	4,448,105	6,362,645
TEMMUZ	924,786	1,159,596	2,058,008	3,177,122	4,977,108	6,945,522
AĞUSTOS	814,749	1,499,455	3,144,325	4,463,659	6,018,346	9,235,898
EYLÜL	818,888	1,319,503	2,223,851	3,237,495	5,497,889	6,852,901
EKİM	860,109	1,317,452	2,316,418	3,716,297	5,229,011	7,177,612
KASIM	976,054	1,881,827	2,591,007	4,867,820	6,815,255	7,334,571
ARALIK	903,366	1,708,965	1,854,938	3,712,774	5,609,078	
PROGRAM						

Vergi Gelirleri**Milyar TL**

AYLAR	KÜMÜLATİF MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	472,602	732,714	1,622,924	2,498,490	3,888,819	5,299,244
ŞUBAT	1,078,686	1,483,983	4,098,482	4,859,819	7,698,960	11,573,486
MART	1,641,168	2,206,764	5,976,327	7,064,918	11,695,960	16,710,962
NİSAN	2,286,825	3,285,725	7,927,989	9,783,904	15,306,086	22,395,502
MAYIS	3,247,789	4,832,503	10,186,037	13,483,015	21,037,076	30,747,895
HAZİRAN	3,930,644	5,920,469	12,315,151	16,560,761	25,485,181	37,110,540
TEMMUZ	4,855,430	7,080,065	14,373,159	19,737,883	30,462,289	44,056,062
AĞUSTOS	5,670,179	8,579,520	17,517,484	24,201,542	36,480,635	53,291,960
EYLÜL	6,489,067	9,899,023	19,741,335	27,439,037	41,978,524	60,144,861
EKİM	7,349,176	11,216,475	22,057,753	31,155,334	47,207,535	67,322,473
KASIM	8,325,230	13,098,302	24,648,760	36,023,154	54,022,790	74,657,044
ARALIK	9,228,596	14,807,267	26,503,698	39,735,928	59,631,868	
PROGRAM	8,900,000	14,200,000	24,000,000	37,710,000	57,911,000	85,955,000

Yatırım Harcamaları**Milyar TL**

AYLAR	AYLIK MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	48	1,921	222	1,530	33,203	2,637
ŞUBAT	1,403	31,649	39,854	88,908	127,249	15,788
MART	51,392	60,724	53,477	91,337	120,446	108,901
NİSAN	60,103	99,213	190,141	391,915	383,998	138,922
MAYIS	51,346	100,330	185,796	230,637	440,494	598,089
HAZİRAN	70,650	104,400	129,968	171,041	447,166	491,841
TEMMUZ	119,669	162,794	297,877	448,436	724,243	742,568
AĞUSTOS	83,543	128,503	238,948	319,590	593,497	499,038
EYLÜL	75,619	150,174	189,511	356,367	685,787	511,298
EKİM	114,240	142,386	301,336	437,509	754,464	859,324
KASIM	124,270	157,430	240,370	515,050	784,780	570,010
ARALIK	247,036	404,903	607,616	1,097,260	1,796,509	
PROGRAM						
% GERÇ.						
GSMH PAYI						

Yatırım Harcamaları**Milyar TL**

AYLAR	KÜMÜLATİF MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	48	1,921	222	1,530	33,203	2,637
ŞUBAT	1,451	33,570	40,076	90,438	160,452	18,425
MART	52,843	94,294	93,553	181,775	280,898	127,326
NİSAN	112,946	193,507	283,694	573,690	664,896	266,248
MAYIS	164,292	293,837	469,490	804,327	1,105,390	864,337
HAZİRAN	234,942	398,237	599,458	975,368	1,552,556	1,356,178
TEMMUZ	354,611	561,031	897,335	1,423,804	2,276,799	2,098,746
AĞUSTOS	438,154	689,534	1,136,283	1,743,394	2,870,296	2,597,784
EYLÜL	513,773	839,708	1,325,794	2,099,761	3,556,083	3,109,082
EKİM	628,013	982,094	1,627,130	2,537,270	4,310,547	3,968,406
KASIM	752,283	1,139,524	1,867,500	3,052,320	5,095,327	4,538,416
ARALIK	999,319	1,544,427	2,475,116	4,149,580	6,891,836	
PROGRAM	1,000,375	1,340,593	2,351,785	3,749,629	5,735,940	7,998,500
% GERÇ.	75.2	85.0	79.4	81.4	88.8	56.7
GSMH PAYI	1.9	2.0	2.0	2.4	2.5	

Transfer Harcamaları**Milyar TL**

AYLAR	AYLIK MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	590,060	1,330,509	2,815,936	2,027,981	8,497,591	8,389,851
ŞUBAT	720,076	1,186,931	3,350,059	3,106,038	8,210,226	7,338,421
MART	747,240	1,173,277	2,701,851	2,040,507	4,984,229	7,716,517
NİSAN	969,943	1,777,129	3,749,191	2,790,185	5,001,118	10,022,818
MAYIS	766,384	1,479,968	2,946,457	7,080,615	7,185,373	11,194,855
HAZİRAN	856,463	1,514,928	1,942,058	5,218,336	5,475,985	7,001,461
TEMMUZ	924,356	1,982,206	2,106,689	6,134,721	5,434,126	8,807,577
AĞUSTOS	891,910	1,407,143	3,891,420	5,979,711	4,910,017	6,093,932
EYLÜL	968,002	1,166,288	1,198,834	5,515,752	6,432,087	5,763,983
EKİM	535,958	2,073,865	2,323,970	7,874,765	5,375,822	6,482,506
KASIM	657,612	1,663,379	1,988,289	4,890,399	6,698,285	5,514,292
ARALIK	799,277	611,844	1,601,221	3,322,453	9,477,696	
PROGRAM						
% GERÇ.						
GSMH PAYI						

Transfer Harcamaları**Milyar TL**

AYLAR	KÜMÜLATİF MİKTAR					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	590,060	1,330,509	2,815,936	2,027,981	8,497,591	8,389,851
ŞUBAT	1,310,136	2,517,440	6,165,995	5,134,019	16,707,817	15,728,272
MART	2,057,376	3,690,717	8,867,846	7,174,526	21,692,046	23,444,789
NİSAN	3,027,319	5,467,846	12,617,037	9,964,711	26,693,164	33,467,607
MAYIS	3,793,703	6,947,814	15,563,494	17,045,326	33,878,537	44,662,462
HAZİRAN	4,650,166	8,462,742	17,505,552	22,263,662	39,354,522	51,663,923
TEMMUZ	5,574,522	10,444,948	19,612,241	28,398,383	44,788,648	60,471,500
AĞUSTOS	6,466,432	11,852,091	23,503,661	34,378,094	49,698,665	66,565,432
EYLÜL	7,434,434	13,018,379	24,702,495	39,893,846	56,130,752	72,329,415
EKİM	7,970,392	15,092,244	27,026,465	47,768,611	61,506,574	78,811,921
KASIM	8,628,004	16,755,623	29,014,754	52,659,010	68,204,859	84,326,213
ARALIK	9,427,281	17,367,467	30,615,975	55,981,463	77,682,555	
PROGRAM	8,959,159	16,565,640	30,621,483	55,320,553	62,720,830	100,634,362
% GERÇ.	96.3	101.1	94.8	95.2	108.7	83.8
GSMH PAYI	17.6	22.2	24.4	31.7	28.4	

Faiz Ödemeleri (Aylık)**Milyar TL**

TOP. İÇ BORÇ FAİZİ					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	769,931	2,040,317	1,199,057	6,423,605	5,934,376
ŞUBAT	709,080	2,464,805	2,179,736	6,089,815	3,692,566
MART	702,520	1,763,334	858,650	2,974,810	4,389,812
NİSAN	908,447	2,755,341	1,270,078	2,670,718	6,943,132
MAYIS	894,836	2,098,179	5,320,534	4,654,887	7,386,904
HAZİRAN	1,015,112	1,199,877	3,413,535	3,377,052	3,287,629
TEMMUZ	1,311,863	1,106,893	4,607,743	3,094,652	4,471,381
AĞUSTOS	745,521	2,937,016	4,363,474	2,153,341	3,666,280
EYLÜL	555,653	188,031	4,181,599	4,500,491	2,350,731
EKİM	1,367,636	1,219,008	6,072,774	2,745,804	2,982,024
KASIM	983,753	765,080	2,972,156	3,582,697	2,617,067
ARALIK	-139,730	253,981	1,054,965	4,539,166	0

Faiz Ödemeleri (Aylık)**Milyar TL**

DIŞ BORÇ FAİZİ					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	19,915	30,339	128,238	359,455	319,420
ŞUBAT	86,726	155,195	184,987	384,698	1,028,793
MART	55,533	147,762	258,650	307,679	422,090
NİSAN	82,764	115,335	298,516	381,280	453,454
MAYIS	68,398	132,680	238,573	383,938	585,384
HAZİRAN	84,156	126,832	390,778	456,693	409,242
TEMMUZ	56,168	118,725	263,293	396,891	561,114
AĞUSTOS	66,913	103,439	164,899	449,260	416,659
EYLÜL	66,570	102,700	193,046	262,592	246,203
EKİM	108,830	199,746	504,199	513,573	464,145
KASIM	98,578	179,952	453,508	649,270	561,758
ARALIK	101,667	235,295	491,621	518,292	

Faiz Ödemeleri (Aylık)**Milyar TL**

TOPLAM					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	789,846	2,070,656	1,327,295	6,783,060	6,253,796
ŞUBAT	795,806	2,620,000	2,364,723	6,474,513	4,721,359
MART	758,053	1,911,096	1,117,300	3,282,489	4,811,902
NİSAN	991,211	2,870,676	1,568,594	3,051,998	7,396,586
MAYIS	963,234	2,230,859	5,559,107	5,038,825	7,972,288
HAZİRAN	1,099,268	1,326,709	3,804,313	3,833,745	3,696,871
TEMMUZ	1,368,031	1,225,618	4,871,036	3,491,543	5,032,495
AĞUSTOS	812,434	3,040,455	4,528,373	2,602,601	4,082,939
EYLÜL	622,223	290,731	4,374,645	4,763,083	2,596,934
EKİM	1,476,466	1,418,754	6,576,973	3,259,377	3,446,169
KASIM	1,082,331	945,032	3,425,664	4,231,967	3,178,825
ARALIK	-38,063	489,276	1,546,586	5,057,458	

Faiz Ödemeleri (Kümülatif)**Milyar TL**

TOP. İÇ BORÇ FAİZİ					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	769,931	2,040,317	1,199,057	6,423,605	5,934,376
ŞUBAT	1,479,011	4,505,122	3,378,793	12,513,420	9,626,942
MART	2,181,531	6,268,456	4,237,443	15,488,230	14,016,754
NİSAN	3,089,978	9,023,797	5,507,521	18,158,948	20,959,886
MAYIS	3,984,814	11,121,976	10,828,055	22,813,835	28,346,790
HAZİRAN	4,999,926	12,321,853	14,241,590	26,190,887	31,634,419
TEMMUZ	6,311,789	13,428,746	18,849,333	29,285,539	36,105,800
AĞUSTOS	7,057,310	16,365,762	23,212,807	31,438,880	39,772,080
EYLÜL	7,612,963	16,553,793	27,394,406	35,939,371	42,122,811
EKİM	8,980,599	17,772,801	33,467,180	38,685,175	45,104,835
KASIM	9,964,352	18,537,881	36,439,336	42,267,872	47,721,902
ARALIK	9,824,622	18,791,862	37,494,301	46,807,038	
PROGRAM	9,500,000	19,802,975	37,585,400	36,900,000	58,050,000
GERÇEK.(%)	104.9	93.6	97.0	114.5	82.2
GSMH PAYI	12.6	15.0	21.2	17.1	

Faiz Ödemeleri (Kümülatif)**Milyar TL**

DIŞ BORÇ FAİZİ					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	19,915	30,339	128,238	359,455	319,420
ŞUBAT	106,641	185,534	313,225	744,153	1,348,213
MART	162,174	333,296	571,875	1,051,832	1,770,303
NİSAN	244,938	448,631	870,391	1,433,112	2,223,757
MAYIS	313,336	581,311	1,108,964	1,817,050	2,809,141
HAZİRAN	397,492	708,143	1,499,742	2,273,743	3,218,383
TEMMUZ	453,660	826,868	1,763,035	2,670,634	3,779,497
AĞUSTOS	520,573	930,307	1,927,934	3,119,894	4,196,156
EYLÜL	587,143	1,033,007	2,120,980	3,382,486	4,442,359
EKİM	695,973	1,232,753	2,625,179	3,896,059	4,906,504
KASIM	794,551	1,412,705	3,078,687	4,545,329	5,468,262
ARALIK	896,218	1,648,000	3,570,308	5,063,621	
PROGRAM	800,000	1,330,000	3,670,000	5,895,000	7,400,000
GERÇEK.(%)	99.3	106.2	83.9	77.1	73.9
GSMH PAYI	1.1	1.3	2.0	1.9	

Faiz Ödemeleri (Kümülatif)**Milyar TL**

TOPLAM					
AYLAR	1999	2000	2001	2002	2003
OCAK	789,846	2,070,656	1,327,295	6,783,060	6,253,796
ŞUBAT	1,585,652	4,690,656	3,692,018	13,257,573	10,975,155
MART	2,343,705	6,601,752	4,809,318	16,540,062	15,787,057
NİSAN	3,334,916	9,472,428	6,377,912	19,592,060	23,183,643
MAYIS	4,298,150	11,703,287	11,937,019	24,630,885	31,155,931
HAZİRAN	5,397,418	13,029,996	15,741,332	28,464,630	34,852,802
TEMMUZ	6,765,449	14,255,614	20,612,368	31,956,173	39,885,297
AĞUSTOS	7,577,883	17,296,069	25,140,741	34,558,774	43,968,236
EYLÜL	8,200,106	17,586,800	29,515,386	39,321,857	46,565,170
EKİM	9,676,572	19,005,554	36,092,359	42,581,234	50,011,339
KASIM	10,758,903	19,950,586	39,518,023	46,813,201	53,190,164
ARALIK	10,720,840	20,439,862	41,064,609	51,870,659	
PROGRAM	10,300,000	21,132,975	41,255,400	42,795,000	65,450,000
GERÇEK.(%)	104.5	94.4	95.8	109.4	81.3
GSMH PAYI	13.7	16.3	23.3	19.1	

İller Bazında Vergi Gelirlerinin Tahakkuk ve Tahsilatı
Ocak - Aralık 2003

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	% [2/1]	Top. Tah.İç Payı (%)
Merkez	271,064	271,064	100.00	0.32
Adana	973,614	816,566	83.87	0.97
Adıyaman	72,692	61,026	83.95	0.07
Afyon	182,136	140,628	77.21	0.17
Ağrı	32,145	28,238	87.85	0.03
Amasya	74,191	66,066	89.05	0.08
Ankara	11,420,932	10,624,323	93.03	12.60
Antalya	992,575	829,853	83.61	0.98
Artvin	58,763	52,882	89.99	0.06
Aydın	331,246	278,810	84.17	0.33
Balıkesir	540,571	478,005	88.43	0.57
Bilecik	86,015	65,423	76.06	0.08
Bingöl	20,141	16,389	81.37	0.02
Bitlis	26,157	21,842	83.50	0.03
Bolu	186,713	134,530	72.05	0.16
Burdur	68,152	60,581	88.89	0.07
Bursa	2,408,357	2,159,135	89.65	2.56
Çanakkale	182,164	159,289	87.44	0.19
Çankırı	35,356	30,325	85.77	0.04
Çorum	111,911	95,066	84.95	0.11
Denizli	514,251	449,928	87.49	0.53
Diyarbakır	184,926	150,830	81.56	0.18

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	% [2/1]	Top. Tah.İç Payı (%)
Edirne	186,701	166,645	89.26	0.20
Elazığ	127,743	111,362	87.18	0.13
Erzincan	48,552	40,659	83.74	0.05
Erzurum	156,889	131,257	83.66	0.16
Eskişehir	452,459	401,772	88.80	0.48
Gaziantep	478,923	390,771	81.59	0.46
Giresun	93,177	79,375	85.19	0.09
Gümüşhane	18,014	14,518	80.59	0.02
Hakkari	17,222	14,833	86.13	0.02
Hatay	687,617	640,381	93.13	0.76
Isparta	168,787	153,739	91.08	0.18
İçel	1,148,417	1,046,185	91.10	1.24
İstanbul	39,226,100	36,944,646	94.18	43.82
İzmir	7,123,650	6,395,892	89.78	7.59
Kars	38,793	33,741	86.98	0.04
Kastamonu	108,080	90,563	83.79	0.11
Kayseri	494,180	440,100	89.06	0.52
Kırklareli	170,241	131,006	76.95	0.16
Kırşehir	47,552	38,228	80.39	0.05
Kocaeli	14,639,241	14,261,067	97.42	16.91
Konya	641,290	541,340	84.41	0.64
Kütahya	191,525	167,293	87.35	0.20
Malatya	167,787	139,324	83.04	0.17
Manisa	476,301	394,350	82.79	0.47

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	% [2/1]	Top. Tah.İç Payı (%)
K.Maraş	230,551	206,838	89.71	0.25
Mardin	66,261	51,688	78.01	0.06
Muğla	430,555	355,162	82.49	0.42
Muş	28,062	22,258	79.32	0.03
Nevşehir	68,688	56,301	81.97	0.07
Niğde	82,748	74,200	89.67	0.09
Ordu	148,006	127,732	86.30	0.15
Rize	114,612	105,489	92.04	0.13
Sakarya	461,522	285,513	61.86	0.34
Samsun	401,075	353,285	88.08	0.42
Siirt	22,296	19,235	86.27	0.02
Sinop	46,377	39,333	84.81	0.05
Sivas	167,417	133,552	79.77	0.16
Tekirdağ	842,557	778,004	92.34	0.92
Tokat	101,543	89,700	88.34	0.11
Trabzon	274,026	234,568	85.60	0.28
Tunceli	16,474	15,650	95.00	0.02
Urfa	193,448	142,197	73.51	0.17
Uşak	93,835	84,185	89.72	0.10
Van	85,810	74,345	86.64	0.09
Yozgat	92,650	70,007	75.56	0.08
Zonguldak	525,240	467,503	89.01	0.55
Aksaray	84,879	75,812	89.32	0.09
Bayburt	10,888	9,412	86.44	0.01

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	% [2/1]	Top. Tah.İç Payı (%)
Karaman	52,105	45,883	88.06	0.05
Kırkkale	181,229	168,172	92.80	0.20
Batman	56,146	45,117	80.36	0.05
Şırnak	57,461	48,166	83.82	0.06
Bartın	47,283	40,562	85.79	0.05
Ardahan	12,968	11,074	85.39	0.01
İğdır	36,871	19,750	53.57	0.02
Yalova	103,347	87,932	85.08	0.10
Karabük	104,473	88,580	84.79	0.11
Kilis	17,139	13,326	77.75	0.02
Osmaniye	60,653	47,432	78.20	0.06
Düzce	115,124	68,360	59.38	0.08
Toplam	91,117,632	84,316,169	92.54	100.00

İller Bazında Konsolide Bütçe Gelir ve Giderlerinin Karşılaştırması
Ocak - Aralık 2003

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	Top. Tah.İç Payı (%)	Giderler (3)	Top.Gid.İç. Payı (%)	% [2/3]	% [2/1]
Merkez	9,200,904	9,200,904	9.18	90,161,541	64.19	10.20	100.00
Adana	1,268,515	926,372	0.92	1,224,589	0.87	75.65	73.03
Adıyaman	86,911	69,905	0.07	226,746	0.16	30.83	80.43
Afyon	217,590	169,274	0.17	342,860	0.24	49.37	77.79
Ağrı	42,355	35,333	0.04	218,768	0.16	16.15	83.42
Amasya	91,386	77,792	0.08	240,015	0.17	32.41	85.12
Ankara	13,639,946	12,135,269	12.10	8,784,802	6.25	138.14	88.97
Antalya	1,306,053	1,005,634	1.00	905,325	0.64	111.08	77.00
Artvin	70,334	59,644	0.06	171,669	0.12	34.74	84.80
Aydın	416,968	324,845	0.32	507,021	0.36	64.07	77.91
Balıkesir	610,195	525,702	0.52	710,184	0.51	74.02	86.15
Bilecik	96,006	72,375	0.07	120,007	0.09	60.31	75.39
Bingöl	26,534	20,241	0.02	281,798	0.20	7.18	76.28
Bitlis	34,432	27,513	0.03	194,595	0.14	14.14	79.91
Bolu	210,664	153,987	0.15	216,225	0.15	71.22	73.10
Burdur	80,148	69,071	0.07	135,679	0.10	50.91	86.18
Bursa	2,860,668	2,334,603	2.33	1,613,118	1.15	144.73	81.61
Çanakkale	213,743	184,067	0.18	331,204	0.24	55.58	86.12
Çankırı	41,820	35,534	0.04	129,837	0.09	27.37	84.97
Çorum	133,410	109,485	0.11	251,012	0.18	43.62	82.07
Denizli	596,434	497,163	0.50	579,689	0.41	85.76	83.36
Diyarbakır	278,785	197,690	0.20	1,038,566	0.74	19.03	70.91

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	Top. Tah.İç Payı (%)	Giderler (3)	Top.Gid.İç. Payı (%)	% [2/3]	% [2/1]
Edirne	243,066	214,479	0.21	358,882	0.26	59.76	88.24
Elazığ	170,538	141,747	0.14	615,727	0.44	23.02	83.12
Erzincan	58,756	49,266	0.05	180,255	0.13	27.33	83.85
Erzurum	211,188	179,965	0.18	844,238	0.60	21.32	85.22
Eskişehir	623,438	544,356	0.54	768,019	0.55	70.88	87.32
Gaziantep	717,034	438,749	0.44	565,361	0.40	77.61	61.19
Giresun	115,988	91,796	0.09	230,023	0.16	39.91	79.14
Gümüşhane	21,436	17,421	0.02	84,416	0.06	20.64	81.27
Hakkari	21,779	18,511	0.02	226,451	0.16	8.17	84.99
Hatay	775,604	678,306	0.68	565,829	0.40	119.88	87.46
Isparta	208,027	186,970	0.19	384,715	0.27	48.60	89.88
İçel	1,442,603	1,120,113	1.12	780,710	0.56	143.47	77.65
İstanbul	45,353,833	39,601,550	39.50	9,089,598	6.47	435.68	87.32
İzmir	8,154,968	6,958,968	6.94	2,748,694	1.96	253.17	85.33
Kars	49,422	42,713	0.04	229,795	0.16	18.59	86.43
Kastamonu	126,105	103,317	0.10	370,847	0.26	27.86	81.93
Kayseri	589,040	499,927	0.50	857,742	0.61	58.28	84.87
Kırklareli	198,605	144,046	0.14	172,547	0.12	83.48	72.53
Kırşehir	60,328	45,583	0.05	118,092	0.08	38.60	75.56
Kocaeli	14,814,188	14,349,606	14.31	909,937	0.65	1576.99	96.86
Konya	813,708	639,972	0.64	1,115,013	0.79	57.40	78.65
Kütahya	239,828	197,161	0.20	280,851	0.20	70.20	82.21

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	Top. Tah.İç Payı (%)	Giderler (3)	Top.Gid.İç. Payı (%)	% [2/3]	% [2/1]
Malatya	213,991	175,620	0.18	551,142	0.39	31.86	82.07
Manisa	563,490	440,607	0.44	504,651	0.36	87.31	78.19
K.Maraş	278,805	233,709	0.23	463,186	0.33	50.46	83.83
Mardin	83,784	61,802	0.06	301,952	0.21	20.47	73.76
Muğla	529,081	419,110	0.42	446,869	0.32	93.79	79.21
Muş	39,880	28,338	0.03	180,759	0.13	15.68	71.06
Nevşehir	83,494	65,895	0.07	124,432	0.09	52.96	78.92
Niğde	100,795	85,920	0.09	181,872	0.13	47.24	85.24
Ordu	167,931	141,561	0.14	283,824	0.20	49.88	84.30
Rize	126,367	113,843	0.11	153,114	0.11	74.35	90.09
Sakarya	519,713	325,258	0.32	505,222	0.36	64.38	62.58
Samsun	499,469	416,223	0.42	897,136	0.64	46.39	83.33
Siirt	27,580	24,013	0.02	188,356	0.13	12.75	87.07
Sinop	55,637	44,496	0.04	131,439	0.09	33.85	79.98
Sivas	211,757	171,366	0.17	513,898	0.37	33.35	80.93
Tekirdağ	911,657	805,518	0.80	312,781	0.22	257.53	88.36
Tokat	124,583	107,889	0.11	317,174	0.23	34.02	86.60
Trabzon	340,728	282,550	0.28	717,239	0.51	39.39	82.93
Tunceli	20,017	18,822	0.02	157,723	0.11	11.93	94.03
Urfa	241,344	168,042	0.17	575,822	0.41	29.18	69.63
Uşak	112,444	93,329	0.09	138,303	0.10	67.48	83.00
Van	114,033	96,694	0.10	647,029	0.46	14.94	84.79

(Milyar)	Tahakkuk (1)	Tahsilat (2)	Top. Tah.İç Payı (%)	Giderler (3)	Top.Gid.İç. Payı (%)	% [2/3]	% [2/1]
Yozgat	108,184	80,192	0.08	217,640	0.15	36.85	74.13
Zonguldak	565,399	492,446	0.49	287,265	0.20	171.43	87.10
Aksaray	101,447	84,682	0.08	136,131	0.10	62.21	83.47
Bayburt	13,055	11,201	0.01	54,657	0.04	20.49	85.80
Karaman	59,281	51,287	0.05	95,253	0.07	53.84	86.52
Kırıkkale	201,236	180,205	0.18	196,127	0.14	91.88	89.55
Batman	77,959	51,685	0.05	185,779	0.13	27.82	66.30
Şırnak	69,404	55,661	0.06	272,440	0.19	20.43	80.20
Bartın	53,286	45,046	0.04	94,812	0.07	47.51	84.54
Ardahan	17,206	13,717	0.01	80,858	0.06	16.96	79.72
İğdır	58,151	24,877	0.02	94,382	0.07	26.36	42.78
Yalova	112,789	94,065	0.09	95,135	0.07	98.88	83.40
Karabük	120,566	100,910	0.10	115,211	0.08	87.59	83.70
Kilis	39,755	15,770	0.02	56,287	0.04	28.02	39.67
Osmaniye	74,237	56,240	0.06	178,989	0.13	31.42	75.76
Düzce	125,707	74,913	0.07	116,961	0.08	64.05	59.59
Toplam	113,697,525	100,250,427	100.00	140,454,842	100.00	71.38	88.17

İller Bazında Genel ve Katma Bütçe Giderleri
Ocak - Aralık 2003

(Milyar)	Giderler		Personel		Diğer Cari		Yatırım		Transferler	
	Genel Bütçe	Kütma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe
Merkez	90,161,541	0	1,783,349		2,761,956		774,140		84,842,096	
Adana	858,744	365,845	567,087	270,468	95,606	19,367	36,533	63,401	159,518	12,609
Adıyaman	225,585	1,161	185,520	698	13,664	189	12,148	115	14,253	159
Afyon	299,307	43,553	232,786	21,212	28,860	5,969	16,096	12,186	21,565	4,186
Ağrı	217,925	843	155,790	517	33,241	297	17,049	22	11,845	7
Amasya	224,261	15,754	179,172	14,435	21,004	889	12,395	70	11,690	360
Ankara	4,311,691	4,473,111	1,969,613	819,543	1,488,239	280,993	174,772	3,059,962	679,067	312,613
Antalya	638,981	266,344	487,678	185,503	34,466	14,646	61,202	55,258	55,635	10,937
Artvin	123,921	47,748	96,911	12,790	10,084	689	8,927	8,138	7,999	26,131
Aydın	405,885	101,136	311,443	64,418	29,279	3,705	24,400	26,822	40,763	6,191
Balıkesir	618,955	91,229	456,919	52,783	67,661	5,799	33,975	24,729	60,400	7,918
Bilecik	119,475	532	79,289	266	14,058	169	11,509	50	14,619	47
Bingöl	280,518	1,280	131,345	795	25,643	162	74,870	189	48,660	134
Bitlis	192,330	2,265	138,606	752	21,360	868	17,334	139	15,030	506
Bolu	162,674	53,551	120,894	30,424	15,322	6,381	14,695	12,307	11,763	4,439
Burdur	133,393	2,286	109,742	1,377	10,292	571	5,675	254	7,684	84
Bursa	1,265,222	347,896	555,527	204,808	113,482	28,155	26,815	68,896	569,398	46,037
Çanakkale	290,225	40,979	221,457	25,820	36,948	3,968	18,468	7,602	13,352	3,589
Çankırı	127,483	2,354	100,860	1,244	11,250	1,059	8,867	0	6,506	51
Çorum	249,385	1,627	194,937	890	15,181	645	19,641	0	19,626	92
Denizli	518,344	61,345	264,948	36,718	19,580	7,470	32,746	13,426	201,070	3,731
Diyarbakır	714,100	324,466	528,430	203,902	121,318	23,146	25,637	53,867	38,715	43,551
Edirne	246,737	112,145	187,875	71,345	36,140	5,508	9,708	27,865	13,014	7,427
Elazığ	332,466	283,261	263,948	188,564	30,305	19,448	8,564	53,921	29,649	21,328
Erzincan	178,681	1,574	143,130	700	20,979	723	8,027	0	6,545	151

(Milyar)	Giderler		Personel		Diğer Cari		Yatırım		Transferler	
	Genel Bütçe	Kütma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe
Erzurum	513,252	330,986	335,004	227,833	96,419	37,739	44,256	50,240	37,573	15,174
Eskişehir	463,321	304,698	371,249	175,766	38,504	19,940	13,364	44,356	40,204	64,636
Gaziantep	512,259	53,102	328,132	26,779	33,631	6,277	20,955	17,912	129,541	2,134
Giresun	220,124	9,899	163,348	8,466	12,389	1,167	25,119	13	19,268	253
Gümüşhane	83,027	1,389	62,368	588	6,521	169	9,366	570	4,772	62
Hakkari	226,310	141	170,277	116	31,747	9	14,571	0	9,715	16
Hatay	532,586	33,243	376,129	15,586	40,335	4,448	13,731	10,304	102,391	2,905
Isparta	253,020	131,695	192,704	80,285	24,884	10,041	15,496	33,547	19,936	7,822
İçel	621,057	159,653	486,371	90,561	30,675	19,165	22,230	30,814	81,781	19,113
İstanbul	7,984,704	1,104,894	2,515,432	587,715	615,119	120,003	81,435	266,650	4,772,718	130,526
İzmir	2,164,813	583,881	1,320,047	392,136	295,976	43,104	73,964	112,126	474,826	36,515
Kars	189,742	40,053	137,330	17,718	33,920	2,897	9,913	14,988	8,579	4,450
Kastamonu	213,406	157,441	155,672	102,900	17,109	9,651	21,466	40,427	19,159	4,463
Kayseri	586,292	271,450	425,148	163,262	57,301	22,731	17,509	66,654	86,334	18,803
Kırklareli	170,910	1,637	131,172	803	22,647	737	5,842	0	11,249	97
Kırşehir	116,483	1,609	96,475	924	7,512	577	6,336	47	6,160	61
Kocaeli	786,606	123,331	542,468	44,298	74,215	14,162	21,146	58,408	148,777	6,463
Konya	783,428	331,585	581,176	208,053	56,952	32,223	47,473	76,843	97,827	14,466
Kütahya	238,859	41,992	183,869	20,927	20,726	8,028	11,515	8,168	22,749	4,869
Malatya	436,873	114,269	336,819	72,117	50,706	15,084	11,159	23,990	38,189	3,078
Manisa	455,712	48,939	355,824	26,675	28,236	6,313	18,554	11,479	53,098	4,472
K.Maraş	369,359	93,827	281,695	55,752	20,685	4,726	36,481	23,120	30,498	10,229
Mardin	300,580	1,372	241,186	725	30,634	622	15,433	0	13,327	25
Muğla	388,449	58,420	312,454	38,622	41,336	5,803	18,396	8,356	16,263	5,639
Muş	179,014	1,745	132,332	717	18,737	223	14,637	736	13,308	69
Nevşehir	122,836	1,596	103,841	802	9,492	636	4,923	99	4,580	59
Niğde	151,429	30,443	116,920	15,124	15,913	4,853	11,797	7,983	6,799	2,483
Ordu	281,237	2,587	224,530	1,670	16,527	827	19,244	0	20,936	90
Rize	152,216	898	108,118	602	7,896	238	19,934	0	16,268	58

(Milyar)	Giderler		Personel		Diğer Cari		Yatırım		Transferler	
	Genel Bütçe	Kütma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe	Genel Bütçe	Katma Bütçe
Sakarya	448,958	56,264	242,409	29,854	43,384	9,965	22,347	11,093	140,818	5,352
Samsun	520,636	376,500	411,851	234,402	32,581	24,945	28,749	92,877	47,455	24,276
Siirt	187,266	1,090	152,986	543	20,050	477	7,082	0	7,148	70
Sinop	126,471	4,968	100,064	4,355	8,146	407	11,452	92	6,809	114
Sivas	324,652	189,246	249,807	128,899	33,718	14,720	18,192	37,808	22,935	7,819
Tekirdağ	311,347	1,434	226,816	695	40,109	590	8,575	49	35,847	100
Tokat	282,137	35,037	234,280	16,720	21,795	5,226	12,586	9,410	13,476	3,681
Trabzon	376,726	340,513	282,442	213,542	22,410	21,305	26,453	70,411	45,421	35,255
Tunceli	156,834	889	116,201	567	28,433	237	6,570	40	5,630	45
Urfa	414,758	161,064	287,634	106,931	32,844	5,436	27,986	38,210	66,294	10,487
Uşak	136,786	1,517	105,208	955	7,534	491	6,434	0	17,610	71
Van	391,705	255,324	281,280	174,023	43,492	23,573	29,849	41,033	37,084	16,695
Yozgat	215,696	1,944	180,761	1,182	13,628	592	12,042	75	9,265	95
Zonguldak	234,585	52,680	180,843	32,301	16,100	5,489	15,104	11,340	22,538	3,550
Aksaray	134,595	1,536	107,396	949	8,819	525	9,616	7	8,764	55
Bayburt	54,623	34	42,135	32	6,152	2	3,193	0	3,143	0
Karaman	94,119	1,134	73,952	717	6,148	345	5,361	0	8,658	72
Kırkkale	162,491	33,636	134,592	18,480	11,232	3,480	10,181	10,275	6,486	1,401
Batman	185,272	507	153,501	375	15,396	103	8,998	0	7,377	29
Şırnak	272,393	47	209,909	29	45,075	15	7,607	0	9,802	3
Bartın	93,850	962	72,121	420	6,661	434	11,100	77	3,968	31
Ardahan	80,766	92	54,964	61	13,366	4	8,871	0	3,565	27
Iğdır	93,792	590	68,270	526	15,525	20	4,167	28	5,830	16
Yalova	93,776	1,359	62,278	485	6,360	778	18,473	0	6,665	96
Karabük	113,922	1,289	89,646	725	8,293	520	8,453	0	7,530	44
Kilis	55,690	597	41,281	379	3,696	181	6,568	0	4,145	37
Osmaniye	178,224	765	151,124	433	9,495	251	10,438	0	7,167	81
Düzce	116,244	717	83,890	412	7,707	262	12,908	0	11,739	43
Toplam	128,254,047	12,200,795	24,652,987	5,556,486	7,360,811	943,582	2,459,793	4,719,874	93,780,456	980,853

1990-2003 Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri
Özet 2

(Milyar TL)	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Harcamalar	68,355	1,724,194	46,705,028	80,579,065	115,682,350	140,454,842
Faiz Hariç Harcama	54,389	1,148,078	26,265,166	39,516,839	63,811,691	81,845,679
I. Personel	26,465	502,601	9,978,784	15,211,894	23,089,184	30,209,473
II. Diğer Cari	6,987	143,344	3,635,153	5,236,128	8,018,775	8,304,393
III. Yatırım	9,882	102,989	2,475,116	4,149,580	6,891,836	7,179,667
IV. Transfer	25,021	975,260	30,615,975	55,981,463	77,682,555	94,761,309
1. Borç Faizi	13,966	576,116	20,439,862	41,062,226	51,870,659	58,609,163
2. Diğerleri	11,055	399,144	10,176,113	14,919,237	25,811,896	36,152,146
Gelirler	56,573	1,409,250	33,440,143	51,542,970	75,592,324	100,250,427
I. Vergi Gelirleri	45,399	1,084,350	26,503,698	39,735,928	59,631,868	84,316,169
II. Vergi Dışı Nor.Gel.	4,267	86,044	3,486,493	7,418,386	10,874,532	10,222,769
III. Özel Gel.+Fonlar	5,401	217,366	3,050,712	3,736,167	4,097,299	4,019,795
IV. Katma Bütçe Gel.	1,506	21,490	399,240	652,489	988,625	1,691,694
Bütçe Dengesi	-11,782	-314,944	-13,264,885	-29,036,095	-40,090,026	-40,204,415
Faiz Dışı Denge	2,184	261,172	7,174,977	12,026,131	11,780,633	18,404,748

1990-2003 Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin GSMH İçindeki Payı
Özet 2

(%)	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Harcamalar	17.21	21.95	37.19	45.66	42.30	39.38
Faiz Hariç Harcama	13.69	14.62	20.91	22.39	23.33	22.95
I. Personel	6.66	6.40	7.95	8.62	8.44	8.47
II. Diğer Cari	1.76	1.82	2.89	2.97	2.93	2.33
III. Yatırım	2.49	1.31	1.97	2.35	2.52	2.01
IV. Transfer	6.30	12.42	24.38	31.72	28.41	26.57
1. Borç Faizi	3.52	7.33	16.27	23.27	18.97	16.43
2. Diğerleri	2.78	5.08	8.10	8.45	9.44	10.14
Gelirler	14.24	17.94	26.63	29.21	27.64	28.11
I.Vergi Gelirleri	11.43	13.80	21.10	22.52	21.81	23.64
II.Vergi Dışı Nor.Gel.	1.07	1.10	2.78	4.20	3.98	2.87
III.Özel Gel.+Fonlar	1.36	2.77	2.43	2.12	1.50	1.13
IV.Katma Bütçe Gel.	0.38	0.27	0.32	0.37	0.36	0.47
Bütçe Dengesi	-2.97	-4.01	-10.56	-16.45	-14.66	-11.27
Faiz Dışı Denge	0.55	3.32	5.71	6.81	4.31	5.16
GSMH (Milyar TL)	397,177	7,854,887	125,596,129	176,484,000	273,463,000	356,680,888

Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin Bütçe Payları
(%)
(1990-2003)

	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Harcamalar	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Faiz Hariç Harcama	79,6	66,6	56,2	49,0	55,2	58,2
I. Personel	38,7	29,1	21,4	18,9	20,0	21,6
II. Diğer Cari	10,2	8,3	7,8	6,5	6,9	5,9
III. Yatırım	14,5	6,0	5,3	5,1	6,0	5,1
IV. Transfer	36,6	56,6	65,6	69,5	67,2	67,5
1. Borç Faizi	20,4	33,4	43,8	51,0	44,8	41,8
2. Diğerleri	16,2	23,1	21,8	18,5	22,3	25,6
Gelirler	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
I. Vergi Gelirleri	80,2	76,9	79,3	77,1	18,9	84,1
II. Vergi Dışı Nor.Gel.	7,5	6,1	10,4	14,4	14,4	10,2
III. Özel Gel.+Fonlar	9,5	15,4	9,1	7,2	5,4	3,9
IV. Katma Bütçe Gel.	2,7	1,5	1,2	1,3	1,3	1,7

**Konsolide Bütçe Gerçekleşmelerinin Artış Oranları
(1991-2003)**

	1991	1995	2000	2001	2002	2003
Harcamalar	93,7 %	91,1 %	66,3 %	72,5 %	43,6 %	21,1 %
Faiz Hariç Harcama	99,2 %	90,0 %	51,3 %	50,5 %	61,5 %	27,6 %
I. Personel	86,2 %	84,1 %	44,4 %	52,4 %	51,8 %	30,8 %
II. Diğer Cari	60,9 %	93,2 %	60,8 %	44,0 %	53,1 %	2,5 %
III. Yatırım	92,7 %	33,7 %	60,3 %	67,7 %	66,1 %	4,0 %
IV. Transfer	111,1 %	104,0 %	76,3 %	82,9 %	38,8 %	21,6 %
1. Borç Faizi	72,4 %	93,1 %	90,7 %	100,9 %	26,3 %	13,0 %
2. Diğerleri	160,1 %	121,9 %	53,1 %	46,6 %	73,0 %	38,9 %
Gelirler	75,1 %	87,5 %	76,6 %	54,1 %	46,7 %	32,6 %
I. Vergi Gelirleri	73,2 %	84,5 %	79,1 %	49,9 %	50,1 %	41,4 %
II. Vergi Dışı Nor.Gel.	-8,0 %	77,9 %	85,1 %	112,8 %	46,6 %	-5,8 %
III. Özel Gel.+Fonlar	155,6 %	104,3 %	54,7 %	22,5 %	9,7 %	-4,3 %
IV. Katma Bütçe Gel.	80,1 %	135,7 %	45,0 %	63,4 %	51,5 %	76,2 %
BÜTÇE DENGESİ	182,8 %	108,8 %	44,9 %	118,9 %	38,1 %	-0,7 %
FAİZ DIŞI DENGE	-523,3 %	77,1 %	357,2 %	67,6 %	-2,0 %	59,5 %

Konsolide Bütçe Gelirleri
(1990-2003)

(Milyar TL)

	1990	1995	2000	2001	2002	2003
KONSOLİDE BÜTÇE GEL. TOP.	56.572	1.409.250	33.440.143	51.542.970	75.592.324	100.238.122
I- GENEL BÜTÇE GELİRLERİ	55.067	1.387.760	33.040.903	50.890.481	74.603.699	98.495.806
1. VERGİ GELİRLERİ	45.399	1.084.350	26.503.698	39.735.928	59.631.868	84.334.247
A. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN V.	23.246	436.000	10.503.316	15.647.635	19.343.160	25.709.734
B. SERVETTEN ALINAN VERGİ.	411	24.438	346.646	433.284	734.338	2.091.584
C. MAL VE HİZ. ALINAN VERG.	13.667	429.232	11.363.785	18.103.195	30.063.990	43.951.835
D. DIŞ TİCARETTEN ALINAN V.	8.057	194.648	4.289.401	5.551.053	9.487.175	12.578.666
E. KALDIRILAN VERGİ ARTIK.	18	32	550	761	3.205	2.428
2. VERGİ DIŞI NORMAL GEL.	4.267	86.044	3.486.493	7.418.386	10.874.532	10.242.301
a) Kurumlar Hasılatı	206	2.828	276.773	540.070	3.202.023	159.482
b) Devlet Patrimuvan Gelirleri	1.827	21.023	1.548.821	4.490.638	3.514.041	5.105.112
c) Faiz ve Tavizler	246	8.091	637.597	524.493	1.562.463	1.241.758
d) Cezalar	699	18.710	445.942	924.528	1.385.074	1.252.146
e) Çeşitli Gelirler	1.289	35.392	296.360	707.657	542.931	1.793.148
f) Rek.Kur.Rtuk.IMKB,SPK'dan sağ.Gel.			281.000	231.000	668.000	690.655
3. ÖZEL GELİR VE FONLAR	5.401	217.366	3.050.712	3.736.167	4.097.299	3.919.258
a) Hibe	1.636	7.404	17	21	405.391	130.597
b) Fonlar	2.954	199.511	2.206.054	2.933.055	1.961.079	2.463.272
c) Eğitim Özel Gelirleri			345.092	465.599	274.146	327.099
d) Diğer	811	10.451	499.549	337.492	1.456.683	998.290
II- KATMA BÜTÇE GELİRLERİ	1.505	21.490	399.240	652.489	988.625	1.742.316
Öz Gelir		5.829				
Özel Kanun Gelirleri		15.661				

Artış Oranları
(%)
(1991-2003)

	1991	1995	2000	2001	2002	2003
KONSOLİDE BÜTÇE GEL. TOP.	75,1	87,	76,2	54,1	46,7	32,6
I- GENEL BÜTÇE GELİRLERİ	75,0	86,9	76,8	54,0	46,6	32,0
1. VERGİ GELİRLERİ	73,2	84,5	79,0	49,9	50,1	41,4
A. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN V.	73,9	76,8	60,7	49,0	23,6	32,9
B. SERVETTEN ALINAN VERGİ.	64,2	-34,2	95,3	25,0	69,5	184,8
C. MAL VE HİZ. ALINAN VERG.	80,6	100,2	85,8	59,3	66,1	46,2
D. DIŞ TİCARETTEN ALINAN V.	59,7	117,1	117,0	29,4	70,9	32,6
E. KALDIRILAN VERGİ ARTIK.	-61,6	33,3	66,7	38,4	321,2	-24,2
2. VERGİ DIŞI NORMAL GEL.	-8,0	77,9	85,9	112,8	46,6	-5,8
a) Kurumlar Hasılatı	53,9	-4,4	108,2	95,1	492,9	-95,0
b) Devlet Patrimuvan Gelirleri	-52,3	74,6	62,9	189,9	-21,7	45,3
c) Faiz ve Tavizler	8,5	21,2	64,9	-17,7	197,9	-20,5
d) Cezalar	22,0	85,2	62,1	107,3	49,8	-9,6
e) Çeşitli Gelirler	25,6	113,4	128,4	138,8	-23,3	230,3
f) Rek.Kur.Rtuk.IMKB.SPK'dan sağ.Gel.				17,8	189,2	3,4
3. ÖZEL GELİR VE FONLAR	155,6	104,3	51,7	22,5	9,7	-4,3
a) Hibe	415,5	686,0	-98,8	23,5		
b) Fonlar	51,9	98,7	43,2	33,0	-33,1	25,6
c) Eğitim Özel Gelirleri			-42,	34,9	-41,1	19,3
d) Diğer	8,9	107,8	390,0	-32,4	331,6	-31,5
II- KATMA BÜTÇE GELİRLERİ	80,2	135,7	42,6	63,4	51,5	76,2
Öz Gelir		123,2	-100,0			
Özel Kanun Gelirleri		140,8	-100,0			

**1990-2003 Bütçe Gelir Gerçekleşmelerinin
GSMH İçindeki Payı
Detay 1**

(%)	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Gelirler	14.24	17.94	26.63	29.21	27.64	28.11
1. Genel Bütçe Gelirleri	13.86	17.67	26.31	28.84	27.28	27.63
2. Vergi Gelirleri	11.43	13.80	21.10	22.52	21.81	23.64
3. Gelirden Alınan V.	5.85	5.51	8.36	8.87	7.07	7.21
Gelir Vergisi	4.68	4.20	4.95	6.56	5.02	4.78
Kurumlar Vergisi	1.16	1.31	1.88	2.08	2.04	2.42
9. Servetten Alınan V.	0.10	0.11	0.28	0.25	0.27	0.59
16. Mal ve Hizm.Alın. V.	3.44	5.46	9.05	10.26	10.99	12.32
28. Dış Tic. Alınan V.	2.03	2.48	3.42	3.15	3.47	3.53
34. Kaldırılan V.Artık.	0.01	0.24	0.00	0.00	0.00	0.00
35. Vergi Dışı Nor. G.	1.07	1.10	2.78	4.20	3.98	2.87
42. Özel Gelirler ve Fon.	1.36	2.77	2.43	2.12	1.50	1.13
48. Katma Bütçe Gelir.	0.38	0.27	0.32	0.37	0.36	0.47
GSMH (Milyar TL)	397,177	7,854,887	125,596,129	176,484,000	273,463,000	356,680,888

**1990-2003 Bütçe Gider Gerçekleşmelerinin
GSMH İçindeki Payı
Detay 1**

(%)	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Giderler	17.21	21.95	37.19	45.66	42.30	39.38
Cari	8.42	8.22	10.84	11.59	11.38	10.80
Personel	6.66	6.40	7.95	8.62	8.44	8.47
Diğer Cari	1.76	1.82	2.89	2.97	2.93	2.33
Yatırım	2.49	1.31	1.97	2.35	2.52	2.01
Transfer	6.30	12.42	24.38	31.72	28.41	26.57
Faiz Ödemeleri	3.52	7.33	16.27	23.27	18.97	16.43
İç Borç Faizi	2.42	6.05	14.96	21.25	17.12	14.78
Dış Borç Faizi	1.10	1.28	1.31	2.02	1.85	1.65
KİT'lere Transferler	0.32	0.58	0.71	0.63	0.79	0.53
Dev.İştirak. Kat. Payı	0.00	0.07	0.20	0.29	0.01	0.01
Vergi İadeleri	1.09	0.81	1.30	1.65	2.07	2.34
Sosyal Güvenlik	0.31	1.38	2.64	2.90	4.10	4.46
Emekli San.ödenen	0.31	0.52	1.41	1.49	1.76	1.72
SSK'ya ödenen		0.75	0.32	0.41	1.16	1.26
BAĞKUR'a ödenen		0.10	0.84	0.81	1.08	1.38
İşsizlik Sigorta Fonu			0.08	0.18	0.10	0.10
Fon Ödemeleri		0.83	1.59	0.84	0.09	0.08
Diğer Transferler	1.06	1.42	1.67	2.15	2.38	2.72
GSMH (Milyar TL)	397,177	7,854,887	125,596,129	176,484,000	273,463,000	356,680,888

Kişi Başına Düşen Vergi Gelirleri
(ABD Doları olarak)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1999	2000	2001
Kanada	720.1	1261.5	2448.3	3524.0	4552.6	7554.0	7196.4	7961.3	8517.9	877.9
Meksika				507.2	450.8	559.9	528.8	853.8	1100.6	1177.6
ABD	859.6	1349.3	1923.3	3208.6	4485.9	60769.2	7520.8	9402.8	10174.3	10124.2
Avustralya	483.1	743.4	1979.8	3066.0	3172.7	5294.3	6079.7	6549.3	6342.4	5693.9
Japonya	175.0	397.3	964.3	2357.8	3110.5	7578.3	11766.2	9295.2	10355.6	8874.0
Kore			91.6	288.7	387.3	1126.9	2229.1	2053.9	2564.8	2450.8
Y.Zellanda	528.2	622.6	1343.2	2352.7	2299.4	4805.5	6157.7	5063.9	4609.5	4483.5
Avusturya	452.0	691.5	1920.6	4192.5	3702.4	8461.5	12166.7	11415.6	10178.8	10568.0
Belçika	547.4	920.0	2588.3	5255.3	3833.8	8538.7	12174.5	11134.9	10168.6	10109.1
Çek Cum.							2019.3	2080.9	1947.7	2142.0
Danimarka	640.0	1295.8	3075.7	5872.4	5545.9	12232.1	17017.7	16746.3	14687.7	14807.6
Finlandiya	554.4	768.9	2249.7	3968.0	4458.4	12286.0	11441.0	116347.6	10968.8	10776.1
Fransa	702.4	965.1	2344.9	5030.2	4108.0	8982.7	11494.4	10946.8	9767.9	9728.6
Almanya	618.8	781.9	1910.2	3947.3	3038.4	6936.3	11497.4	9690.6	8598.5	8275.2
Yunanistan	154.1	282.2	580.1	1202.4	1162.0	2385.8	3576.8	4276.1	3900.5	3941.1
Macaristan							1833.0	1834.5	1783.8	1986.2
İzlanda	723.5	695.7	1904.3	4322.0	3430.6	7702.3	8142.8	11256.9	11400.2	9749.0
İrlanda	243.0	411.4	832.8	1925.4	2019.5	4516.8	6049.6	7904.0	7796.9	7943.3
İtalya	328.1	521.7	1003.9	2420.6	2589.6	7554.0	7884.3	8861.7	7795.5	7904.1
Lüksemburg	644.1	100.3	2825.7	5841.5	4884.7	11826.3	18689.2	18634.3	18099.2	18193.6
Hollanda	537.7	965.7	2780.0	5484.9	3902.3	8461.1	11254.9	10382.8	9576.8	9438.6
Norveç	633.3	1132.3	3185.8	6621.4	6602.9	11368.8	13966.9	14328.8	14511.7	16285.6
Polonya							1307.0	1405.3	1398.0	1535.6
Portekiz	75.5	163.5	401.3	737.0	653.4	2106.1	3475.5	3842.9	3571.1	3576.6

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1999	2000	2001
Slovak Cm.								1289.4	1275.6	1227.6
İspanya	107.0	187.1	578.6	1361.31	1242.2	4355.3	4890.4	5317.9	4945.7	5080.8
İsveç	999.8	1665.2	3879.9	7375.0	6033.6	14922.4	13647.4	14861.7	14603.3	12678.3
İsviçre	485.0	787.6	2499.4	4869.7	3927.9	9142.7	12437.3	10774.1	10437.3	10377.7
Türkiye	40.5	62.7	186.2	277.7	206.4	536.9	619.7	878.3	985.4	773.5
İngiltere	563.9	823.1	1469.2	3348.1	3033.1	6357.0	6810.0	9007.1	9144.1	9131.2
OECD Toplam	492.4	770.7	1798.7	3436.8	3185.9	6987.2	8064.6	7989.5	7707.0	7570.4
OECD Amerika Kıtası	789.8	1305.4	2185.8	2413.2	3163.1	4730.0	5082.0	6072.6	6597.6	6459.9
OECD Pasifik Bölgesi	395.4	587.7	1094.7	2016.3	2242.5	4701.2	6558.2	5740.6	5968.1	5375.6
OECD Avrupa	476.3	743.3	1906.1	3897.5	3388.2	7824.9	8745.3	8630.7	8154.1	8096.9
AB 15	477.98	762.9	1896.1	3864.1	3347.2	7994.8	10138.0	10310.5	9586.9	9476.8

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

**Toplam Vergi Gelirlerinin GSYİH İçindeki Payı
(Üç Yıllık Hareketli Ortalama)**

	1966	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1998	1999	2000
Kanada	26.7	30.6	32.0	31.4	32.8	35.7	35.6	36.4	36.1	35.5
Meksika				16.0	16.8	17.3	16.9	17.1	17.5	18.2
ABD	25.2	27.2	26.8	27.0	25.8	26.8	27.6	28.7	29.2	29.2
Avustralya	21.4	22.3	26.5	27.1	29.3	28.8	29.6	30.2	30.7	30.8
Japonya	18.1	19.7	22.3	25.1	27.2	29.7	27.4	27.1	26.9	27.1
Kore			15.2	17.6	16.9	18.6	20.8	23.1	24.2	25.6
Y.Zellanda	25.2	26.0	29.9	32.0	32.1	37.2	36.1	34.5	33.9	33.9
Avusturya	34.3	35.0	37.2	40.0	41.6	40.6	42.6	44.2	43.8	44.2
Belçika	32.8	34.9	39.4	42.8	45.4	43.1	44.8	45.5	45.6	45.6
Çek Cum.							40.2	38.5	38.6	38.7
Danimarka	31.3	38.7	41.1	43.6	47.6	47.8	49.7	50.5	50.3	50.2
Finlandiya	31.5	32.2	37.0	36.7	39.9	44.4	46.3	46.4	46.8	46.8
Fransa	34.5	34.5	36.0	40.2	43.6	43.0	44.3	45.4	45.4	45.3
Almanya	32.0	31.3	33.0	34.3	34.1	34.7	37.9	37.3	37.5	37.5
Yunanistan	21.2	22.5	22.2	24.4	29.1	28.5	34.6	35.6	36.8	37.1
Macaristan						45.9	42.4	39.0	39.0	39.0
İzlanda	26.2	27.1	29.7	29.9	29.0	32.0	32.0	35.0	36.8	37.4
İrlanda	26.4	29.1	30.2	30.9	35.7	33.8	33.7	31.6	31.3	30.7
İtalya	25.7	26.4	26.3	29.6	35.1	38.7	41.8	43.3	42.5	42.4
Lüksemburg	27.7	27.8	35.5	40.8	43.9	40.1	42.2	40.6	40.2	40.4
Hollanda	34.0	36.5	41.1	43.2	43.0	43.8	42.3	41.0	40.8	40.6
Norveç	31.0	35.5	39.7	42.6	43.3	41.4	41.1	41.7	40.7	40.9
Polonya						37.2	39.8	37.1	35.6	34.3
Portekiz	16.4	18.7	20.7	23.8	27.2	29.5	32.2	33.3	33.8	33.9

	1966	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1998	1999	2000
Slovak Cum.								35.2	35.1	33.9
İspanya	15.1	16.4	18.4	23.3	28.4	33.3	33.0	34.2	34.7	35.1
İsveç	35.8	38.6	42.0	46.6	47.6	51.3	48.7	52.0	52.8	52.6
İsviçre	20.1	22.4	27.7	29.0	28.3	26.8	28.5	29.3	30.2	30.5
Türkiye	10.9	13.0	15.5	17.6	15.8	19.9	23.4	29.2	31.0	33.7
İngiltere	31.6	36.1	35.0	34.7	37.8	36.1	34.4	35.9	36.7	36.9
OECD Toplam	26.5	28.4	30.4	31.9	33.7	35.2	36.2	36.6.	36.8	36.9
OECD Amerika Kıtası	26.0	28.9	29.4	24.8	25.2	26.6	26.7	27.4	27.6	27.6
OECD Pasifik Bölgesi	21.6	22.7	23.4	25.4	26.4	28.6	28.5	28.7	28.9	29.3
OECD Avrupa	27.3	29.3	32.0	34.4	36.7	37.7	38.9	39.2	39.4	39.5
AB 15	28.7	30.6	33.0	35.7	38.7	39.2	40.6	41.1	41.3	41.3

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

**Toplam Vergi Gelirlerinin
GSYİH İçindeki Payı**

	1980	1985	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kanada	30.9	32.5	35.9	35.6	35.9	36.7	36.7	35.9	35.6	35.1
Meksika	16.2	17.0	17.3	16.7	16.7	17.5	16.6	17.3	18.5	18.9
ABD	27.0	26.1	26.7	27.6	27.9	28.3	28.9	28.9	29.7	28.9
Avustralya	27.4	29.1	29.3	29.7	30.3	30.0	30.0	30.8	31.5	30.1
Japonya	25.1	27.1	30.0	27.6	27.5	27.9	26.8	26.4	27.5	27.3
Kore	17.7	16.9	19.1	20.5	21.4	22.7	22.9	23.6	26.1	27.2
Y.Zellanda	31.8	32.4	37.6	37.0	34.9	35.5	34.1	33.9	33.8	33.8
Avusturya	39.8	41.9	40.4	41.6	43.5	44.4	44.1	44.0	43.3	45.4
Belçika	42.4	45.6	43.2	44.6	44.9	45.3	45.9	45.3	45.7	45.8
Çek Cum.				40.1	39.3	38.6	37.9	38.9	38.9	38.4
Danimarka	43.9	47.4	47.1	49.4	49.9	49.8	50.1	51.5	49.5	49.8
Finlandiya	36.1	39.9	44.6	45.1	47.4	46.2	46.0	47.0	47.3	46.1
Fransa	40.6	43.8	43.0	44.0	45.0	45.2	45.1	45.7	45.2	45.0
Almanya	34.6	34.3	32.9	38.2	37.4	37.0	37.1	37.7	37.8	36.8
Yunanistan	24.2	28.6	29.3	32.4	40.2	34.0	35.8	37.0	37.5	36.9
Macaristan				42.4	40.7	39.0	38.8	39.1	39.0	39.0
İzlanda	29.4	28.6	31.5	31.8	33.0	32.9	34.8	37.2	38.3	36.5
İrlanda	31.4	35.0	33.5	32.8	32.8	32.2	31.5	31.0	31.2	29.9
İtalya	30.4	34.4	38.9	41.2	42.7	44.2	42.5	43.3	41.9	42.0
Lüksemburg	40.8	45.1	40.8	42.3	42.4	41.5	40.2	40.1	40.4	40.7
Hollanda	43.6	42.6	43.0	41.9	41.5	41.9	40.0	41.2	41.1	39.5
Norveç	42.5	43.1	41.5	41.1	41.1	41.8	42.7	40.4	39.0	43.3
Polonya				39.6	39.4	38.8	37.6	35.0	34.3	33.6
Portekiz	24.1	26.6	29.2	32.5	32.3	32.8	33.3	34.0	34.3	33.5

	1980	1985	1990	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Slovak Cum.							35.9	34.4	34.9	32.3
İspanya	23.1	27.8	33.2	32.8	32.6	33.5	34.0	35.0	35.2	35.2
İsveç	46.1	47.0	51.9	48.5	50.4	51.6	52.0	52.3	54.0	51.4
İsviçre	28.9	26.6	26.9	28.5	29.0	28.5	29.7	29.8	31.2	30.6
Türkiye	17.9	15.4	20.0	22.6	25.4	27.9	28.4	31.3	33.4	36.5
İngiltere	35.2	37.7	36.8	34.8	34.8	34.9	36.7	36.1	37.2	37.3
OECD Toplam	32.0	33.6	34.8	36.0	36.6	36.6	36.5	36.8	37.1	36.9
OECD Amerika Kıtası	24.7	25.2	26.6	26.6	26.9	27.5	27.4	27.4	27.9	27.6
OECD Pasifik Bölgesi	25.5	26.4	29.0	28.7	28.5	29.0	28.5	28.7	29.7	29.6
OECD Avrupa	34.5	36.4	37.2	38.6	39.3	39.2	39.1	39.4	39.6	39.4
AB 15	35.8	38.5	39.2	40.1	41.2	41.0	40.9	41.4	41.4	41.0

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

**Toplam Vergi Gelirlerinin GSYİH İçindeki Payı
(Sosyal Güvenlik Primleri Hariç)**

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1999	2000	2001
Kanada	24.2	27.8	28.7	27.7	28.1	31.5	30.6	31.0	30.6	29.9
Meksika				13.9	15.0	15.0	13.9	14.3	15.4	15.7
ABD	21.4	23.2	21.4	21.1	19.5	19.8	20.7	22.0	22.8	21.8
Avustralya	21.7	22.2	26.6	27.4	29.1	29.3	29.7	30.8	31.5	30.1
Japonya	14.3	15.5	15.1	17.8	18.9	21.3	17.6	16.6	17.6	17.0
Kore			15.2	17.5	16.7	18.1	19.1	19.5	21.8	22.2
Y.Zellanda	24.7	26.3	29.9	31.8	32.4	37.6	37.0	33.9	33.8	33.8
Avusturya	25.4	25.8	27.1	27.5	28.6	27.2	26.5	28.9	28.5	30.6
Belçika	21.3	24.7	28.1	30.2	31.2	28.8	29.9	31.0	31.6	31.4
Çek Cum.							23.7	21.9	21.9	21.3
Danimarka	28.3	37.7	39.5	43.2	45.7	45.7	47.8	49.3	47.2	47.6
Finlandiya	28.3	28.9	31.1	29.1	33.0	35.0	32.7	35.1	35.2	33.8
Fransa	22.7	21.7	21.3	23.3	24.8	24.0	25.2	29.3	28.9	28.6
Almanya	23.1	20.8	21.5	22.7	21.8	20.6	23.3	22.9	23.0	22.2
Yunanistan	13.6	15.7	15.4	16.2	18.4	20.5	21.9	25.6	26.7	25.5
Macaristan							27.3	27.3	27.6	27.5
İzlanda	24.1	24.9	28.9	28.7	27.9	30.5	29.3	34.2	35.3	33.6
İrlanda	23.3	26.4	25.1	26.9	29.9	28.5	28.1	26.9	27.0	25.6
İtalya	16.8	16.2	14.1	18.9	22.5	26.1	28.2	30.9	30.0	29.9
Lüksemburg	18.8	19.1	26.4	29.1	33.3	29.7	31.1	29.9	30.2	29.6
Hollanda	22.7	23.2	25.6	27.0	23.8	26.9	24.4	25.2	25.1	25.3
Norveç	26.1	28.9	29.5	33.5	34.1	30.6	31.5	30.5	30.3	34.4
Polonya							27.6	25.2	24.3	23.5
Portekiz	12.4	14.7	13.6	17.0	19.7	21.3	23.7	25.3	25.5	24.5

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1999	2000	2001
Slovak Cum.								20.6	20.5	17.9
İspanya	10.5	10.2	9.9	11.9	16.3	21.4	21.0	22.8	22.8	22.6
İsveç	30.8	31.9	33.0	32.8	35.3	37.8	35.1	39.6	39.5	36.1
İsviçre	15.2	17.2	19.8	20.1	20.5	20.6	20.8	22.2	23.6	22.8
Türkiye	9.9	11.7	14.5	15.4	13.2	16.1	19.8	25.5	27.7	29.3
İngiltere	25.7	31.9	29.1	29.3	31.0	30.7	28.7	30.0	31.0	31.0
OECD Toplam	21.1	22.8	23.6	24.6	25.8	26.7	26.8	27.6	27.9	27.5
OECD Amerika Kıtası	22.8	25.5	25.1	20.9	20.9	22.1	21.7	22.4	22.9	22.5
OECD Pasifik Bölgesi	20.3	21.4	21.7	23.6	24.3	26.6	25.8	25.2	26.2	25.8
OECD Avrupa	21.0	22.7	23.9	25.4	26.9	27.5	27.6	28.7	28.8	28.4
AB 15	21.6	23.3	24.1	25.7	27.7	28.3	28.5	30.2	30.1	29.6

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

**Vergi Gelirlerinin Ana Başlıkları İtibariyle
Toplam Vergi Gelirleri İçindeki Payı 2001**

	1000 Gelir ve Kurumlar	2000 Sosyal Güvenlik	3000 Ücretler	4000 Emlak	5000 Mal ve Hizmetler	6000 Diğer
Kanada	48.1	14.7	2.1	9.9	24.7	0.6
Meksika	28.0	17.0	1.2	1.5	51.5	0.8
ABD	48.8	24.6	-	10.6	16.1	-
Avustralya	55.6	-	6.3	9.0	29.1	-
Japonya	32.8	37.7	-	10.3	19.0	0.3
Kore	26.4	18.2	0.2	11.4	39.6	4.0
Y.Zellanda	58.4	-	0.9	5.2	35.5	0.0
Avusturya	31.5	32.8	6.0	1.3	27.1	1.1
Belçika	39.6	31.4	-	3.2	24.6	-
Çek Cum.	23.5	44.6	0.0	1.3	30.5	0.0
Danimarka	59.1	4.4	0.5	3.4	32.2	0.0
Finlandiya	41.1	26.8	-	2.3	29.4	0.1
Fransa	25.4	36.3	2.3	6.9	25.2	3.7
Almanya	28.8	39.8	-	2.3	28.8	0.0
Yunanistan	26.1	30.9		4.8	37.9	0.4
Macaristan	25.6	29.7	3.4	1.8	38.7	0.7
İzlanda	43.0	8.1	-	7.2	41.5	0.2
İrlanda	41.8	14.5	0.0	5.8	37.3	-
İtalya	34.2	29.0	-	4.8	25.6	6.1
Lüksemburg	36.0	27.4	-	9.7	26.6	0.1
Hollanda	26.7	36.0	-	5.2	30.7	0.5
Norveç	46.0	20.5	-	2.2	31.3	0.0

	1000 Gelir ve Kurumlar	2000 Sosyal Güvenlik	3000 Ücretler	4000 Emlak	5000 Mal ve Hizmetler	6000 Diğer
Polonya	29.4	30.2	0.6	3.9	35.8	0.0
Portekiz	28.9	27.0	-	3.1	40.0	0.5
Slovak Cum.	20.6	44.5	-	1.7	33.2	0.0
İspanya	28.2	35.9	-	6.4	29.3	0.3
İsveç	37.6	29.8	4.0	3.1	25.1	0.2
İsviçre	42.2	25.5	-	9.1	23.2	-
Türkiye	27.8	19.7	-	2.3	38.7	11.5
İngiltere	39.6	17.0	-	11.6	31.3	0.0
OECD Toplam	36.0	25.1	0.9	5.4	31.3	1.0
OECD Amerika Kıtası	41.6	18.8	1.1	7.3	30.8	0.4
OECD Pasifik Bölgesi	43.3	14.0	1.8	9.0	30.8	1.1
OECD Avrupa	34.0	27.9	0.8	4.5	31.5	1.1
AB 15	35.0	27.9	0.9	4.9	30.1	0.9

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

**Vergi Gelirlerinin Ana Başlıkları İtibariyle
GSYİH İçindeki Payı 2001**

	1000 Gelir ve Kurumlar	2000 Sosyal Güvenlik	3000 Ücretler	4000 Emlak	5000 Mal ve Hizmetler	6000 Diğer
Kanada	16.9	5.1	0.7	3.5	8.7	0.2
Meksika	5.3	3.2	0.2	0.3	9.7	0.1
ABD	14.1	7.1	-	3.1	4.6	-
Avustralya	16.7	-	1.9	2.7	8.7	-
Japonya	8.9	10.3	-	2.8	5.2	0.1
Kore	7.2	5.0	0.1	3.1	10.8	1.1
Y.Zellanda	19.8	-	0.3	1.8	12.0	0.0
Avusturya	14.3	14.9	2.7	0.6	12.3	0.5
Belçika	18.1	14.4	-	1.5	11.3	-
Çek Cum.	9.0	17.1	0.0	0.5	11.7	0.0
Danimarka	29.4	2.2	0.3	1.7	16.0	0.0
Finlandiya	19.0	12.4	-	1.1	13.6	0.0
Fransa	11.4	16.3	1.0	3.1	11.3	1.6
Almanya	10.6	14.6	-	0.8	10.6	0.0
Yunanistan	9.6	11.4		1.8	14.0	1.0
Macaristan	10.0	11.6	1.3	0.7	15.1	0.3
İzlanda	15.7	3.0	-	2.6	15.2	0.1
İrlanda	12.5	4.4	0.0	1.7	11.2	-
İtalya	14.4	12.2	-	2.0	10.8	2.6
Lüksemburg	14.7	11.2	-	3.9	10.8	0.0
Hollanda	10.5	14.2	-	2.0	12.1	0.2
Norveç	19.9	8.9	-	1.0	13.6	0.0

	1000 Gelir ve Kurumlar	2000 Sosyal Güvenlik	3000 Ücretler	4000 Emlak	5000 Mal ve Hizmetler	6000 Diğer
Polonya	9.9	10.2	0.2	1.3	12.0	0.0
Portekiz	9.7	9.1	-	1.0	13.4	0.2
Slovak Cum.	6.7	14.4	-	0.5	10.7	0.0
İspanya	9.9	12.6	-	2.2	10.3	0.1
İsveç	19.3	15.3	2.1	1.6	12.9	0.1
İsviçre	12.9	7.8	-	2.8	7.1	-
Türkiye	10.1	7.2	-	0.9	14.1	4.2
İngiltere	14.8	6.3	-	4.3	11.7	0.0
OECD Toplam	13.4	9.4	0.4	1.9	11.4	0.4
OECD Amerika Kıtası	12.1	5.2	0.3	2.3	7.7	0.1
OECD Pasifik Bölgesi	13.2	3.8	0.6	2.6	9.2	0.3
OECD Avrupa	13.6	10.9	0.3	1.7	12.3	0.4
AB 15	14.6	11.4	0.4	2.0	12.2	0.4

Kaynak: OECD, REVENUE STATISTICS, PARIS, 2003

Toplam Vergi Gelirlerinin GSYİH İçindeki Payı (Piyasa Fiyatlarıyla)		Toplam Vergi Gelirlerinin (Sosyal Güvenlik Primleri Hariç) GSYİH İçindeki Payı (Piyasa Fiyatlarıyla)	
	2001		2001
İsveç	51.4	Danimarka	47.6
Danimarka	49.8	İsveç	36.1
Finlandiya	46.1	Norveç	34.4
Belçika	45.8	Yeni Zelanda	33.8
Avusturya	45.4	Finlandiya	33.8
Fransa	45.0	İzlanda	33.6
Norveç	43.3	Belçika	31.4
İtalya	42.0	İngiltere	31.0
Lüksemburg	40.7	Avusturya	30.6
Hollanda	39.5	Avustralya	30.1
Macaristan	39.0	Kanada	29.9
Çek Cum.	38.4	İtalya	29.9
İngiltere	37.3	Lüksemburg	29.6
Yunanistan	36.9	Türkiye	29.3
Almanya	36.8	Fransa	28.6
İzlanda	36.5	Macaristan	27.5
Türkiye	36.5	İrlanda	25.6
İspanya	35.2	Yunanistan	25.5
Kanada	35.1	Hollanda	25.3
Yeni Zelanda	33.8	Portekiz	24.5
Polonya	33.6	Polonya	23.5
Portekiz	33.5	İsviçre	22.8
Slovak Cumhuriyeti	32.3	İspanya	22.6
İsviçre	30.6	Kore	22.2
Avustralya	30.1	Almanya	22.2
İrlanda	29.9	ABD	21.8
ABD	28.9	Çek Cumhuriyeti	21.3
Japonya	27.3	Slovak Cumhuriyeti	17.9
Kore	27.2	Japonya	17.0
Meksika	18.9	Meksika	15.7
OECD Toplam	36.9	OECD Toplam	36.9
OECD Amerika Kıtası	27.6	OECD Amerika Kıtası	27.6
OECD Pasifik Bölgesi	29.6	OECD Pasifik Bölgesi	29.6
OECD Avrupa	39.4	OECD Avrupa	39.4
AB 15	41.0	AB 15	41.0

Kaynak : OECD, Revenue Statistics, Paris, 2003

**AB İçinde İşgücü Üstündeki Toplam Vergi Oranı
1995-2002 (%)**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Fark 95-02	Fark 98-02
Belçika	44,1	43,7	44,3	44,6	43,8	44,2	43,9	43,5	-0,7	-1,1
Danimarka	40,7	41,2	41,5	39,9	41,1	41,8	41,5	39,9	-0,8	0,0
Almanya	39,5	39,7	40,6	40,7	40,4	40,2	39,9	39,9	0,4	-0,8
Yunanistan	34,1	35,7	36,4	37,5	37,0	38,2	37,6	37,8	3,7	0,4
İspanya	28,9	29,5	29,0	28,7	28,1	28,6	29,6	30,0	1,1	1,2
Fransa	42,2	42,6	42,7	43,2	43,5	43,1	42,7	41,8	-0,3	-1,4
İrlanda	29,8	29,7	29,9	28,9	28,6	28,3	27,5	25,9	-3,9	-2,9
İtalya	37,8	41,4	43,1	42,8	42,1	41,3	41,5	41,1	3,3	-1,8
Lüksembourg	29,5	29,3	29,1	28,4	28,9	30,0	29,2	28,0	-1,5	-0,4
Hollanda	35,1	34,1	33,4	33,9	34,8	35,4	31,8	31,9	-3,1	-2,0
Avusturya	38,7	39,3	40,2	39,9	40,1	39,7	40,0	39,2	0,5	-0,7
Portekiz	31,0	31,6	32,5	32,9	33,0	33,2	33,3	33,7	2,7	0,9
Finlandiya	43,9	44,8	43,3	43,8	43,4	44,0	44,4	43,9	0,0	0,1
İsveç	48,4	49,7	50,0	51,0	50,5	49,3	47,9	46,6	-1,7	-4,4
İngiltere	25,7	24,7	24,2	25,1	25,3	25,7	25,4	24,6	-1,1	-0,5
Eski 15	37,3	37,7	37,7	37,7	37,5	37,2	36,8	36,3	-0,9	-1,4

Kaynak: AB Komisyonu

AB'de Uygulanan En Yüksek Kurumlar Vergisi

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Fark 2004- 1995
Belçika	40,2	40,2	40,2	40,2	40,2	40,2	40,2	40,2	34,0	34,0	-6,2
Danimarka	34,0	34,0	34,0	34,0	32,0	32,0	30,0	30,0	30,0	30,0	-4,0
Almanya	56,8	56,7	56,7	56,0	51,6	51,6	38,3	38,3	39,6	38,3	-18,5
Yunanistan	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	37,5	35,0	35,0	35,0	-5,0
İspanya	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	0,0
Fransa	36,7	36,7	36,7	41,7	40,0	36,7	36,4	35,4	35,4	35,4	-1,2
İrlanda	40,0	38,0	36,0	32,0	28,0	24,0	20,0	16,0	12,5	12,5	-27,5
İtalya	52,2	53,2	53,2	41,3	41,3	41,3	40,3	40,3	38,3	37,3	-15,0
Lüksembourg	40,9	40,9	39,3	37,5	37,5	37,5	37,5	30,4	30,4	30,4	-10,5
Hollanda	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	34,5	34,5	34,5	-0,5
Avusturya	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	0,0
Portekiz	39,6	39,6	39,6	37,4	37,4	35,2	35,2	33,0	33,0	27,5	-12,1
Finlandiya	25,0	28,0	28,0	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	4,0
SE	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	28,0	0,0
İngiltere	33,0	33,0	31,0	31,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	-3,0
Çek Cumhuriyeti	41,0	39,0	39,0	35,0	35,0	31,0	31,0	31,0	31,0	28,0	-13,0
Estonya	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	0,0
Kıbrıs Rum Kesimi	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	29,0	28,0	28,0	15,0	15,0	-10,0
Letonya	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	22,0	19,0	15,0	-10,0
Litvanya	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	24,0	24,0	15,0	15,0	15,0	-14,0
Macaristan	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	17,7	-2,0
Malta	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	0,0

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Fark 2004- 1995
Polonya	40,0	40,0	38,0	36,0	34,0	30,0	28,0	28,0	27,0	19,0	-21,0
Slovenya	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	0,0
Slovakya	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	29,0	29,0	25,0	25,0	19,0	-21,0
Arit. Ort. Eski 15	38,0	38,1	37,8	36,7	35,9	35,3	33,8	32,6	31,9	31,4	-6,6
Arit. Ort. Yeni 10 Üye	30,6	30,4	30,2	29,6	29,4	27,4	27,1	25,5	23,8	21,5	-9,1

Kaynak: AB Komisyonu

**AB'de GSYİH'nın %'si Olarak Toplam Vergiler
(Sosyal Güvenlik Kesintileri Dahil)**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995- 2002	
Belçika	45,1	45,3	45,7	46,4	46,0	46,0	46,2	46,6	45,9	0,4	1,5	
Çek Cumhuriyeti	39,9	38,7	37,9	36,5	37,3	34,4	34,3	35,4	36,8	-	2,0	-4,5
Danimarka	49,3	49,9	49,8	50,1	51,5	49,6	49,9	48,9	49,9	0,0	-0,4	
Almanya	40,8	41,6	41,6	41,6	42,3	42,5	40,8	40,2	41,4	-0,2	-0,7	
Estonya	-	-	-	-	-	-	-	35,2	35,2			
Yunanistan	32,6	33,0	34,2	36,3	37,3	38,8	37,0	36,2	35,7	2,0	3,6	
İspanya	33,4	33,8	34,2	34,5	35,1	35,6	35,5	36,2	34,8	1,1	2,7	
Fransa	44,0	45,0	45,2	45,1	45,7	45,2	45,0	44,2	44,9	0,1	0,2	
İrlanda	33,4	33,5	32,8	32,1	32,1	32,1	30,5	28,6	31,9	-1,9	-4,8	
İtalya	41,2	42,8	44,7	43,2	43,3	42,7	42,5	41,7	42,8	-0,1	0,6	
Kıbrıs Rum Kesimi	-	-	-	29,2	29,5	31,4	32,7	32,5	31,1			
Letonya	37,2	34,3	35,6	37,3	35,6	33,1	31,8	31,3	34,5	-2,2	-5,9	
Litvanya	28,6	28,1	29,8	32,2	32,4	30,4	29,1	28,8	29,9	0,3	0,2	
Lüksembourg	42,3	42,4	41,5	40,2	40,4	40,7	40,7	41,9	41,3	-0,4	-0,4	
Macaristan	-	-	-	-	-	-	39,4	38,8	39,1			
Malta	27,7	26,2	27,9	26,2	27,4	29,1	30,4	31,3	28,3	2,1	3,6	
Hollanda	40,6	40,8	40,7	40,3	41,7	41,5	40,0	39,5	40,6	-0,2	-1,1	
Avusturya	42,3	43,7	44,5	44,3	44,3	43,5	45,3	44,4	44,1	0,5	2,1	
Polonya	34,3	38,7	37,9	37,0	37,0	36,2	41,2	39,1	37,7	1,3	4,8	
Portekiz	33,6	34,4	34,7	34,9	36,0	36,4	35,6	36,3	35,2	1,1	2,8	
Slovenya	41,3	40,0	38,9	39,6	40,0	39,4	39,4	39,8	39,8	-0,3	-1,5	
Slovakya	41,5	40,3	38,0	38,3	35,9	34,3	32,9	33,0	36,8	-3,6	-8,5	

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Finlandiya	46,0	47,3	46,5	46,4	46,8	48,0	46,0	45,9	46,6	-0,1	-0,1
İsveç	49,5	51,9	52,5	53,1	53,8	53,9	52,2	50,6	52,2	0,3	1,1
İngiltere	35,4	35,0	35,6	36,6	36,9	37,5	37,3	35,8	36,3	0,7	0,5
Norveç (AB üyesi değil)	42,6	43,0	42,7	42,7	43,0	43,1	43,7	44,2	43,1	0,5	1,6
AB-25	40,5	41,3	41,5	41,4	41,8	41,7	41,1	40,4	41,2	0,0	-0,2
Eski 15	40,6	41,4	41,6	41,6	42,0	42,0	41,2	40,5	41,4	0,0	-0,1
Euro12	41,0	41,8	42,2	42,0	42,4	42,4	41,5	41,0	41,8	0,0	0,1
Yeni 10 Üye	36,5	38,3	37,5	36,6	36,6	35,4	38,3	37,3	37,1	0,0	0,8
AB-25 (arit. Ort.)	39,1	39,4	39,6	39,2	39,5	39,2	39,0	38,5	39,2	-0,2	-0,6
Eski 15 (arit. Ort.)	40,6	41,4	41,6	41,7	42,2	42,3	41,6	41,1	41,6	0,2	0,5
Euro12 (arit. Ort.)	39,6	40,3	40,5	40,5	40,9	41,1	40,4	40,2	40,4	0,2	0,5
Yeni 10 Üye (arit. Ort.)	35,8	35,2	35,1	34,6	34,4	33,5	34,6	34,5	34,7	-0,6	-1,3
Fark (max. ve min.)	21,8	25,7	24,5	26,9	26,4	24,9	23,1	22,0	0,1		

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) GSYİH'nın % puanlı olarak

3) EU15 için

Kaynak: AB Komisyonu

AB'de GSYİH'nın %'si Olarak Toplam Dolaylı Vergiler

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	13,3	13,7	13,9	13,9	14,1	14,0	13,7	13,8	13,8	0,4	0,6
Çek Cumhuriyeti	13,8	13,3	13,0	12,2	12,8	11,5	11,1	11,1	12,4	-3,3	-2,7
Danimarka	17,2	17,5	17,7	18,5	18,3	17,4	17,5	17,7	17,7	0,2	0,5
Almanya	12,3	12,2	12,2	12,3	12,8	12,7	12,5	12,3	12,4	0,3	0,0
Estonya	-	-	-	-	-	-	-	14,1	14,1		
Yunanistan	14,4	14,8	14,9	15,1	15,8	15,8	15,4	14,7	15,1	0,7	0,3
İspanya	10,9	10,9	11,2	11,8	12,3	12,3	12,0	12,1	11,7	1,8	1,2
Fransa	16,2	16,8	16,7	16,6	16,5	16,1	15,6	15,6	16,3	-0,9	-0,7
İrlanda	14,7	14,6	14,2	14,0	13,8	13,9	12,8	12,5	13,8	-2,2	-2,1
İtalya	12,7	12,5	12,9	15,9	15,6	15,5	15,0	15,0	14,4	3,1	2,3
Kıbrıs Rum Kesimi	-	-	-	11,7	11,2	13,0	13,7	13,9	12,7		
Letonya	15,2	13,9	14,2	15,2	14,3	13,1	12,7	11,8	13,8	-3,0	-3,4
Litvanya	12,3	11,9	14,6	14,0	13,8	12,5	12,2	12,5	13,0	-0,2	0,2
Lüksembourg	13,5	13,4	13,6	13,5	14,2	14,7	14,0	14,0	13,9	0,9	0,5
Macaristan	-	-	-	-	-	-	15,7	15,2	15,4		
Malta	12,7	12,0	12,5	11,9	12,4	12,9	13,3	13,3	12,6	1,2	0,6
Hollanda	11,9	12,2	12,5	12,5	13,1	13,0	13,5	13,2	12,7	1,7	1,4
Avusturya	15,2	15,4	15,8	15,6	15,8	15,4	15,3	15,6	15,5	0,1	0,4
Polonya	12,9	15,1	14,3	14,0	14,5	14,6	16,0	15,8	14,7	2,2	2,9
Portekiz	14,6	14,7	14,5	15,0	15,4	15,1	14,7	15,3	14,9	0,6	0,7
Slovenya	16,3	16,5	16,2	16,8	17,4	16,5	16,3	16,7	16,6	0,2	0,4
Slovakya	15,6	15,5	14,4	13,4	13,1	13,0	11,8	12,0	13,6	-4,2	-3,6

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Finlandiya	14,3	14,4	14,9	14,6	14,8	14,2	13,8	14,1	14,4	-0,5	-0,2
İsveç	16,3	16,7	17,0	17,7	18,9	16,9	17,0	17,3	17,2	0,7	1,1
İngiltere	14,1	13,9	14,0	13,9	14,3	14,3	14,0	13,9	14,1	0,0	-0,2
Norveç (AB üyesi değil)	16,5	16,4	16,2	16,5	15,9	14,0	14,1	13,8	15,4	-3,0	-2,7
AB-25	13,6	13,7	13,8	14,3	14,6	14,3	14,1	14,0	14,1	0,6	0,4
Eski 15	13,6	13,7	13,8	14,3	14,6	14,4	14,1	14,0	14,1	0,6	0,4
Euro12	13,4	13,4	13,6	14,2	14,4	14,2	13,9	13,8	13,9	0,7	0,5
Yeni 10 Üye	13,6	14,7	14,2	13,7	14,1	13,8	14,7	14,4	14,1	0,5	0,9
AB-25 (arit. Ort.)	14,1	14,2	14,3	14,3	14,6	14,3	14,1	14,1	14,3	0,0	0,0
Eski 15 (arit. Ort.)	14,1	14,2	14,4	14,7	15,1	14,8	14,5	14,5	14,5	0,4	0,4
Euro12 (arit. Ort.)	13,7	13,8	13,9	14,2	14,5	14,4	14,0	14,0	14,1	0,5	0,4
Yeni 10 Üye (arit. Ort.)	14,1	14,0	14,2	13,6	13,7	13,4	13,6	13,6	13,8	-0,6	-0,5
Fark (max. ve min.)	6,2	6,5	6,5	6,8	7,7	5,9	6,4	6,5	0,3		

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) GSYİH'nın % puanlı olarak

3) EU15 için

Kaynak: AB Komisyonu

AB'de Toplam Vegilerin %'si Olarak Toplam Dolaylı Vergiler

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	29,5	30,2	30,3	29,9	30,7	30,6	29,6	29,7	30,1	0,0	0,3
Çek Cumhuriyeti	34,7	34,5	34,5	33,4	34,4	33,5	32,3	31,3	33,6	-1,3	-3,3
Danimarka	34,8	35,0	35,6	36,8	35,6	35,1	35,0	36,1	35,5	0,2	1,3
Almanya	30,1	29,3	29,3	29,4	30,3	29,9	30,6	30,5	29,9	0,5	0,4
Estonya	-	-	-	-	-	-	-	40,1	40,1		
Yunanistan	44,1	44,8	43,6	41,4	42,3	40,9	41,6	40,5	42,4	-1,3	-3,6
İspanya	32,6	32,4	32,7	34,2	35,1	34,6	33,8	33,6	33,6	0,7	0,9
Fransa	36,8	37,2	37,0	36,9	36,2	35,5	34,7	35,2	36,2	-1,0	-1,6
İrlanda	43,9	43,7	43,4	43,5	43,1	43,4	42,0	43,7	43,3	-0,3	-0,2
İtalya	30,9	29,1	28,9	36,7	36,0	36,3	35,3	35,9	33,7	3,2	5,0
Kıbrıs Rum Kesimi	-	-	-	39,9	38,1	41,5	41,9	42,7	40,8		
Letonya	40,7	40,3	39,9	40,9	40,2	39,6	39,9	37,7	39,9	-0,7	-3,0
Litvanya	43,0	42,2	49,2	43,5	42,7	41,2	42,1	43,5	43,4	-0,6	0,6
Lüksembourg	31,9	31,6	32,7	33,5	35,2	36,1	34,4	33,4	33,6	1,3	1,4
Macaristan	-	-	-	-	-	-	39,8	39,2	39,5		
Malta	46,0	45,7	44,8	45,2	45,3	44,5	43,9	42,5	44,7	-0,9	-3,5
Hollanda	29,3	29,9	30,7	31,1	31,5	31,4	33,7	33,5	31,4	1,9	4,2
Avusturya	35,9	35,3	35,5	35,2	35,6	35,3	33,9	35,2	35,2	-0,4	-0,7
Polonya	37,5	39,0	37,8	37,9	39,3	40,3	38,9	40,4	38,9	0,9	2,9
Portekiz	43,5	42,7	41,8	43,0	43,0	41,4	41,2	42,1	42,3	-0,5	-1,3
Slovenya	39,5	41,3	41,6	42,3	43,5	41,8	41,3	41,9	41,7	0,5	2,4
Slovakya	37,7	38,5	37,7	35,0	36,3	37,9	35,8	36,4	36,9	-0,6	-1,3

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Finlandiya	31,0	30,4	32,1	31,5	31,6	29,5	30,0	30,6	30,8	-0,5	-0,4
İsveç	32,8	32,2	32,4	33,4	35,2	31,4	32,6	34,3	33,0	0,4	1,4
İngiltere	39,9	39,8	39,4	38,1	38,7	38,1	37,4	38,9	38,8	-0,7	-1,1
Norveç (AB üyesi değil)	38,8	38,1	37,9	38,6	37,1	32,4	32,3	31,2	35,8	-3,4	-7,6
AB-25	33,6	33,2	33,4	34,5	34,8	34,4	34,3	34,8	34,1	0,6	1,2
Eski 15	33,5	33,1	33,2	34,4	34,7	34,2	34,1	34,6	34,0	0,6	1,1
Euro12	31,3	30,9	30,9	32,5	32,6	32,3	32,2	32,5	31,9	0,7	1,1
Yeni 10 Üye	37,2	38,2	37,8	37,5	38,6	39,1	38,2	38,7	38,2	0,5	1,5

1)) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) Toplam vergilerin % puanlı olarak

Kaynak: AB Komisyonu

AB'de GSYİH'nın %'si Olarak Toplam Doğrudan Vergiler

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	17,1	17,0	17,4	18,1	17,5	17,8	18,1	18,1	17,6	0,9	1,0
Çek Cumhuriyeti	10,0	9,2	8,6	8,8	8,7	8,4	8,9	9,3	9,0	-1,0	-0,7
Danimarka	30,6	30,8	30,5	30,1	31,0	29,9	30,2	29,6	30,3	-0,4	-1,0
Almanya	11,2	11,6	11,3	11,6	12,0	12,7	11,2	10,9	11,6	0,0	-0,3
Estonya	-	-	-	-	-	-	-	8,6	8,6		
Yunanistan	7,8	7,4	8,2	9,8	10,2	11,2	9,9	9,8	9,3	4,8	2,0
İspanya	10,5	10,6	10,8	10,5	10,6	10,9	10,8	11,3	10,8	0,8	0,8
Fransa	9,0	9,4	10,1	12,2	12,7	12,8	13,0	12,2	11,4	5,3	3,1
İrlanda	13,7	14,2	14,2	13,9	13,9	13,7	13,1	11,7	13,6	-2,0	-2,1
İtalya	15,4	15,7	16,9	14,9	15,3	14,8	15,2	14,4	15,3	-1,2	-1,0
Kıbrıs Rum Kesimi	-	-	-	10,3	11,3	11,5	11,8	11,6	11,3		
Letonya	8,6	8,4	9,6	10,2	9,7	9,0	9,0	9,4	9,2	0,8	0,7
Litvanya	8,8	8,3	6,5	9,1	9,2	8,5	7,9	7,5	8,2	-0,6	-1,2
Lüksembourg	17,6	18,0	17,5	16,5	15,9	15,6	15,7	16,5	16,7	-1,9	-1,1
Macaristan	-	-	-	-	-	-	10,5	10,4	10,5		
Malta	8,7	7,8	8,6	8,2	8,9	9,7	10,2	11,3	9,2	4,3	2,6
Hollanda	12,7	13,2	12,7	12,5	12,5	12,4	12,2	12,4	12,6	-0,7	-0,3
Avusturya	12,0	13,2	13,5	13,7	13,4	13,3	15,1	14,0	13,5	2,0	2,0
Polonya	11,4	11,6	11,5	10,9	7,6	7,6	8,1	7,3	9,5	-7,7	-4,1
Portekiz	8,9	9,6	9,7	9,4	9,9	10,5	9,9	9,8	9,7	1,3	0,9
Slovenya	7,2	7,5	7,7	7,8	7,7	8,0	8,0	8,0	7,7	1,4	0,8
Slovakya	11,6	10,5	10,1	10,1	9,1	7,6	7,4	7,5	9,2	-6,9	-4,1

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Finlandiya	17,6	19,2	18,7	19,2	19,1	21,7	19,8	19,7	19,4	1,6	2,1
İsveç	20,2	21,1	21,6	21,5	22,3	22,6	20,4	18,6	21,0	-0,7	-1,6
İngiltere	15,1	15,0	15,3	16,5	16,4	16,9	17,0	15,8	16,0	1,5	0,8
Norveç (AB üyesi değil)	16,2	17,0	16,9	15,9	16,9	20,2	20,3	20,5	18,0	3,8	4,3
AB-25	12,7	13,1	13,5	13,8	14,0	14,3	13,9	13,3	13,6	1,0	0,6
Eski 15	12,8	13,2	13,6	13,9	14,2	14,5	14,2	13,6	13,8	1,2	0,8
Euro12	11,7	12,2	12,5	12,7	13,0	13,3	12,9	12,5	12,6	1,1	0,7
Yeni 10 Üye	10,6	10,4	10,2	10,1	8,2	8,0	8,6	8,4	9,3	-4,2	-2,2
AB-25 (arit. Ort.)	13,0	13,2	13,2	13,3	13,3	13,4	13,1	12,6	13,1	-0,2	-0,4
EU15 (arit. Ort.)	14,6	15,1	15,2	15,4	15,5	15,8	15,5	15,0	15,3	0,5	0,4
Euro12 (arit. Ort.)	12,8	13,3	13,4	13,5	13,6	14,0	13,7	13,4	13,5	0,7	0,6
Yeni 10 Üye (arit. Ort.)	9,5	9,0	8,9	9,4	9,0	8,8	9,1	9,1	9,1	-0,4	-0,4
Fark (max. ve min.)		23,4	23,4	24,0	22,3	23,3	22,3	22,8	22,3 -	1,1	

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) GSYİH'nın % puanlı olarak

3) EU15 için

Kaynak: AB Komisyonu

**AB'de GSYİH'nın %'si Olarak Tüketim Üzerinden
Alman Vergiler Toplamı**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	11,0	11,4	11,4	11,3	11,6	11,5	11,2	11,4	11,3	0,2	0,3
Danimarka	15,6	16,0	16,0	16,4	16,5	15,9	15,8	15,9	16,0	0,1	0,4
Almanya	10,2	9,9	9,8	9,8	10,3	10,3	10,2	10,1	10,1	0,4	0,0
Yunanistan	13,4	13,5	13,0	13,1	13,2	13,3	13,6	13,1	13,3	-0,1	-0,3
İspanya	9,0	9,1	9,3	9,8	10,3	10,3	9,9	10,0	9,7	1,9	1,1
Fransa	12,7	13,1	12,9	12,7	12,6	12,0	11,8	12,1	12,5	-1,3	-0,6
İrlanda	13,1	13,0	12,7	12,5	12,2	12,3	11,2	11,1	12,3	-2,4	-2,0
İtalya	10,5	10,1	10,4	10,7	11,0	11,0	10,5	10,3	10,6	0,3	-0,2
Lüksembourg	11,4	11,2	11,2	10,9	11,3	11,3	11,0	11,7	11,3	0,1	0,2
Hollanda	10,8	11,1	11,2	11,2	11,4	11,5	11,9	11,7	11,3	1,2	0,9
Avusturya	11,6	12,7	12,7	12,5	12,7	12,4	12,3	12,6	12,4	0,5	1,0
Portekiz	12,6	12,7	12,4	12,6	12,6	12,4	12,2	12,5	12,5	-0,3	-0,1
Finlandiya	13,9	14,0	14,5	14,1	14,4	13,8	13,3	13,7	14,0	-0,6	-0,2
İsveç	13,5	13,1	13,1	13,2	13,1	12,7	12,9	13,0	13,1	-0,5	-0,5
İngiltere	13,4	13,4	13,6	13,5	13,7	13,6	13,4	13,4	13,5	0,0	-0,1
Eski 15	11,5	11,5	11,6	11,6	11,9	11,8	11,6	11,6	11,6	0,2	0,1
Euro12	14,0	14,1	14,7	14,8	15,2	15,3	15,0	15,0	14,7	1,1	1,0
Eski 15 (arit. Ort.)	12,2	12,3	12,3	12,3	12,5	12,3	12,1	12,2	12,3	-0,1	0,0
Euro12 (arit. Ort.)	11,7	11,8	11,8	11,8	12,0	11,9	11,6	11,7	11,8	-0,1	0,0
Fark (max. ve min.)	6,6	6,9	6,7	6,7	6,2	5,6	5,9	5,9	-0,7		

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) GSYİH'nın % puanlı olarak

Kaynak: AB Komisyonu

**AB'de Toplam Vergiler'in %'si Olarak Tüketim Üzerinden
Alman Vergiler Toplamı**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	24,4	25,1	24,9	24,3	25,2	25,1	24,2	24,4	24,7	-0,2	-0,1
Danimarka	31,6	32,0	32,1	32,8	32,0	32,0	31,6	32,6	32,1	0,1	1,0
Almanya	24,9	23,7	23,5	23,6	24,3	24,2	25,1	25,2	24,3	0,6	0,3
Yunanistan	41,0	41,0	38,0	36,1	35,4	34,3	36,6	36,2	37,3	-2,1	-4,8
İspanya	26,8	26,9	27,2	28,4	29,2	28,8	27,9	27,7	27,8	0,7	0,9
Fransa	28,9	29,1	28,6	28,2	27,6	26,6	26,2	27,4	27,8	-1,4	-1,6
İrlanda	39,2	38,9	38,8	38,8	38,1	38,5	36,9	38,7	38,5	-0,5	-0,5
İtalya	25,5	23,7	23,3	24,9	25,4	25,8	24,6	24,7	24,7	0,4	-0,7
Lüksembourg	27,0	26,5	27,0	27,2	28,1	27,9	27,0	27,8	27,3	0,5	0,8
Hollanda	26,6	27,2	27,5	27,7	27,4	27,7	29,6	29,7	27,9	1,4	3,0
Avusturya	27,3	28,9	28,5	28,2	28,7	28,5	27,2	28,3	28,2	-0,1	1,0
Portekiz	37,4	36,8	35,7	36,1	35,1	34,2	34,2	34,4	35,5	-1,3	-3,0
Finlandiya	30,3	29,6	31,2	30,5	30,8	28,8	29,0	29,8	30,0	-0,5	-0,4
İsveç	27,3	25,3	24,9	24,9	24,4	23,5	24,6	25,8	25,1	-0,9	-1,5
İngiltere	38,0	38,4	38,2	36,8	37,2	36,2	35,9	37,3	37,2	-0,7	-0,7
Eski 15	28,2	27,8	27,8	28,0	28,3	28,0	28,0	28,6	28,1	0,2	0,3
Euro12	25,8	25,2	25,0	25,3	25,6	25,4	25,4	25,8	25,4	0,1	0,0

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) Toplam vergilerin % puanlı olarak

Kaynak: AB Komisyonu

**AB'de Toplam Vergilerin %'si Olarak İşgücü Üzerinden
Alınan Vergilerin Toplamı**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Ort. 1995- 2002	Değişim ¹⁾ 1995- 2002	Fark ²⁾ 1995 - 2002
Belçika	55,5	54,6	54,4	53,9	53,6	53,7	54,9	54,6	54,4	-0,2	-0,9
Danimarka	56,8	56,3	55,7	54,0	53,8	55,4	55,5	54,7	55,3	-0,4	-2,1
Almanya	61,0	60,5	60,9	60,1	58,7	58,3	60,2	60,9	60,1	-0,2	-0,1
Yunanistan	36,1	37,0	37,4	37,1	36,5	35,8	36,7	37,4	36,8	0,1	1,3
İspanya	50,0	50,1	48,2	47,2	45,2	45,4	47,1	46,5	47,4	-1,2	-3,6
Fransa	52,1	51,4	51,2	51,0	50,9	51,1	51,4	51,5	51,3	-0,1	-0,6
İrlanda	40,9	39,8	39,2	38,0	36,8	36,1	37,3	35,5	38,0	-1,9	-5,4
İtalya	45,1	47,2	47,3	48,5	47,5	47,0	47,9	48,5	47,4	0,6	3,4
Lüksembourg	41,9	41,3	39,9	38,5	38,6	38,7	39,8	38,6	39,7	-1,0	-3,2
Hollanda	54,5	51,8	50,3	50,1	50,4	51,0	47,2	48,7	50,5	-1,4	-5,8
Avusturya	56,6	54,8	55,0	54,7	55,3	54,9	53,1	52,6	54,6	-0,8	-3,9
Portekiz	41,8	41,3	41,3	40,7	40,0	40,8	42,2	41,6	41,2	0,0	-0,2
Finlandiya	56,7	56,5	53,0	52,2	51,5	50,1	53,1	52,6	53,2	-1,2	-4,0
İsveç	62,5	63,1	62,3	63,0	62,0	60,6	62,6	62,4	62,3	-0,2	-0,1
İngiltere	39,6	38,0	36,8	37,7	38,0	38,8	39,2	39,1	38,4	0,3	-0,4
Eski 15	52,7	52,2	51,3	51,0	50,3	50,0	50,7	50,9	51,1	-0,6	-1,9
Euro12	51,6	51,3	50,9	50,6	49,8	49,5	50,1	50,3	50,5	-0,5	-1,3

1) % olarak tahmini ort. Yıllık büyüme oranı

2) Toplam vergilerin % puanlı olarak

Kaynak: AB Komisyonu